

บทที่ 4

การศึกษาสภาพของอำเภอและชุมชนในจังหวัดสมุทรปราการ

หลังจากศึกษาบทบาทและหน้าที่ของจังหวัดสมุทรปราการที่มีต่อภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลแล้ว ในบทนี้ จะกล่าวถึง จังหวัดสมุทรปราการในรายละเอียดของอำเภอและชุมชน ว่าอำเภอใด ชุมชนใด ของจังหวัดมีบทบาทและหน้าที่ของตนเองทางด้านใด ที่ส่งเสริมบทบาทและหน้าที่ของจังหวัดสมุทรปราการ

4.1 ประวัติความเป็นมา

จังหวัดสมุทรปราการ หรือที่เรียกว่า "เมืองปากน้ำ" สร้างมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานีของประเทศไทย ในสมัยพระเจ้าทรงธรรม ช่วงเวลานั้น ตัวเมืองจะตั้งอยู่ ณ ที่ไหน ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่ตามจดหมายเหตุชาวตะวันตก ว่า "ที่ปากคลองบางปลากดฝั่งขวา แม่น้ำเจ้าพระยา มีพ่อค้าชาวฮอลันดามาตั้งห้างพักสินค้าที่นั่น และเรียกว่า นิวอัมสเตอร์ดัม"

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงเห็นว่า ทางปากแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นประตูหน้าด่านที่สำคัญ หากมีข้าศึกมารุกรานพระนคร จะเข้ามาทางนั้นได้สะดวก จึงทรงโปรดเกล้า ฯ ให้กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) กับพระยาลังกีส เป็นแม่กองลงไปควบคุมการก่อสร้างเมืองสมุทรปราการขึ้นใหม่ ในปี 2362 ทรงบริเวณ "บางเจ้าพระยา" คือ ตำบลปากน้ำในปัจจุบัน ใช้เวลาสร้างประมาณ 3 ปี แล้วจัดสร้างป้อมปราการขึ้น 6 ป้อม ต่อมาสร้างเพิ่มขึ้นอีก 18 ป้อม รวมเป็น 24 ป้อม

ในปี 2475 ได้ยุบจังหวัดพระประแดง (นครเขื่อนขันธ์) ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านทางทะเล ให้เป็นอำเภอหนึ่งขึ้นกับจังหวัดสมุทรปราการ

ในปี 2485 ได้ประกาศยุบจังหวัดสมุทรปราการไปรวมกับจังหวัดพระนคร และต่อมาในปี 2489 มีพระราชบัญญัติ จัดตั้งจังหวัดสมุทรปราการขึ้นมาอีกครั้ง จนถึงปัจจุบัน

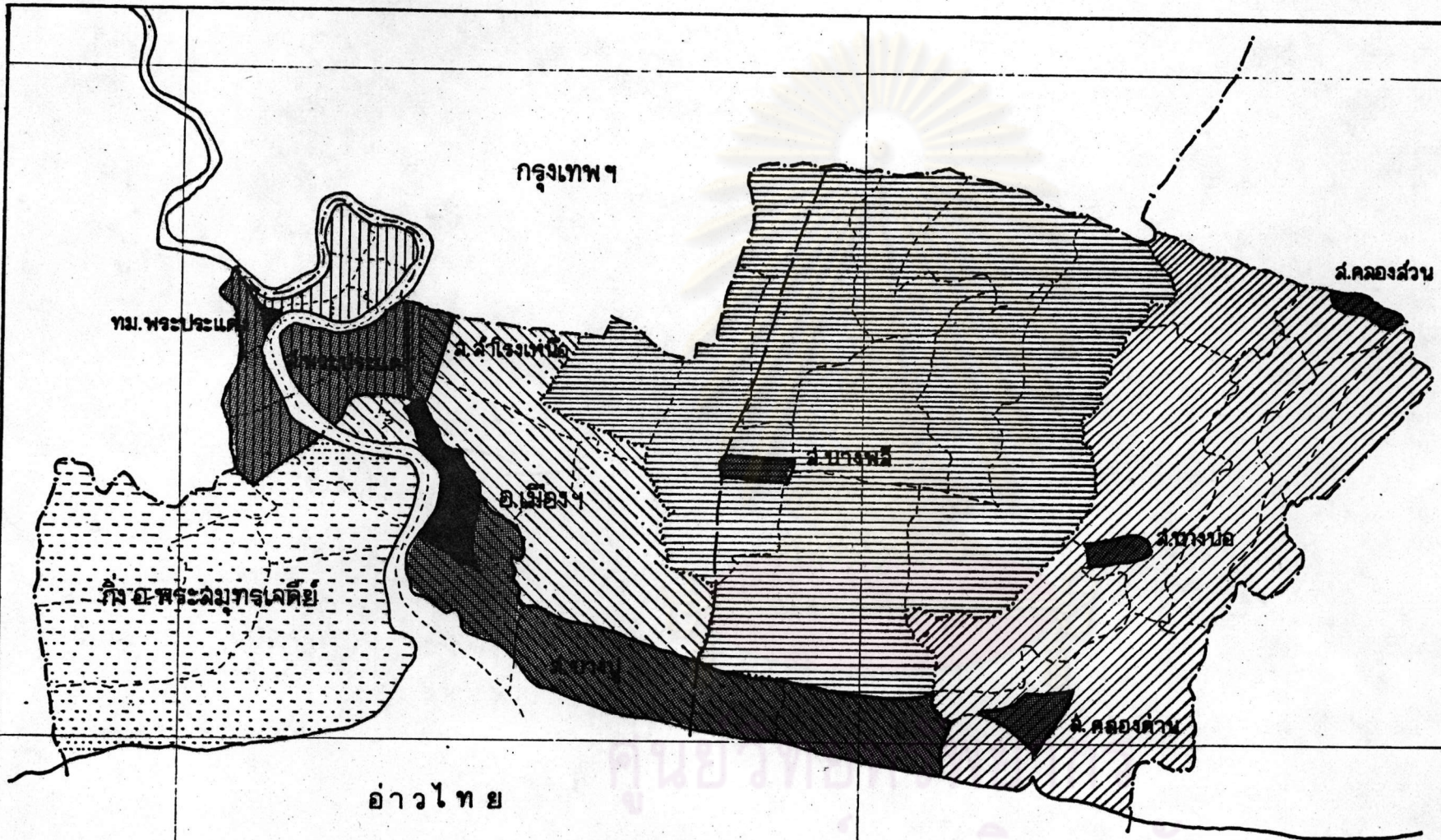
จังหวัดสมุทรปราการ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 889.63 ตร.กม. ตั้งอยู่บริเวณปากอ่าวไทยตอนปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยา ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 25 กม. โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

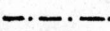
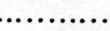
ทิศเหนือ	ติดต่อ	กรุงเทพมหานครทั้งฝั่งพระนคร และฝั่งธนบุรี
ทิศใต้	ติดต่อ	ทะเล และอ่าวไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

4.2 การปกครอง

จังหวัดสมุทรปราการ แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 4 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 44 ตำบล และ 479 หมู่บ้าน แบ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น 3 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ เทศบาลเมือง และสุขาภิบาล ตามรายละเอียดดังนี้ (แผนที่ 4.1 และแผนภูมิที่ 4.1)

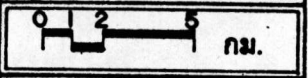
- อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีพื้นที่ประมาณ 146.38 ตร.กม. ประกอบด้วย 9 ตำบล 130 หมู่บ้าน มีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น 3 แห่ง คือ เทศบาลเมืองสมุทรปราการ สุขาภิบาลสำโรงเหนือ และสุขาภิบาลบางปู
- อำเภอพระประแดง มีพื้นที่ประมาณ 64.95 ตร.กม. ประกอบด้วย 13 ตำบล 173 หมู่บ้าน มีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น 2 แห่ง คือ เทศบาลเมืองพระประแดง และสุขาภิบาลพระประแดง
- อำเภอบางพลี มีพื้นที่ประมาณ 323.88 ตร.กม. ประกอบด้วย 9 ตำบล 130 หมู่บ้าน มีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเพียงแห่งเดียว คือ สุขาภิบาลบางพลี
- อำเภอบางบ่อ มีพื้นที่ประมาณ 219.00 ตร.กม. ประกอบด้วย 8 ตำบล 72 หมู่บ้าน มีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น 3 แห่ง คือ สุขาภิบาลบางบ่อ สุขาภิบาลคลองด่าน และสุขาภิบาลคลองสวน

- สัญลักษณ์**
- เทศบาลเมือง
 - สุขาภิบาล
 - เขตจังหวัด
 - เขตอำเภอ

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

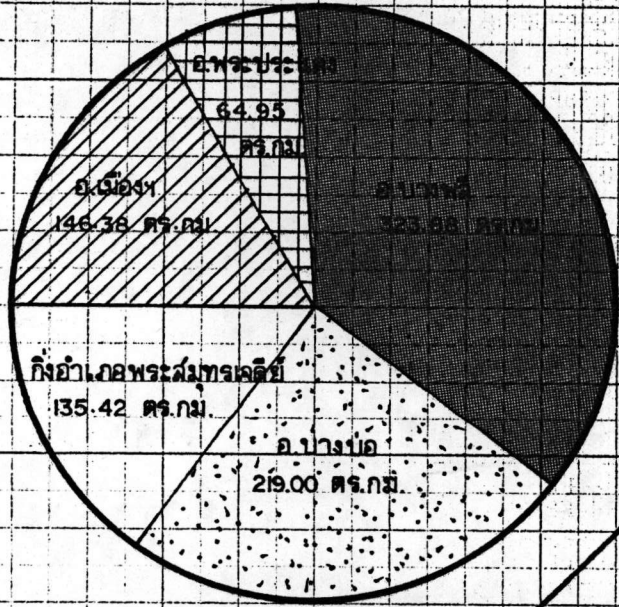
แสดง
เขตการปกครอง

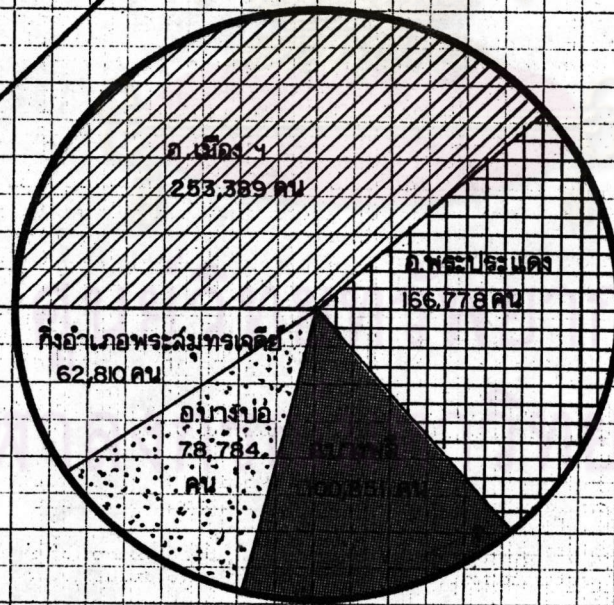
 แผนที่
4.1

ที่มา : กรมการปกครอง

สัญลักษณ์

ขนาดพื้นที่อำเภอ จังหวัดสมุทรปราการ
ปี 2528

ขนาดประชากรอำเภอ จังหวัดสมุทรปราการ
ปี 2528

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง
ขนาดพื้นที่-ประชากรรายอำเภอ 2528

แผนภูมิที่
4.1

- กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ มีพื้นที่ประมาณ 135.42 ตร.กม. ประกอบด้วย 5 ตำบล หมู่บ้าน ไม่มีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอยู่ในเขตกิ่งอำเภอ

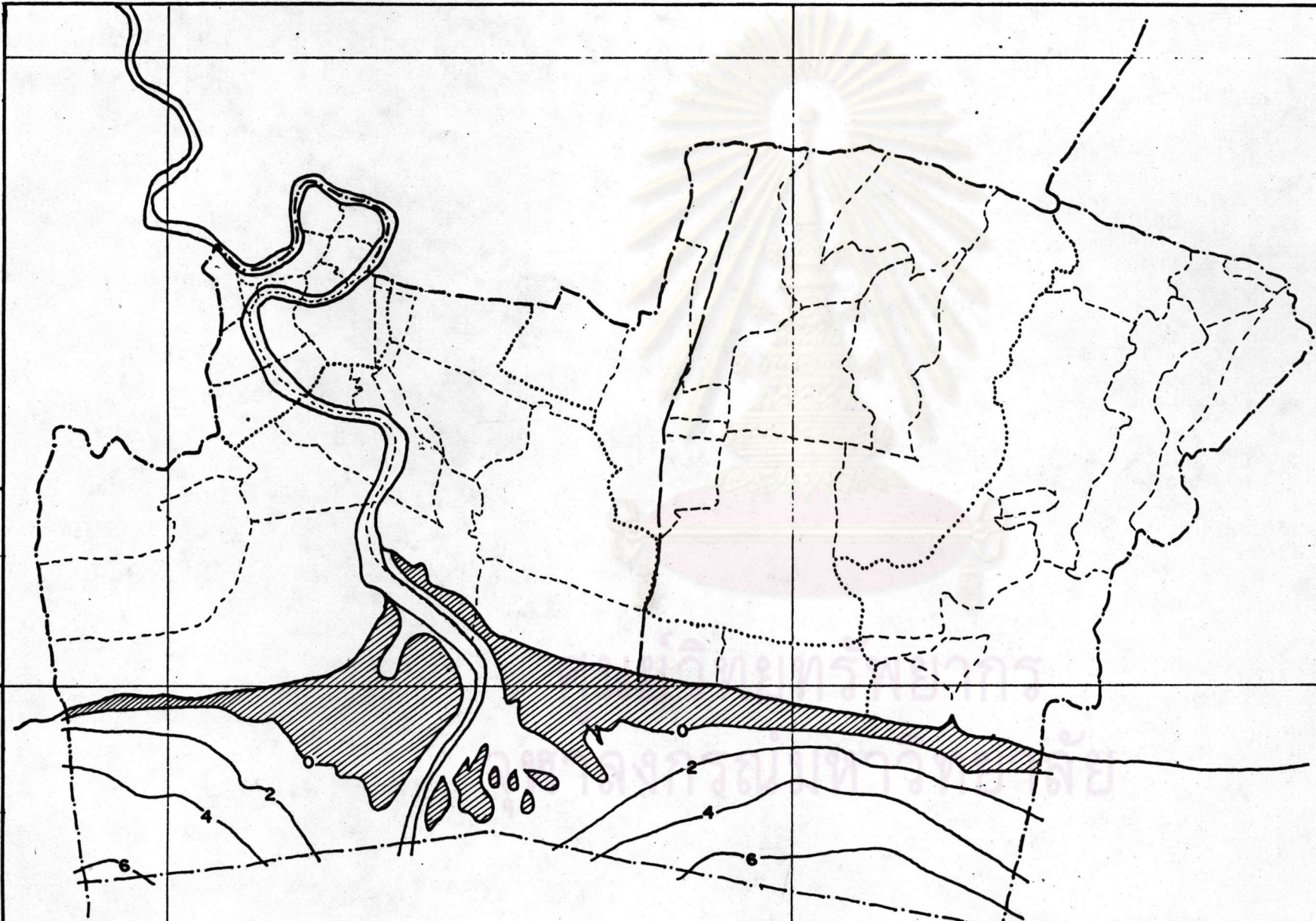
4.3 ลักษณะทางกายภาพ

4.3.1 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะทางด้านสมุทรศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดสมุทรปราการ มีลักษณะเป็นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ (Flood Plain) ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนใหม่ (Recent deposit) ประกอบด้วย ลำคลองมากมาย โดยสามารถแบ่งลักษณะภูมิประเทศออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ทางตอนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา 2 ฝั่ง จะเป็นที่ราบลุ่ม ทางตอนใต้เลียบชายฝั่งทะเลจนสุดเขตคลองค่านเป็นป่าชายเลน ส่วนทางด้านเหนือและทิศตะวันออกของอำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ เป็นเขตน้ำจืด เหมาะกับการเกษตร

ลักษณะพื้นผิวทะเล มีความลาดชันน้อย ประมาณ 1 : 1,000 โดยมีความลึกที่ลึกประมาณ 8 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ในระยะห่างจากชายฝั่งทะเล 8 กิโลเมตร (แผนที่ 4.2) มีความยาวชายฝั่งทั้ง 2 ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา รวม 51 กิโลเมตร ได้รับอิทธิพลของการขึ้นลงของน้ำทะเลที่เป็นแบบผสม (Mixed Tides) จนทำให้เกิดความแตกต่างของพื้นที่จังหวัดที่ยังคงพื้นที่ที่ยังคงได้รับอิทธิพลของน้ำทะเลอยู่ (ประมาณ 229.29 ตร.กม. หรือ 25.77 % ของพื้นที่จังหวัด) ซึ่งได้แก่ พื้นที่ฝั่งตะวันออกตามแนวชายฝั่ง ตั้งแต่อำเภอพระประแดงเรื่อยลงมาตามถนนสุขุมวิท จนจรดเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา (มีพื้นที่ประมาณ 78.26 ตร.กม.) และพื้นที่ฝั่งตะวันตกเริ่มตั้งแต่เขตตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง เรื่อยลงมาจนจรดเขตกรุงเทพมหานคร (มีพื้นที่ประมาณ 151.03 ตร.กม.) (แผนที่ 4.3) ซึ่งสามารถเป็นข้อกำหนดหนึ่งของการพัฒนาได้ หากไม่มีการแก้ไข

ลักษณะน้ำท่วมของจังหวัดสมุทรปราการ ที่เกิดจากลักษณะภูมิประเทศ และลักษณะทางสมุทรศาสตร์ ตลอดจนปริมาณน้ำฝน ทำให้ปัญหาน้ำท่วมเป็นปัญหาที่ควบคู่กับจังหวัดสมุทรปราการอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น สามารถแบ่งลักษณะน้ำท่วมของจังหวัดออกเป็น 2 ระยะ
คือ

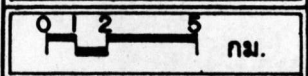
สัญลักษณ์

 พื้นที่หาดเลน
(TIDAL PLATE)

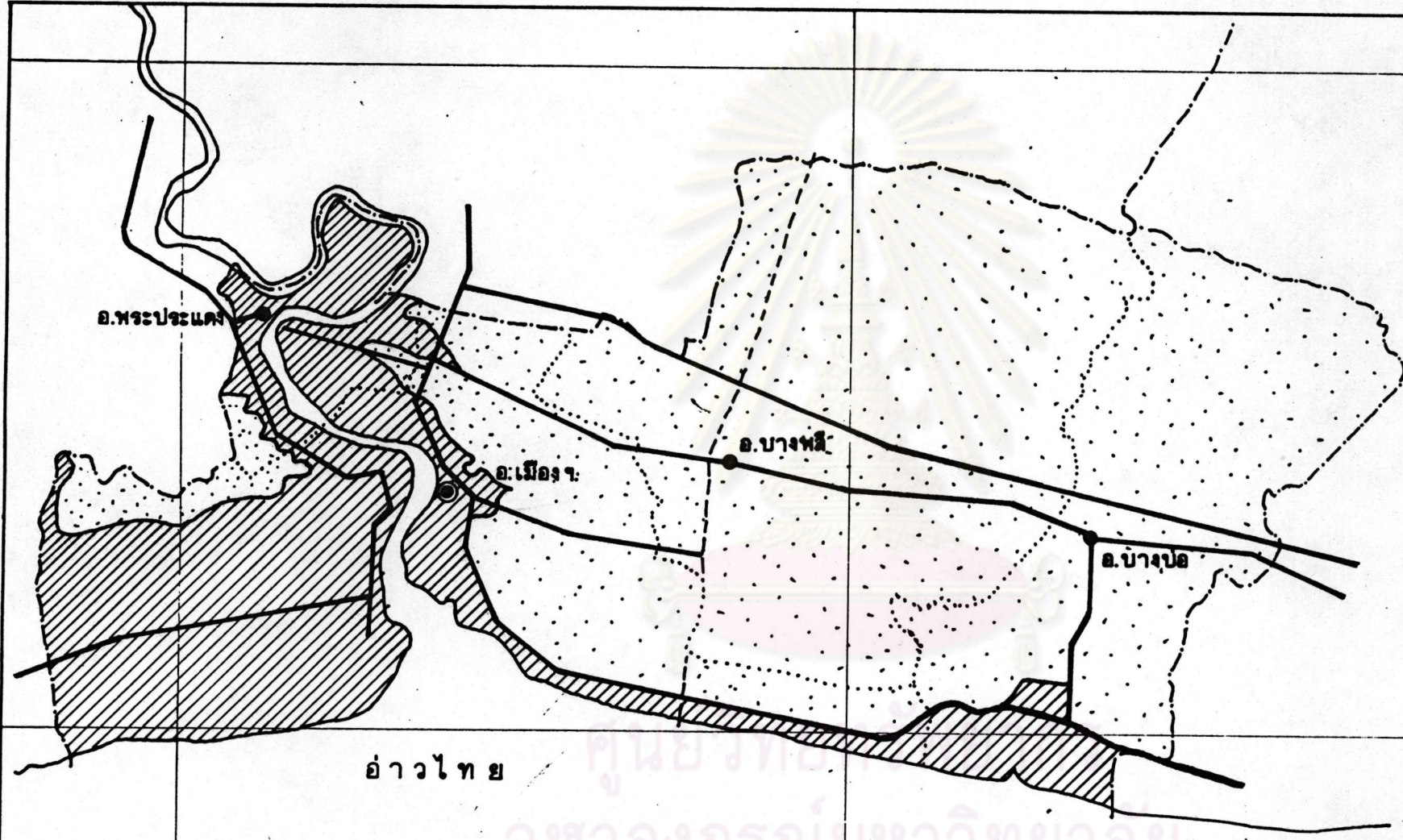
- 6 - เส้นขึ้นความลึก

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง
ความลึกของชายทะเล

 แผนที่
4.2

สัญลักษณ์

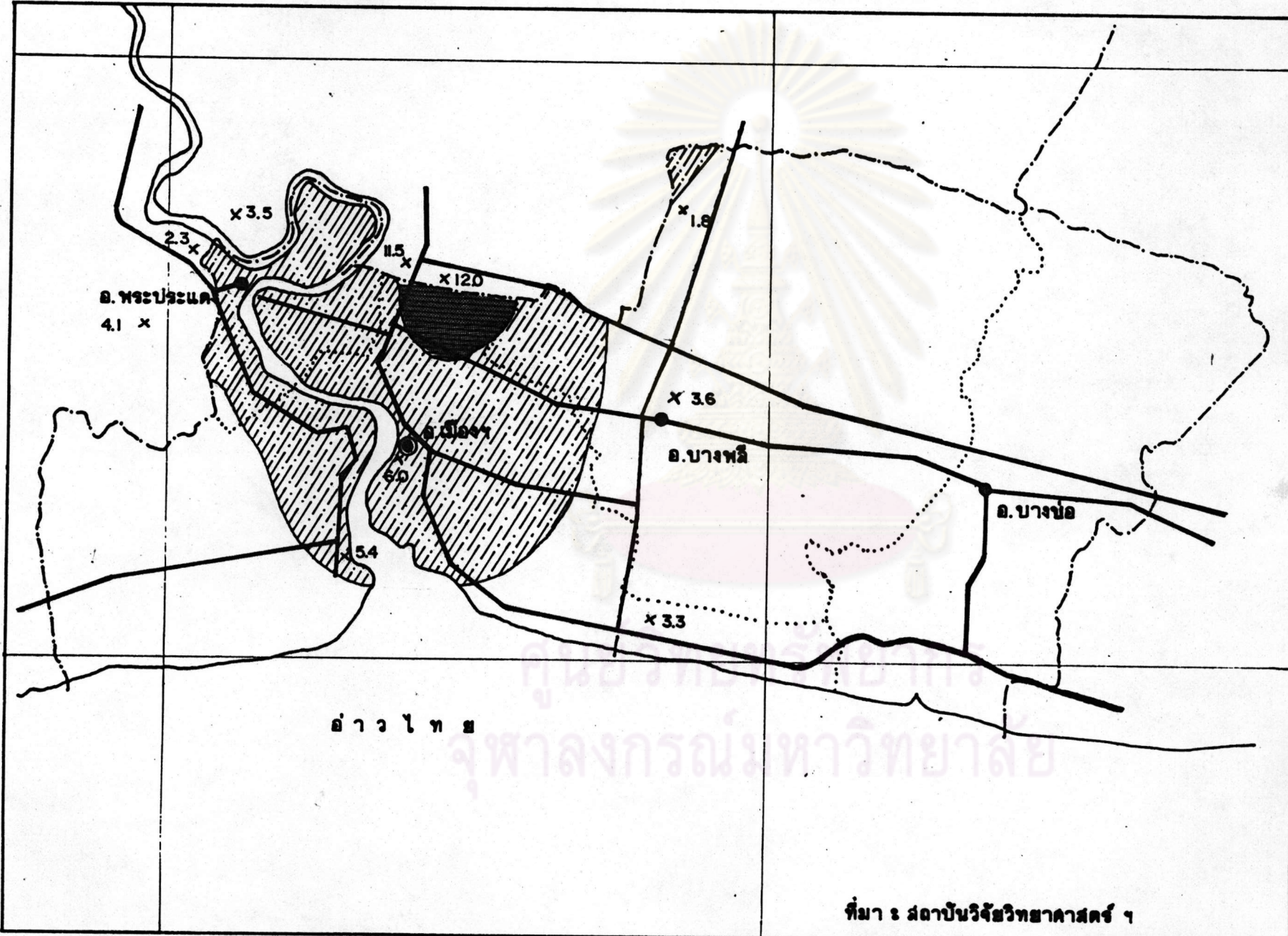
- พื้นที่เคยได้รับอิทธิพลน้ำทะเลมาก่อน
- พื้นที่ที่ยังคงได้รับอิทธิพลน้ำทะเล

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ

แสดงอิทธิพลน้ำทะเล

 แผนที่ 4.3

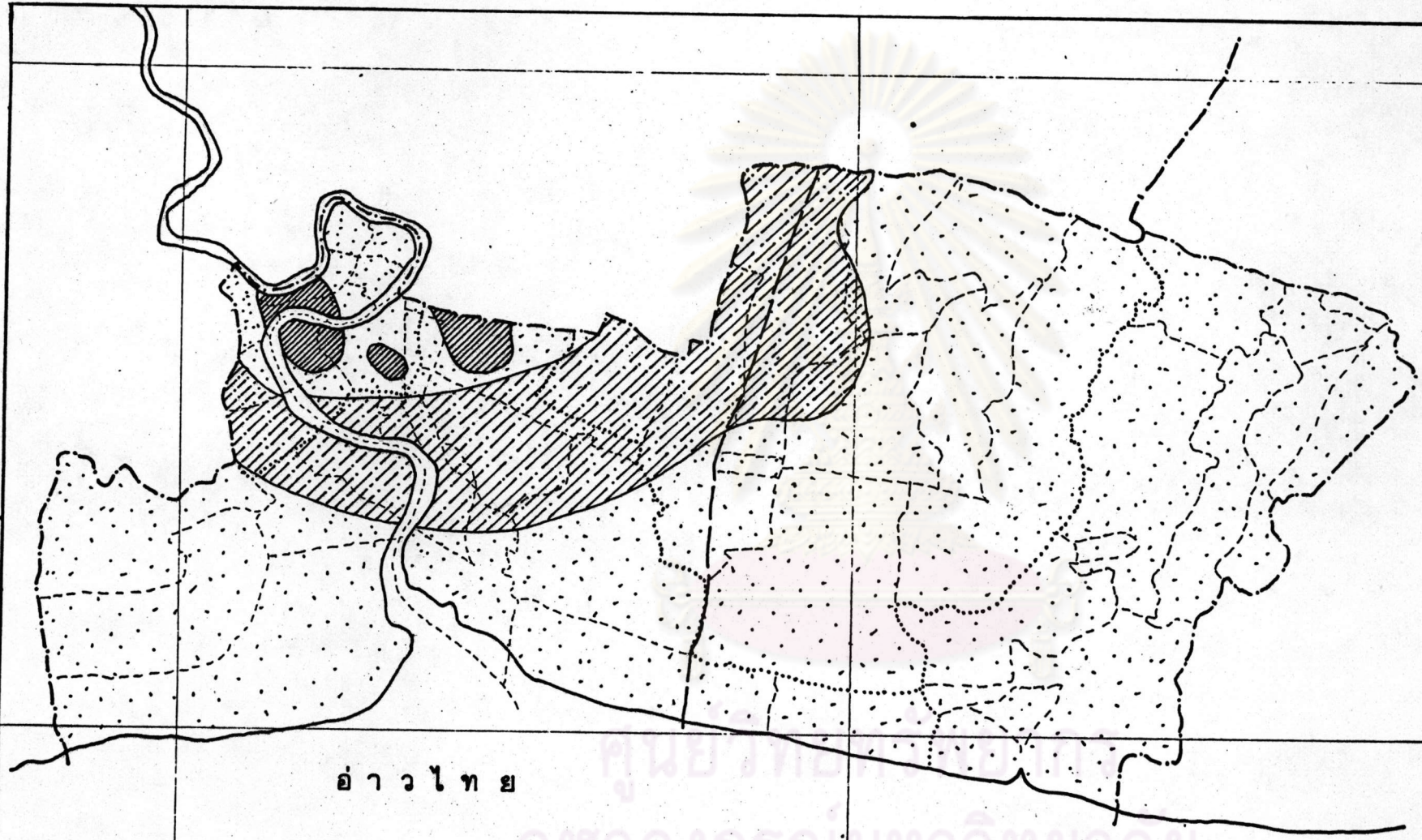
- สัญลักษณ์**
- พื้นที่ที่มีการทรุดตัวมากกว่า 10 ซม./ปี
 - ▨ พื้นที่ที่มีการทรุดตัวระหว่าง 5-10 ซม./ต่อปี
 - x จุดอ้างอิงค่าระดับ

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แหล่ง
การทรุดตัวพื้นดิน 2525.

แผนที่
แผ่นที่
4.4

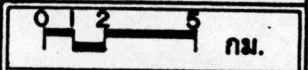

อ่าวไทย

- สัญลักษณ์**
- พื้นที่ที่มีการใช้น้ำมากที่สุด น้ำบาดาลลดมากกว่า 3 ม.
 - พื้นที่ที่มีการใช้น้ำมาก น้ำบาดาลลด 2-3 ม.
 - พื้นที่ที่เริ่มมีวิกฤตการลดของน้ำบาดาลที่ปริมาณและระดับ

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง
การลดตัวของน้ำบาดาล

 แผนที่
4.5

ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์

- ช่วงปกติ อยู่ในระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนกันยายน เป็นลักษณะน้ำท่วมที่เกิดจากอิทธิพลของน้ำทะเล การขึ้นลงของน้ำทะเลแบบผสม (Mixed Tides) จะมีช่วงแปรผันในระยะน้ำเกิด (Spring range) ระหว่าง 2.50-3.50 ม. และในช่วงน้ำตาย (Neap range) จะมีช่วงแปรผันระหว่าง 1.50-2.00 ม. จากระดับน้ำทะเลปานกลาง อิทธิพลนี้จะทำให้เกิดสภาพน้ำท่วมตลอดแนวชายฝั่งทั้ง 2 ด้านจังหวัด และเกิดขึ้นทุกเดือน เฉลี่ยประมาณ 7-8 วัน/เดือน โดยท่วมวันละ 1-3 ชม. ทำให้เกิดระดับน้ำท่วมบริเวณชายฝั่งแม่น้ำ เฉลี่ย 0.10-0.30 ม. และบริเวณชายฝั่งทะเล เฉลี่ย 0.80 ม.

- ช่วงน้ำเหนือหลาก และน้ำทะเลหนุนสูง ลักษณะน้ำท่วมนี้ จะเกิดขึ้นในช่วง 3 เดือน ตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน เป็นระยะน้ำท่วมที่จะก่อให้เกิดปัญหาอย่างรุนแรงที่สุด เนื่องจากเป็นช่วงของน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตจังหวัดสมุทรปราการมีปริมาณสูง และเป็นช่วงของระดับน้ำทะเลขึ้นสูงกว่าเดือนอื่น ๆ ในรอบปี จึงก่อให้เกิดภาวะน้ำท่วมเป็นระยะเวลา 12-16 วัน/เดือน โดยท่วมวันละ 2-5 ชั่วโมง และระดับน้ำจะสูงกว่าระดับพื้นดินประมาณ 0.30-0.80 ม. ในบริเวณชายฝั่งแม่น้ำ และระดับน้ำจะสูงประมาณ 1.20 ม. ในบริเวณชายฝั่งทะเล

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยการส่งเสริมลักษณะของน้ำท่วมในจังหวัด ให้ทวีความรุนแรงขึ้น คือ ปัจจัยทางด้านการทรุดตัวของแผ่นดินที่เกิดจากการสูบน้ำบาดาลของโรงงานอุตสาหกรรม (แผนที่ 4.4 - 4.5)

4.3.2 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดสมุทรปราการ หากพิจารณาจากปริมาณน้ำฝนและทิศทางของกระแสลมแล้ว สามารถแบ่งได้เพียง 2 ฤดู คือ ฤดูฝน และฤดูแล้ง โดยฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม เป็นอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พายุไต้ฝุ่น และพายุโซนร้อน ส่วนฤดูแล้งจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน โดยช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายนอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้

ตารางที่ 4.1 ประมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือนในคาบ 30 ปี (2494 - 2523) จังหวัดสมุทรปราการ

หน่วย : มิลลิเมตร

ปริมาณ	เดือน	ฤดูฝน						ฤดูแล้ง						รวม		
		ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ / ใต้ฝุ่น / พายุไซมร่อน						ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ			ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้					
		พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	รวม	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	รวม	ทั้งปี
น้ำฝน		175.30	140.80	142.60	167.40	177.60	190.20	993.90	38.50	9.70	16.10	41.30	19.60	72.40	197.60	1,191.50
(สัดส่วน)		14.71	11.82	11.97	14.05	14.91	15.96	(83.42)	3.23	0.81	1.35	3.47	1.64	6.08	(16.58)	(100)
วันฝนตก		9.7	9.3	10.8	12.1	13.9	11.0	(66.8)	3.0	0.6	0.6	2.2	1.5	3.9	(11.8)	(78.6)

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

รูปแบบและปริมาณการตกของฝนของจังหวัดสมุทรปราการ ในคาบ 30 ปี ปรากฏว่ามีปริมาณน้ำฝน 631.10-1,864.40 มิลลิเมตร มีจำนวนวันฝนตก 78.60 วัน/ปี มีปริมาณน้ำฝนตกรวมเฉลี่ย 1,191.50 มิลลิเมตร/ปี (ตารางที่ 4.1)

4.3.3 ลักษณะทางธรณีวิทยา

ลักษณะโครงสร้างทางธรณีวิทยาของจังหวัดสมุทรปราการ เกิดจากการทรุดตัวของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ในช่วงปลายยุค Tertiary และมีการตกตะกอนทับถมตลอดช่วงยุค Quaternary จนถึงปัจจุบัน เกิดเป็นที่ราบดินตะกอนลุ่มแม่น้ำทั่วทั้งจังหวัด (Alluvium)

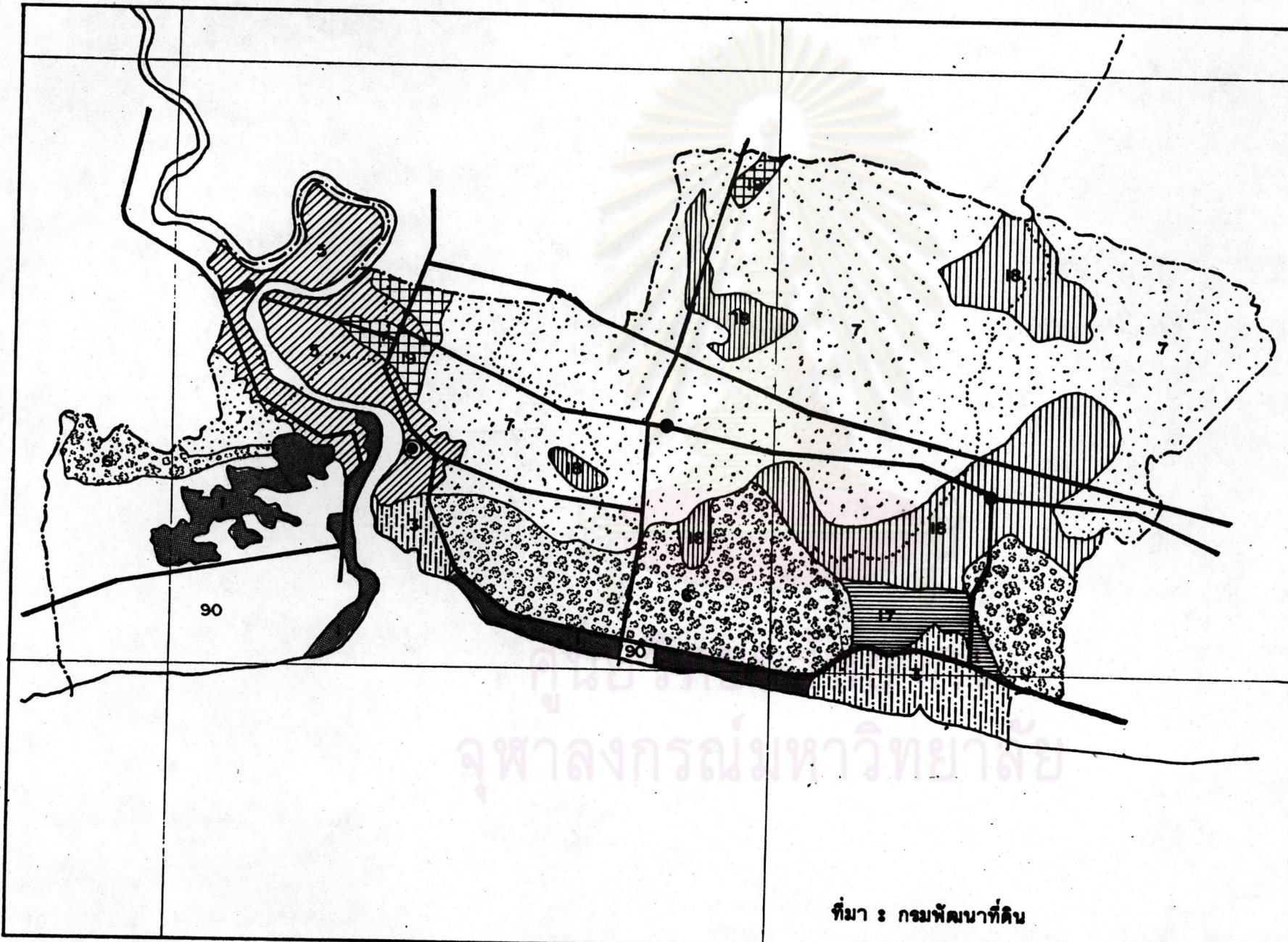
ลักษณะการทับถมของชั้นดินนั้น ชั้นบนสุดเป็นดินเหนียวอ่อน (Soft Marine Clay) หนาประมาณ 15-20 ม. ชั้นถัดไปเป็นดินเหนียวแข็งสลับด้วยชั้นทราย ส่วนชั้นที่สามเป็นชั้นทรายที่แทรกสลับอยู่ระหว่างดินเหนียว ชั้นนี้มีความลึกอยู่ระหว่าง 400-1,000 ม. จากผิวดินและเป็นชั้นเก็บกักน้ำใต้ดิน จากการศึกษาแหล่งน้ำใต้ดินของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ ฯ พบชั้นทรายซึ่งเป็นแหล่งเก็บกักน้ำใต้ดินในระดับความลึกประมาณ 550 ม. มีคุณภาพดีพอใช้สำหรับอุปโภคและบริโภคได้

กองจำแนกที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ได้จำแนกคุณลักษณะของดินเป็นชุด ๆ ดังแผนที่ 4.6

4.3.4 ทรัพยากรน้ำ

- น้ำผิวดิน

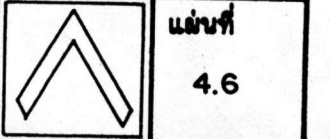
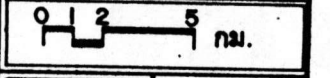
จังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่สุดของประเทศ ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเต็มไปด้วยลำคลองต่าง ๆ มากมาย จนทำให้จังหวัดนี้มีพื้นที่อยู่ในเขตชลประทานถึง 3 อำเภอ คือ อำเภอบางบ่อและอำเภอบางลี้ ทั้งอำเภอ และทางด้านขวาของถนนสุขุมวิทในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ โดยพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการและอำเภอบางพลีอยู่ในความควบคุมของโครงการชลประทานคลองค่าน (ซึ่งมีขอบเขตครอบคลุมไปถึงคลองแสนแสบ ในกรุงเทพมหานคร) ส่วนเขตอำเภอบางบ่อเป็น

- สัญลักษณ์**
- ดินชุดท่าจีน (Tc)
 - ดินชุดท่าจีน-บางประกง (Tc-Bpg)
 - ดินชุดสมุทรสงคราม (Sso)
 - ดินชุดสมุทรปราการ (Sm)
 - ดินชุดกรุงเทพฯ (Bk)
 - ดินชุดชะอำ (Ca)
 - ดินชุดบางน้ำเปรี้ยว (Bp)
 - ดินชุดฉะเชิงเทรา (Cc)
 - 90 วังปลา, วังกุ้ง, นาคลือ (Ssh)

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง
สมรรถนะดิน

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

พื้นที่ในส่วนหนึ่งของโครงการชลประทานพระองค์เจ้าไชยานุชิต ซึ่งมีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 633 ตร.กม. หรือประมาณ 71.15 % ของพื้นที่ทั้งจังหวัด (แผนที่ 4.7)

- น้ำบาดาล

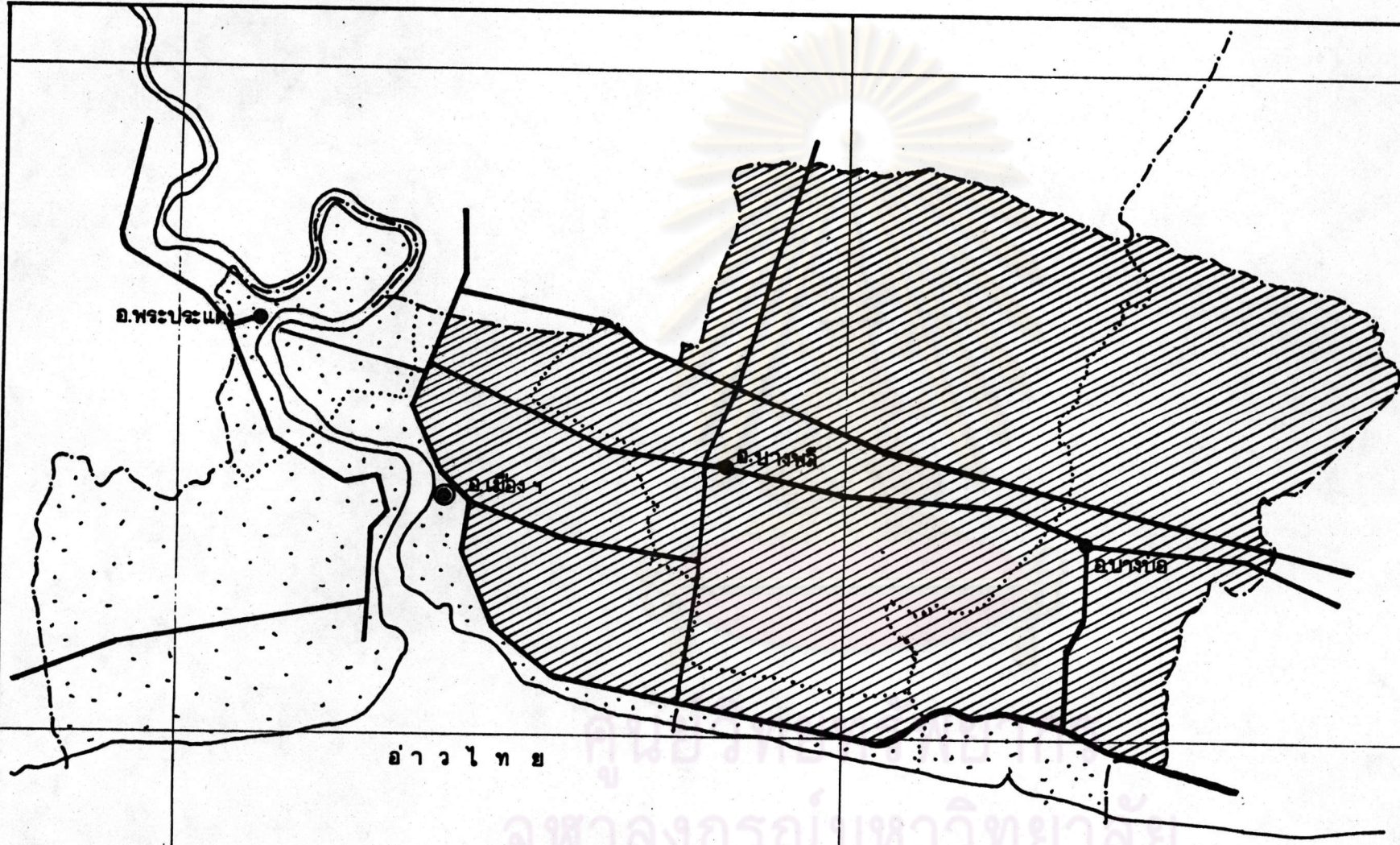
ลักษณะของแหล่งน้ำบาดาล มีความสัมพันธ์กับลักษณะโครงสร้างทางธรณีวิทยา ซึ่งพบว่า ชั้นเก็บกักน้ำบาดาลอยู่ในช่วงความลึกไม่เกิน 550 ม. และแบ่งชั้นกักเก็บน้ำออกได้ 8 ชั้น คือ

ชั้นกรุงเทพ ฯ	ความลึกเฉลี่ย ประมาณ	50 ม. จากผิวดิน
ชั้นพระประแดง	ความลึกเฉลี่ย ประมาณ	100 ม. จากผิวดิน
ชั้นนครหลวง	ความลึกเฉลี่ย ประมาณ	150 ม. จากผิวดิน
ชั้นนนทบุรี	ความลึกเฉลี่ย ประมาณ	200 ม. จากผิวดิน
ชั้นสามโคก	ความลึกเฉลี่ย ประมาณ	250 ม. จากผิวดิน
ชั้นพญาไท	ความลึกเฉลี่ย ประมาณ	350 ม. จากผิวดิน
ชั้นธนบุรี	ความลึกเฉลี่ย ประมาณ	450 ม. จากผิวดิน
ชั้นปากน้ำ	ความลึกเฉลี่ย ประมาณ	550 ม. จากผิวดิน

แหล่งน้ำบาดาลที่นิยมขุดเจาะและนำมาใช้กันมาก จะอยู่ในช่วงความลึก 100-200 ม. จากผิวดิน (ชั้นพระประแดง-ชั้นนนทบุรี) โดยมีปริมาณการสูบน้ำไปประมาณ 354,567 ม³/วัน (ปี 2525) ทำให้ระดับน้ำบาดาลของจังหวัดลดต่ำลง (แผนที่ 4.5) และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะโครงสร้างทางธรณีวิทยา เกิดการทรุดตัวของแผ่นดิน เพราะอัตราและปริมาณน้ำไหลมาทดแทนกับปริมาณน้ำสูบน้ำออกไปใช้ไม่สมดุลย์ หากไม่รีบดำเนินการป้องกัน-แก้ไขให้ทันที่ อนาคตอันใกล้ จังหวัดสมุทรปราการอาจต้องเผชิญกับปัญหาน้ำท่วมอย่างถาวร

4.3.5 แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่มีศักยภาพสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับภาคฯ แต่พอเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริม หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวรองของคนในท้องถิ่นหรือละแวกใกล้เคียงได้บ้าง ยกเว้น ฟาร์มจระเข้ และเมืองโบราณเท่านั้น ที่จะเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ (แผนที่ 4.8)

สัญลักษณ์

 พื้นที่ชลประทาน
633.00 ตร.กม.
(71.15 %)

 พื้นที่นอกเขตชล-
ประทาน
256.63 ตร.กม.
(28.85 %)

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

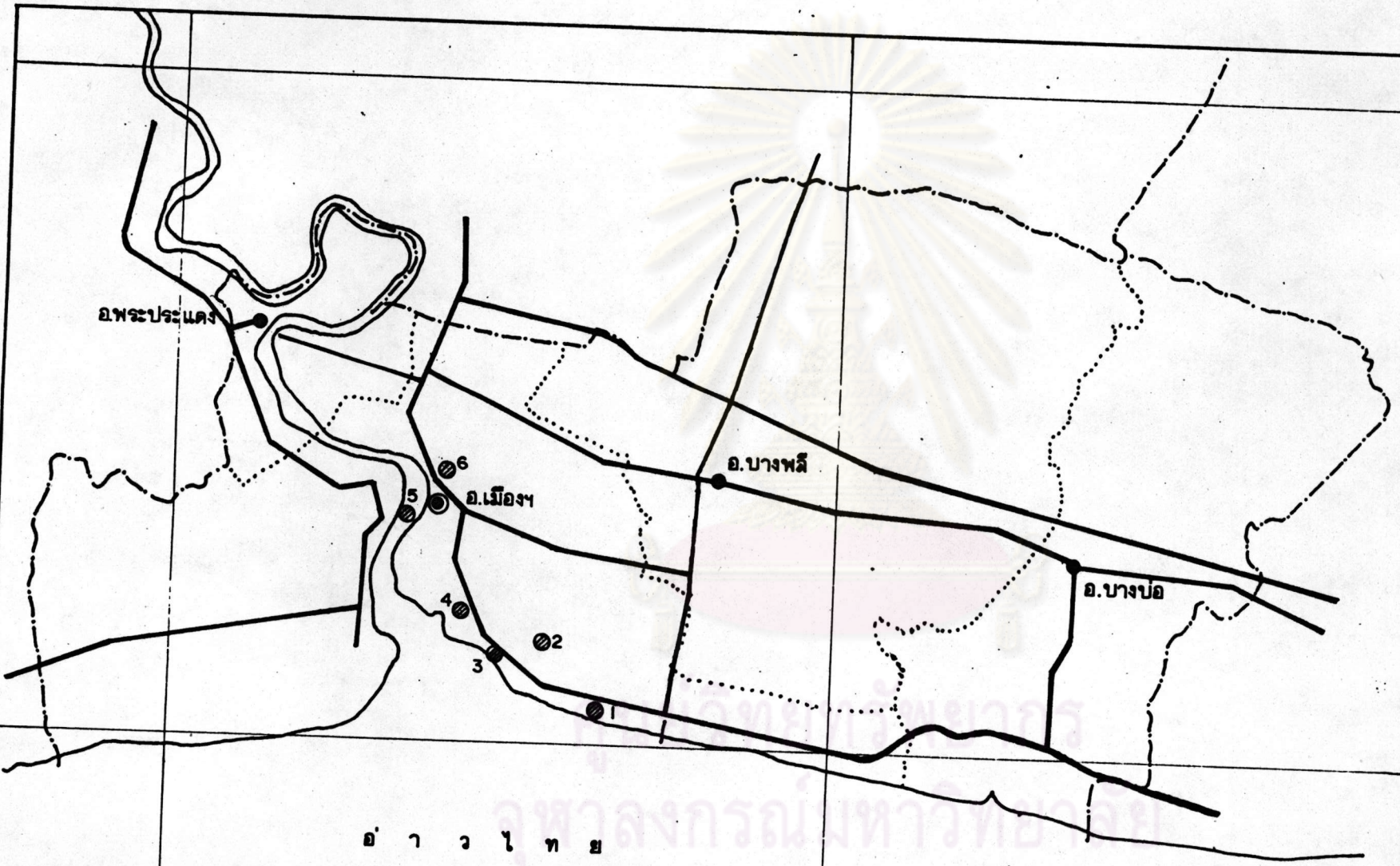
แผนที่
พื้นที่เขตชลประทาน

0 2 5 กม.

แผ่นที่
4.7

ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์

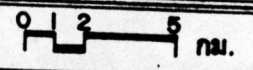
อ า ว ไ ท ย

สัญลักษณ์

1. สถานที่ตากอากาศบางปู
2. เมืองโบราณ
3. สถานที่พักผ่อนสรวงคนิวาส
4. ลานสัตว์-ฟาร์มจระเข้
5. พระสมุทรเจดีย์
6. พิพิธภัณฑ์เปลือกหอย

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง
แหล่งท่องเที่ยว

4.4 ลักษณะทางด้านประชากร

ในสังคมใด ๆ ก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพนั้น ล้วนแล้วแต่สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านขนาดและการเปลี่ยนแปลงทางด้านทิศทาง เพราะกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นจากประชากรย่อมต้องการพื้นที่ (Space) ตอบสนอง และมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Relationship) เสนอ การศึกษาประชากรครั้งนี้ จะศึกษาประชากรในช่วงปี 2521-2528 เป็นเกณฑ์

4.4.1 ขนาดประชากรและการเปลี่ยนแปลงประชากร

การศึกษาขนาดประชากรและการเปลี่ยนแปลงประชากร จะศึกษาในระดับอำเภอ และระดับตำบล โดยจะศึกษาในลักษณะการเปรียบเทียบสัดส่วนของขนาดประชากร การเปลี่ยนแปลงประชากรทั้งแบบ Relative change และแบบ Absolute change และอัตราการเติบโตประชากร เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มการเติบโตของประชากรทั้ง 2 ระดับพื้นที่

- ขนาดประชากร

ในปี 2521 ประชากรจังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนทั้งสิ้น 488,266 คน โดยประชากรทั้งหมดกระจายอยู่ในอำเภอเมือง ๆ เป็นสัดส่วน 34.69 % อำเภอพระประแดง มีสัดส่วน 26.83 % อำเภอบางพลีมีสัดส่วน 15.15 % อำเภอบางบ่อมีสัดส่วน 12.81 % และกิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์มีสัดส่วน 10.52 %

ต่อมาในปี 2528 ประชากรจังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนทั้งสิ้น 662,612 คน โดยกระจายตัวอยู่ในอำเภอเมือง 38.24 % อำเภอพระประแดง 25.17 % อำเภอบางพลี 15.22 % อำเภอบางบ่อ 11.89 % และกิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ 9.48 % แสดงให้เห็นว่า จำนวนประชากรยังคงกระจายอยู่ในอำเภอเมือง ๆ ในสัดส่วนที่มากกว่าในปี 2521 และยังสามารถบ่งชี้ได้ว่า ประชากรในอำเภอเมือง ๆ มีขนาดการเพิ่มประชากรเป็นสัดส่วนที่มากกว่าอำเภออื่น ๆ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 4.2)

- การเปลี่ยนแปลงประชากร

ในช่วงปี 2521-2528 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรเพิ่มขึ้นประมาณ

174,346 คน ในจำนวนนี้เป็นประชากรที่เพิ่มขึ้นในเขตอำเภอเมือง ฯ ถึง 48.19 % รองลงไปคือ อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ และกิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ โดยมีสัดส่วนของการเปลี่ยนแปลง (Absolute change) คือ 20.51 % 15.43 % 9.32 % และ 6.55 % ตามลำดับ

สำหรับการเปลี่ยนแปลงประชากรแบบ Relative change ของจังหวัดสมุทรปราการในช่วงปี 2521-2528 นั้น เพิ่มขึ้นประมาณ 35.71 % โดยมีอำเภอเมือง ฯ มีการเปลี่ยนแปลงประชากรมากที่สุด (49.61 %) รองลงมาคือ อำเภอพระประแดง อำเภอ บางพลี อำเภอบางบ่อ และกิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ (27.30% 36.37 % 25.99 % และ 22.21 % ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงประชากร (Absolute change) ในระดับตำบลของอำเภอต่าง ๆ โดยจัดเป็นกลุ่ม ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.2 และแผนที่ 4.9)

กลุ่มที่ 1 ตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากร -0.21 % ถึง 0.00 %
ได้แก่ ตำบลตลาดของอำเภอพระประแดงเพียงแห่งเดียว

กลุ่มที่ 2 ตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรตั้งแต่ 0.01 % - 0.50 %
ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้เป็นตำบลที่อยู่ในขั้นของการเปลี่ยนแปลงประชากรต่ำมากหรืออาจจะตรงตัวอยู่ มี 13 ตำบล ประกอบด้วย

- อำเภอเมือง ฯ ได้แก่ ตำบลบางด้วน และตำบลบางปู
- อำเภอพระประแดง ได้แก่ ตำบลบางกอบัว ตำบลบางกะเจ้า ตำบลบางน้ำผึ้ง และตำบลบางกระสอบ
- อำเภอบางพลี ได้แก่ ตำบลหนองปรือ ตำบลศรีษะจรเข้ไฉย และตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่
- อำเภอบางบ่อ ได้แก่ ตำบลคลองสวน และตำบลคลองนิมมาตรา
- กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ได้แก่ ตำบลนาเกลือ และตำบลบ้านคลองสวน

กลุ่มที่ 3 ตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรตั้งแต่ 0.51 % - 2.00 %

ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้ มี 16 ตำบล ประกอบด้วย

- อำเภอเมือง ฯ ได้แก่ ตำบลแพรเทศา และตำบลบางโปร่ง
- อำเภอพระประแดง ได้แก่ ตำบลบางหัวเสือ ตำบลทรงคนอง ตำบลบางยอ และตำบลบางหญ้าแพรก
- อำเภอบางพลี ได้แก่ ตำบลบางปลา ตำบลบางโจดง ตำบลบางเสาธง และตำบลราชาเทวะ
- อำเภอบางบ่อ ได้แก่ ตำบลบ้านระกาศ ตำบลบางพลีน้อย ตำบลบางเพรียง และตำบลเป็ริง
- กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ได้แก่ ตำบลปากคลองบางปลากด และตำบลแหลมฟ้าผ่า

กลุ่มที่ 4 ตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรตั้งแต่ 2.01 % - 6.00 %

ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้ มี 10 ตำบล ประกอบด้วย

- อำเภอเมือง ฯ ได้แก่ ตำบลท้ายบ้าน และตำบลบางปูใหม่
- อำเภอพระประแดง ได้แก่ ตำบลบางพิง ตำบลบางครุ และตำบลบางจาก
- อำเภอบางพลี ได้แก่ ตำบลบางพลีใหญ่ และตำบลบางแก้ว
- อำเภอบางบ่อ ได้แก่ ตำบลคลองด่าน และตำบลบางบ่อ
- กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ได้แก่ ตำบลในคลองบางปลากด

กลุ่มที่ 5 ตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรตั้งแต่ 6.01 % ขึ้นไป

ตำบลในกลุ่มนี้ เป็นตำบลที่กำลังเติบโตทางด้านขนาดประชากรอยู่ใน

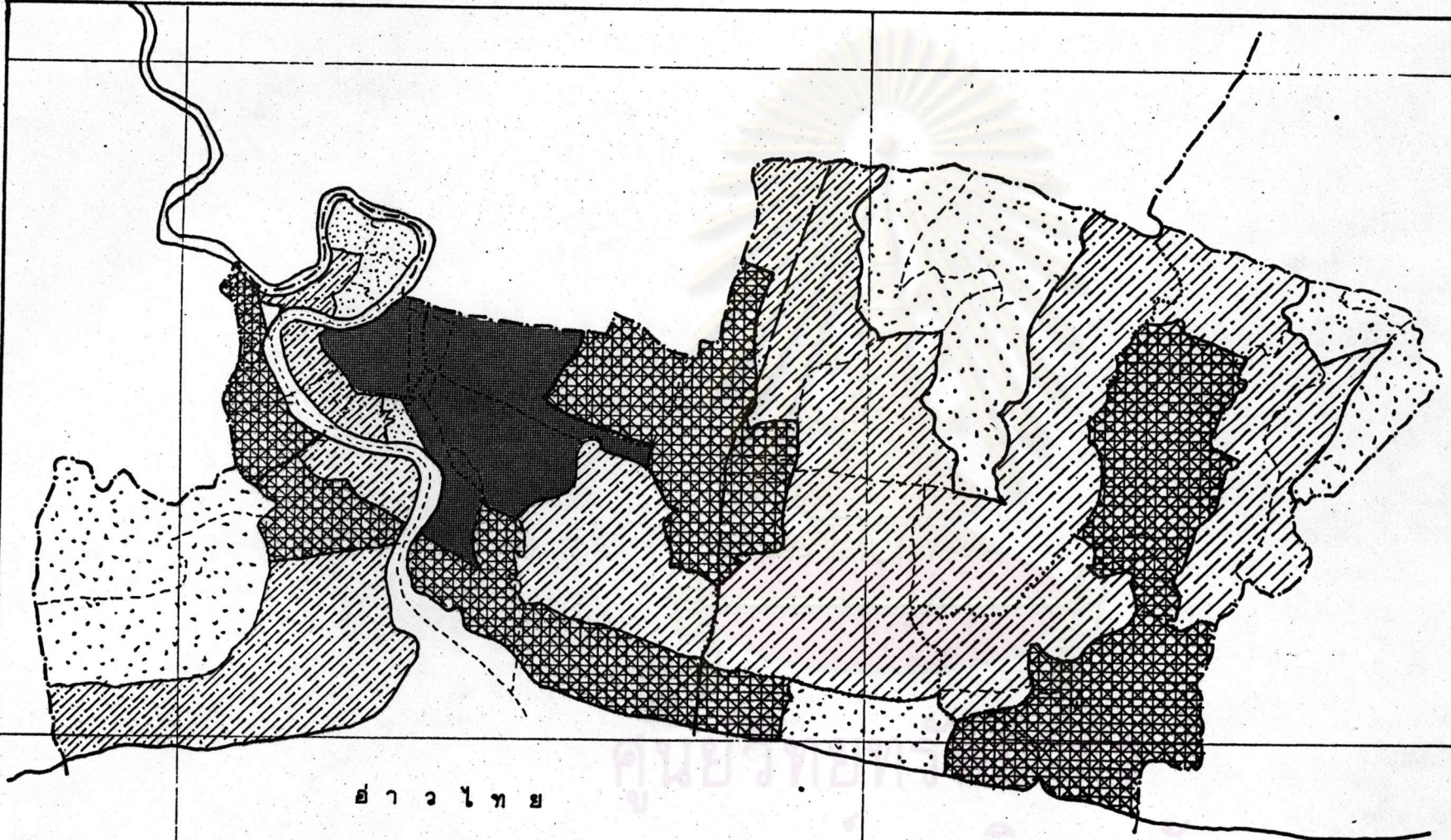
เกณฑ์ที่สูง มีอยู่ประมาณ 4 ตำบล ประกอบด้วย

ตารางที่ 4.2 ขนาดประชากรและการเปลี่ยนแปลงประชากรของอำเภอ ในจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2521 - 2528

เขตปกครอง	พื้นที่ (ตร.กม.)	ขนาดประชากร			การเปลี่ยนแปลง		ความหนาแน่น		อัตราการ เติบโต
		2521	2528	การเพิ่ม	Relation	Absolute	2521	2528	
จังหวัดสมุทรปราการ	889.63 (100)	488,266 (100)	662,612 (100)	174,346 -	35.71 -	100 -	549 -	745 -	4.46 -
อำเภอเมือง	146.38 (16.45)	169,368 (34.69)	253,389 (38.24)	84,021 -	49.61 -	48.19 -	1,157 -	1,731 -	5.92 -
ค.ปากน้ำ	7.33	48,298	67,946	19,648	40.68	11.27	6,589	9,270	5.00
ค.สำโรงเหนือ	21.02	38,064	66,691	28,627	75.21	16.42	1,811	3,173	8.34
ค.บางเมือง	18.05	27,983	47,530	19,547	69.85	11.21	1,550	2,633	7.86
ค.ท้ายบ้าน	25.25	20,935	29,564	8,629	41.22	4.95	829	1,171	5.05
ค.บางปูใหม่	18.03	10,960	14,902	3,942	35.97	2.26	608	827	4.49
ค.แพรงษา	18.07	6,613	7,952	1,339	20.25	0.77	366	440	2.67
ค.บางด้วน	12.06	6,411	6,969	558	8.70	0.32	532	578	1.20
ค.บางโปรง	10.07	4,985	6,145	1,160	23.27	0.67	495	610	3.03
ค.บางปู	16.50	5,119	5,690	571	11.15	0.32	310	345	1.52
อำเภอพระประแดง	64.95 (7.30)	131,013 (26.83)	166,778 (25.17)	35,765 -	27.30 -	20.51 -	2,017 -	2,568 -	3.51 -
ค.ตลาด	0.07	10,163	9,790	-373	-3.67	-0.21	145,186	139,857	-0.53
ค.สำโรงใต้	12.87	31,795	44,067	12,272	38.60	7.04	2,470	3,424	4.77
ค.บางพิง	5.25	19,802	24,712	4,908	24.79	2.81	3,772	4,707	3.21
ค.บางครุ	7.50	12,812	18,468	5,656	44.15	3.24	1,708	2,462	5.36
ค.บางหญ้าแพรก	6.50	11,692	14,931	3,239	27.70	1.86	1,799	2,297	3.56
ค.บางจาก	6.10	9,677	14,081	4,404	45.51	2.52	1,586	2,308	5.50
ค.บางหัวเสือ	7.75	5,356	6,712	1,356	25.32	0.78	691	866	3.28
ค.ทรงคนอง	2.25	6,946	8,602	1,656	23.84	0.95	3,118	3,823	3.10
ค.บางกอบัว	2.90	7,016	7,590	574	8.18	0.33	2,419	2,617	1.13
ค.บางยอ	3.76	5,088	6,265	1,177	23.13	0.67	1,353	1,666	3.02
ค.บางกะเจ้า	3.60	4,544	4,892	348	7.66	0.20	1,262	1,359	1.06
ค.บางน้ำผึ้ง	4.18	3,896	4,216	320	8.21	0.18	932	1,009	1.13
ค.บางกระสอบ	2.22	2,226	2,452	226	10.15	0.13	1,003	1,105	1.39

เขตปกครอง	พื้นที่ (ตร.กม.)	ขนาดประชากร			การเปลี่ยนแปลง		ความหนาแน่น		อัตราการ เติบโต
		2521	2528	การเพิ่ม	Relation	Absolute	2521	2528	
อำเภอบางทิว	323.88 (36.41)	73,956 (15.15)	100,851 (15.22)	26,895 -	36.37 -	15.43 -	228 -	311 -	4.53 -
ค.บางทิวใหญ่	39.67	14,592	22,774	8,192	56.18	4.70	368	574	6.58
ค.บางปลา	58.40	10,135	12,090	1,955	19.29	1.12	174	207	2.55
ค.บางโกลง	35.15	8,201	10,441	2,240	27.31	1.29	233	297	3.51
ค.บางเสาธง	64.94	11,350	12,869	1,519	13.38	0.87	175	198	1.81
ค.บางแก้ว	22.43	9,700	18,474	8,774	90.45	5.03	432	824	9.64
ค.ราชาเทวะ	31.00	6,770	9,453	2,683	39.63	1.54	218	305	4.88
ค.หนองปรือ	23.64	4,418	4,738	320	7.24	0.18	187	200	1.00
ค.ศรีชะจรเข้ใหญ่	25.62	3,919	4,301	382	9.75	0.22	153	168	1.34
ค.ศรีชะจรเข้ใหญ่	23.03	4,881	5,711	830	17.00	0.48	212	248	2.27
อำเภอบางมอ	219.00 (24.62)	62,534 (12.81)	78,784 (11.89)	16,250 -	25.99 -	9.32 -	286 -	360 -	3.36 -
ค.คลองค่าน	32.20	20,971	27,365	6,394	30.49	3.67	651	850	3.87
ค.บางมอ	64.70	11,196	15,756	4,560	40.73	2.61	173	244	5.00
ค.บ้านระกาศ	30.00	7,512	8,417	1,265	17.69	0.73	238	281	2.35
ค.บางพืดน้อย	19.00	6,695	8,103	1,408	21.03	0.81	352	426	2.76
ค.บางเพ็ญ	29.30	5,885	6,790	905	15.38	0.52	201	232	2.06
ค.เป็ญ	20.60	4,267	5,163	896	21.00	0.51	207	251	2.76
ค.คลองสวน	14.80	3,518	4,001	483	13.73	0.28	238	270	1.85
ค.คลองนิคมยุทธา	16.60	2,850	3,189	339	11.89	0.19	172	192	1.62
กิ่งอำเภอสรรคบุรี	135.42 (15.22)	51,395 (10.52)	62,810 (9.48)	11,415 -	22.21 -	6.55 -	380 -	464 -	2.91 -
ค.ปากคลอง ฯ	10.13	5,802	7,700	1,898	32.71	1.09	573	760	4.13
ค.ในคลอง ฯ	38.08	17,758	23,364	5,606	31.57	3.22	466	614	4.00
ค.แหลมฟ้าผ่า	45.11	14,708	17,557	2,849	19.37	1.63	326	389	2.56
ค.นาเกลือ	32.02	8,663	9,216	553	6.38	0.32	271	288	0.89
ค.บ้านคลองสวน	10.08	4,464	4,973	509	11.40	0.29	443	493	1.55

ที่มา : กองการทะเบียน กรมการปกครอง

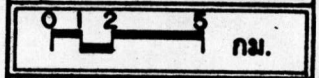
อ่าวไทย

สัญลักษณ์

- กลุ่มการเปลี่ยนแปลง -0.21 - 0.00 %
- กลุ่มการเปลี่ยนแปลง 0.01 - 0.50 %
- กลุ่มการเปลี่ยนแปลง 0.51 - 2.00 %
- กลุ่มการเปลี่ยนแปลง 2.01 - 6.00 %
- กลุ่มการเปลี่ยนแปลง 6.01 % ขึ้นไป

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง Absolute Change
การเปลี่ยนแปลงประชากร

 แผนที่
4.9

- อำเภอเมือง ๗ ได้แก่ ตำบลปากน้ำ ตำบลสำโรงเหนือ และ ตำบลบางเมือง
- อำเภอพระประแดง ได้แก่ ตำบลสำโรงใต้
- อัตราการเติบโตประชากร

อัตราการเติบโตประชากรของจังหวัดสมุทรปราการ เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ประมาณ 4.46 % ต่อปี มีประชากรเพิ่มขึ้น 35.71 % (Relative change) ของประชากร ในปี 2521 โดยอำเภอเมือง ๗ เป็นอำเภอที่มีอัตราการเติบโตประชากรสูงสุดของจังหวัด (5.92 % ต่อปี) รองลงมาคือ อำเภอบางพลี อำเภอพระประแดง อำเภอบางบ่อ และกิ่ง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ (4.53 % 3.51 % 3.36 % และ 2.91 % ต่อปี ตามลำดับ) (ตารางที่ 4.2)

เมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตประชากร (Growth rate) ในระดับ ตำบลของอำเภอต่าง ๆ โดยจัดเป็นกลุ่ม ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.2 และแผนที่ 4.10)

กลุ่มที่ 1 ตำบลที่มีอัตราการเติบโตลดลง

ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้ มีเพียงตำบลเดียว คือ ตำบลตลาด ของอำเภอ

พระประแดง

กลุ่มที่ 2 ตำบลที่มีอัตราการเติบโตตั้งแต่ 0.01 % - 3.00 %

ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้ มี 21 ตำบล ประกอบด้วย

- อำเภอเมือง ๗ ได้แก่ ตำบลแพรกษา ตำบลบางด้วน และ ตำบลบางปู
- อำเภอพระประแดง ได้แก่ ตำบลบางกอบัว ตำบลบางกะเจ้า ตำบลบางน้ำผึ้ง และตำบลบางกระสอบ
- อำเภอบางพลี ได้แก่ ตำบลบางปลา ตำบลบางเสาธง ตำบลหนองปรือ ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ และตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่

- อำเภอบางบ่อ ได้แก่ ตำบลบ้านระกาศ ตำบลบางพลีน้อย ตำบลเพ็รียง ตำบลเป็รียง ตำบลคลองสวน และตำบลนิคมยาตรา
- กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ได้แก่ ตำบลแหลมฟ้าผ่า ตำบลนาเกลือ และตำบลบ้านคลองสวน

กลุ่มที่ 3 ตำบลที่มีอัตราการเติบโตตั้งแต่ 3.01 - - 6.00 %

ตำบลที่มีอยู่ในกลุ่มนี้ มี 18 ตำบล ประกอบด้วย

- อำเภอเมือง ฯ ได้แก่ ตำบลท้ายบ้าน ตำบลบางภูมิใหม่ ตำบลปากน้ำ และตำบลบางโปรง
- อำเภอพระประแดง ได้แก่ ตำบลสำโรงใต้ ตำบลบางผึ้ง ตำบลบางครุ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางจาก ตำบลบางหัวเสือ ตำบลทรงคนอง และตำบลบางยอ
- อำเภอบางพลี ได้แก่ ตำบลบางโฉลง และตำบลราชาเทวะ
- อำเภอบางบ่อ ได้แก่ ตำบลคลองค่าน และตำบลบางบ่อ
- กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ได้แก่ ตำบลปากคลองบางปลากด และตำบลในคลองบางปลากด

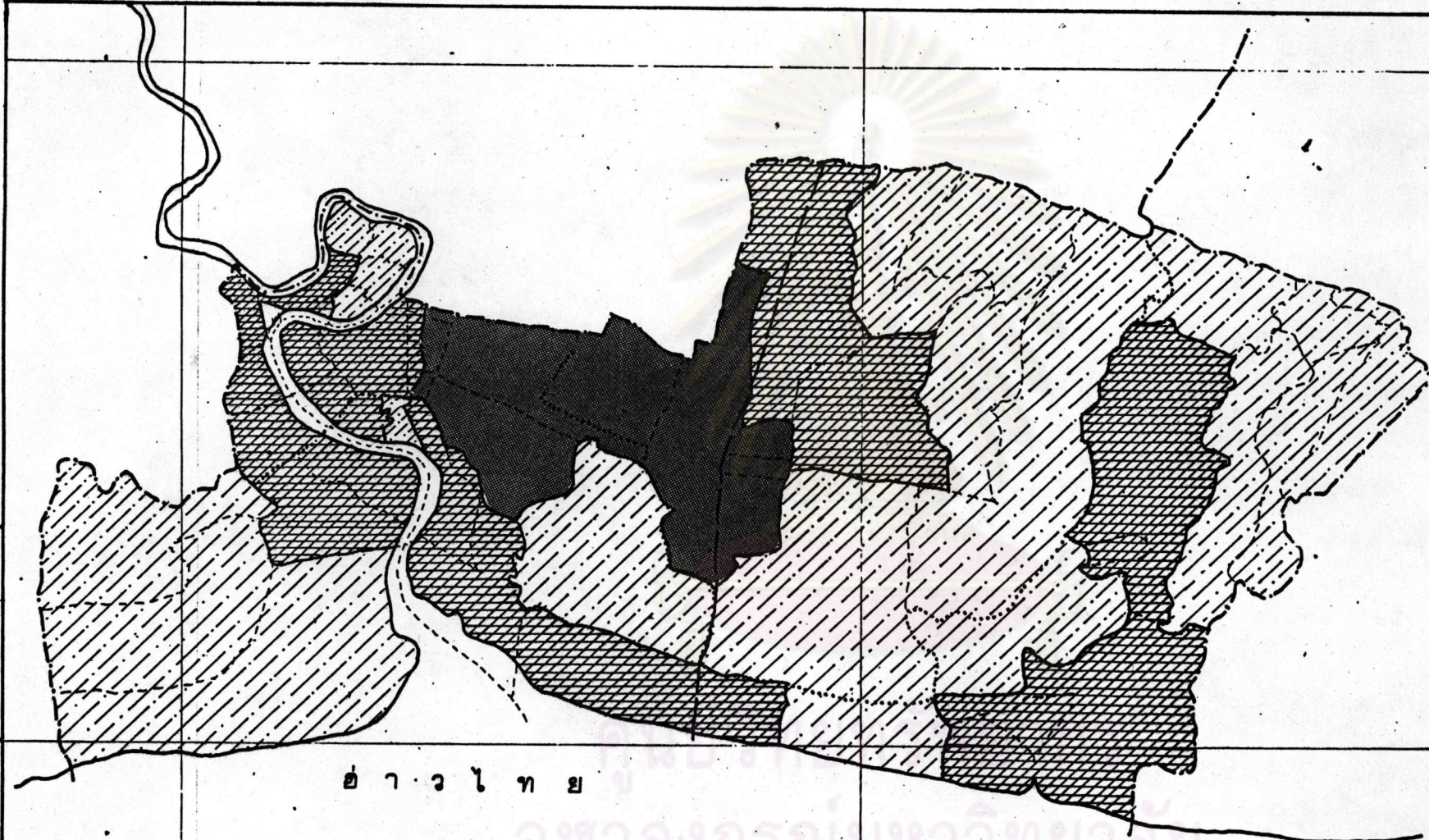
กลุ่มที่ 4 ตำบลที่มีอัตราการเติบโตตั้งแต่ 6.01 % - 10.00 %

ตำบลที่มีอยู่ในกลุ่มนี้ มี 4 ตำบล ประกอบด้วย

- อำเภอเมือง ฯ ได้แก่ ตำบลสำโรงเหนือ และตำบลบางเมือง
- อำเภอบางพลี ได้แก่ ตำบลบางพลีใหญ่ และตำบลบางแก้ว

4.4.2 การกระจายตัวของประชากร

เมื่อศึกษาขนาดประชากร การเปลี่ยนแปลงประชากร และอัตราการเติบโตประชากรแล้ว การกระจายตัวของประชากรเป็นส่วนสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่สามารถจะนำมาพิจารณาทิศทางการเติบโตของประชากร นอกจากนี้ ยังทำให้ทราบถึงลักษณะการกระจุกตัวของประชากร

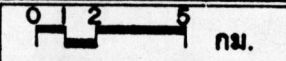
อ า ง โ ท ย

สัญลักษณ์

- กลุ่มอัตราการเติบโต
ลดลง
- กลุ่มอัตราการเติบโต
0.00 - 3.00%
- กลุ่มอัตราการเติบโต
3.01 - 6.00%
- กลุ่มอัตราการเติบโต
6.01 - 10.00%

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง Growth Rate
อัตราการเติบโตประชากร

แผนที่
4.10

ว่ามีความหนาแน่น หรือเบาบางของประชากรว่าอยู่ ณ บริเวณใดของพื้นที่ในอำเภอ โดยการ ศึกษาการกระจายตัวของประชากร จะศึกษาความหนาแน่นประชากร ขนาดประชากรเมือง ความหนาแน่นประชากรเมือง และอัตราการเติบโตประชากรเมือง

- ความหนาแน่นประชากร

ความหนาแน่นประชากรของจังหวัดสมุทรปราการนั้น ในปี 2521 มีความหนาแน่นประมาณ 549 คน/ตร.กม. โดยมีอำเภอพระประแดงมีความหนาแน่นประชากรสูงสุด (2,017 คน/ตร.กม.) รองลงมาคือ อำเภอเมือง ฯ กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางบ่อ และอำเภอบางพลี (1,157 คน/ตร.กม. 380 คน/ตร.กม. 286 คน/ตร.กม. และ 228 คน/ตร.กม. ตามลำดับ) ต่อมาในปี 2528 จังหวัดสมุทรปราการมีความหนาแน่นประชากรประมาณ 745 คน/ตร.กม.) โดยมีอำเภอพระประแดงมีความหนาแน่นประชากรสูงสุดเช่นเดิม (2,568 คน/ตร.กม.) รองลงมาคือ อำเภอเมือง ฯ กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางบ่อ และอำเภอบางพลี (1,731 คน/ตร.กม. 464 คน/ตร.กม. 360 คน/ตร.กม. และ 311 คน/ตร.กม. ตามลำดับ) (ตารางที่ 4.2)

จะเห็นได้ว่า อำเภอพระประแดงเป็นอำเภอที่มีความหนาแน่นสูงสุดของจังหวัด โดยมีความหนาแน่นสูงเป็น 8 เท่าของความหนาแน่นของอำเภอบางพลี ที่เป็นอำเภอที่มีความหนาแน่นน้อยที่สุด

เมื่อมาพิจารณาความหนาแน่น (Density) ในระดับตำบลของอำเภอต่าง ๆ ปี 2528 โดยจัดเป็นกลุ่ม ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.2 และแผนที่ 4.11)

กลุ่มที่ 1 ตำบลที่มีความหนาแน่นน้อยกว่า 700 คน/ตร.กม.

ตำบลในกลุ่มนี้ มี 23 ตำบล ได้แก่

- อำเภอเมือง ฯ ได้แก่ ตำบลแพรภษา ตำบลบางค้วน ตำบลบางโปรง และตำบลบางปู
- อำเภอบางพลี ได้แก่ ทุกตำบลของอำเภอ ยกเว้น ตำบลบางแก้ว
- อำเภอบางบ่อ ได้แก่ ทุกตำบลของอำเภอ ยกเว้น ตำบลคลองด่าน

- กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ได้แก่ ทุกตำบลของกิ่งอำเภอ ๗ ยกเว้น ตำบลปากคลองบางปลากด

กลุ่มที่ 2 ตำบลที่มีความหนาแน่นตั้งแต่ 701-1,400 คน/ตร.กม.

ตำบลในกลุ่มนี้ มี 9 ตำบล ประกอบด้วย

- อำเภอเมือง ๗ ได้แก่ ตำบลท้ายบ้าน และตำบลบางปูใหม่
- อำเภอพระประแดง ได้แก่ ตำบลบางหัวเสือ ตำบลบางกะเจ้า ตำบลบางน้ำผึ้ง และตำบลบางกระสอบ
- อำเภอบางพลี ได้แก่ ตำบลบางแก้ว
- อำเภอบางบ่อ ได้แก่ ตำบลคลองค่าน
- กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ได้แก่ ตำบลปากคลองบางปลากด

กลุ่มที่ 3 ตำบลที่มีความหนาแน่นตั้งแต่ 1,401-4,000 คน/ตร.กม.

ตำบลในกลุ่มนี้ มี 9 ตำบล ประกอบด้วย

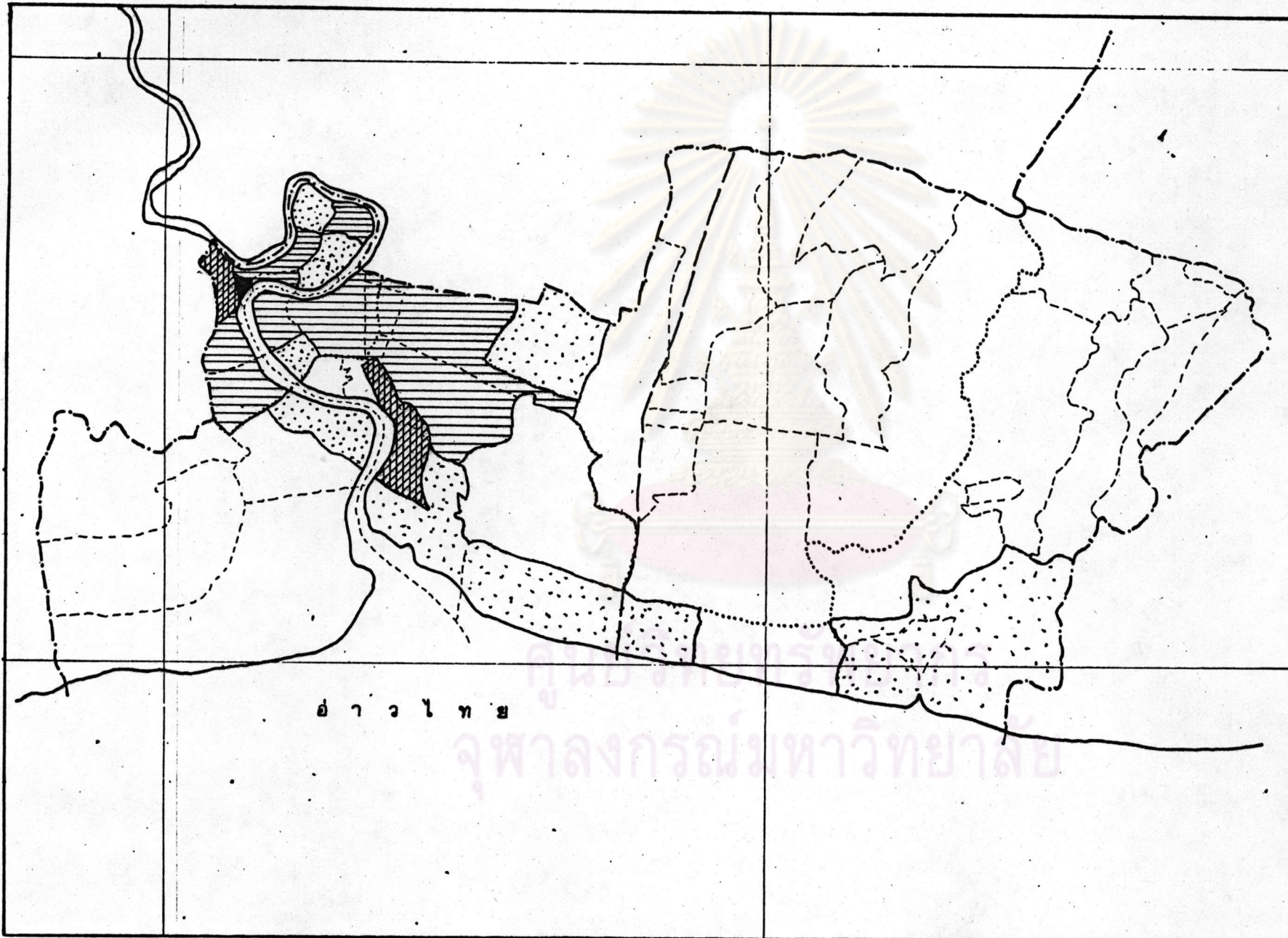
- อำเภอเมือง ๗ ได้แก่ ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลบางเมือง
- อำเภอพระประแดง ได้แก่ ตำบลสำโรงใต้ ตำบลบางครุ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางจาก ตำบลทรงคนอง ตำบลบางกอบัว และตำบลบางยอ

กลุ่มที่ 4 ตำบลที่มีความหนาแน่นตั้งแต่ 4,001-10,000 ตร.กม.

ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้ มีเพียง 2 ตำบล คือ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง ๗ และตำบลบางพิง อำเภอพระประแดง

กลุ่มที่ 5 ตำบลที่มีความหนาแน่นตั้งแต่ 10,000 คน/ตร.กม. ขึ้นไป

ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้ มีเพียง 1 แห่ง คือ ตำบลตลาด อำเภอพระประแดง ซึ่งมีความหนาแน่นสูงมากถึง 139,857 คน/ตร.กม.

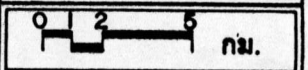

สัญลักษณ์

- กลุ่มความหนาแน่นมากกว่า 10,000 คน/กม.²
- ▨ กลุ่มความหนาแน่น 4,001 - 10,000 คน/กม.²
- ▧ กลุ่มความหนาแน่น 1,401 - 4,000 คน/กม.²
- ▩ กลุ่มความหนาแน่น 701 - 1,400 คน/กม.²
- กลุ่มความหนาแน่นน้อยกว่า 700 คน/กม.²

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง ความหนาแน่น
ประชากร ปี 2528

แผนที่
4.11

- ขนาดประชากรเมือง

ในปี 2521 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรเมืองเป็นสัดส่วน 56.91 % ของประชากรทั้งหมด โดยอยู่ในพื้นที่เมือง (ชุมชนเมือง) เพียง 0.12 % ของพื้นที่จังหวัด ประชากรเมืองส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเมืองสมุทรปราการ (52.81 % ของประชากรเมือง) และอำเภอบางพลีมีประชากรเมืองน้อยที่สุด (2.78 % ของประชากรเมือง) และต่อมาในปี 2528 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรเมืองเป็นสัดส่วน 52.74 % ของประชากรเมืองทั้งจังหวัด โดยประชากรเมืองอยู่ในอำเภอเมืองสมุทรปราการมากที่สุด (48.79 % ของประชากรเมือง) และอำเภอบางพลีมีประชากรเมืองน้อยที่สุด (6.19 % ของประชากรเมือง) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในขณะทีประชากรจังหวัดเพิ่มขึ้น แต่ประชากรเมืองในพื้นที่เมืองมีสัดส่วนของประชากรลดลงนั้น สามารถเป็นตัวชี้ถึงการขยายตัวของประชากรนอกเขตชุมชนเมืองมากขึ้น การรุกกล้าเขตชนบทกำลังมีวงขยาย ขณะเดียวกันการย้ายประชากรเมือง เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนประชากรเมืองแล้ว พบว่า อำเภอบางพลีกำลังเป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัวของประชากรเมืองสูงมาก โดยประชากรเมืองของอำเภอพระประแดงและอำเภอบางบ่ออยู่ในเกณฑ์ทรงตัวในช่วงเวลา 2 ปีนี้ (ตารางที่ 4.3)

- ความหนาแน่นประชากรเมือง

ในปี 2521 จังหวัดสมุทรปราการมีความหนาแน่นประชากรเมือง 3,796 คน/ตร.กม. โดยอำเภอเมืองสมุทรปราการมีความหนาแน่นประชากรเมืองมากที่สุด (7,876 คน/ตร.กม.) ในขณะที่อำเภอบางบ่อมีความหนาแน่นประชากรเมืองน้อยที่สุด (2,104 คน/ตร.กม.) ต่อมาในปี 2528 จังหวัดสมุทรปราการมีความหนาแน่นประชากรเมืองเพิ่มขึ้นเป็น 4,774 คน/ตร.กม. โดยอำเภอเมืองสมุทรปราการยังคงมีความหนาแน่นประชากรเมืองมากที่สุด (9,152 คน/ตร.กม.) และอำเภอบางบ่อมีความหนาแน่นประชากรเมืองน้อยที่สุด (2,583 คน/ตร.กม.)

สำหรับความหนาแน่นประชากรเมืองของอำเภอบางพลีนั้น มีการเปลี่ยนแปลงความหนาแน่นถึง 2.8 เท่า ในช่วงเวลาเพียง 7 ปี ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่สูงมาก

เมื่อมาพิจารณาความหนาแน่นประชากรเมืองเป็นรายเขตชุมชนเมือง พบว่า ในปี 2521 เทศบาลเมืองพระประแดงมีความหนาแน่นสูงสุด (145,186 คน/ตร.กม.) ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรเมืองมากกว่าสุขาภิบาลสำโรงเหนือที่มีความหนาแน่นประชากรเมืองเป็นอันดับสองถึง 12 เท่าตัว และมีความหนาแน่นประชากรเมืองเป็น 289 เท่าของความหนาแน่นประชากรเมืองที่น้อยที่สุด คือ สุขาภิบาลคลองสวน (503 คน/ตร.กม.) และในปี 2528 เทศบาลเมืองพระประแดงมีความหนาแน่นประชากรเมืองเพิ่มขึ้นเป็น 148,400 คน/ตร.กม. และสุขาภิบาลคลองสวนมีความหนาแน่นประชากรเมืองลดลงเหลือ 499 คน/ตร.กม. (ตารางที่ 4.3)

- อัตราการเติบโตประชากรเมือง

ในช่วงปี 2521-2528 ประชากรเมืองของจังหวัดสมุทรปราการมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 3.33 % ต่อปี โดยมีสุขาภิบาลบางพลีมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงสุด (15.84 % ต่อปี) ในขณะที่สุขาภิบาลสำโรงเหนือมีอัตราการเพิ่มขึ้นต่ำสุด (-2.32 % ต่อปี)

จากลักษณะของความหนาแน่นประชากร ขนาดประชากรเมือง ความหนาแน่นประชากรเมือง และอัตราการเติบโตประชากรเมือง สามารถชี้ให้เห็นถึงลักษณะการกระจายตัวของประชากรจังหวัดสมุทรปราการได้ว่า ประชากรส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในเขตชุมชนเทศบาลเมือง 2 แห่ง คือ ชุมชนเทศบาลเมืองพระประแดง เป็นบริเวณที่มีการกระจุกตัวของประชากรหนาแน่นที่สุดของจังหวัด และกำลังมีความอึดอัดทางประชากรสูง การกระจุกตัวของชุมชนนี้ ได้ก่อให้เกิดการกระจายตัวของประชากรสู่พื้นที่ข้างเคียงคือ ตำบลบางพึ่ง ตำบลบางยอ ตำบลบางครุ และตำบลบางหญ้าแพรก จนทำให้เกิดการกระจุกตัวของประชากรในตำบลบางพึ่ง มีขนาดใกล้เคียงกับการกระจุกตัวของประชากรในเขตเทศบาลเมืองสมุทรปราการ ซึ่งเป็นชุมชนเทศบาลเมืองอีกแห่งหนึ่งของจังหวัด

ชุมชนเทศบาลเมืองสมุทรปราการเป็นอีกบริเวณที่มีการกระจุกตัวของประชากรหนาแน่นแห่งหนึ่งของจังหวัด เป็นทั้งศูนย์กลางของจังหวัดและท้องถิ่น มีอิทธิพลต่อการกระจายตัวของประชากรออกสู่พื้นที่ข้างเคียงที่ต่อเนื่องคือ ตำบลท้ายบ้าน ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลบางเมือง และตำบลสำโรงใต้ ในขณะเดียวกัน การกระจายตัวของประชากรของจังหวัดสมุทรปราการอีกบริเวณหนึ่งที่กำลังมีบทบาทมากขึ้นคือ พื้นที่บริเวณคั่นค่อระหว่างตำบลสำโรงเหนือ

ตารางที่ 4.3 ขนาดประชากรเมือง ความหนาแน่นประชากรเมือง และอัตราการเติบโตประชากรเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ปี 2521 - 2528

ชุมชนเมือง	พื้นที่ (ตร.กม.)			ประชากร 2521			ประชากร 2528			ความหนาแน่น		อัตราการเติบโต
	ปกครอง	เมือง	สัดส่วน	ประชากร	ประชากรเมือง	สัดส่วน	ประชากร	ประชากรเมือง	สัดส่วน	2521	2528	
จังหวัดสมุทรปราการ	889.63	73.00	100	488,266	277,856	100	662,612	349,482	100	3,796	4,774	3.33
อำเภอเมือง ฯ	146.38	18.63	25.45	220,763	146,734	52.81	253,389	170,500	48.79	7,876	9,152	2.17
- ทม.สมุทรปราการ	-	7.33	10.01	-	48,298	17.38	-	68,057	19.47	6,589	9,285	5.02
- ส.สำโรงเหนือ	-	5.00	6.83	-	61,422	22.11	-	52,122	14.92	12,284	10,424	-2.32
- ส.บางปู	-	6.30	8.61	-	37,014	13.32	-	50,321	14.40	5,875	7,987	4.49
อำเภอพระประแดง	64.95	41.07	56.11	131,013	101,297	36.46	166,778	130,217	37.26	2,466	3,171	3.65
- ทม.พระประแดง	-	0.07	0.10	-	10,163	3.66	-	10,388	2.97	145,186	148,400	0.31
- ส.พระประแดง	-	41.00	56.01	-	91,134	32.80	-	119,829	34.29	2,223	2,923	3.99
อำเภอบางพลี	323.88	3.00	4.10	73,956	7,732	2.78	100,851	21,648	6.19	2,577	7,216	15.84
- ส.บางพลี	-	3.00	4.10	-	7,732	2.78	-	21,648	6.19	2,577	7,216	15.84
อำเภอบางบ่อ	219.00	10.50	14.34	62,534	22,093	7.95	78,784	27,117	7.70	2,104	2,583	2.97
- ส.บางบ่อ	-	2.50	3.41	-	5,149	1.85	-	7,987	2.29	2,060	3,195	6.47
- ส.คลองด่าน	-	4.50	6.15	-	15,185	5.47	-	17,385	4.97	3,374	3,863	1.95
- ส.คลองสวน	-	3.50	4.78	-	1,759	0.63	-	1,745	0.50	503	499	-0.11
กิ่งอำเภอบางพลี	135.42	-	-	-	-	-	62,810	-	-	-	-	-
สัดส่วนจังหวัด	100	8.2	-	100	56.91	-	100	52.74	-	-	-	-

กับตำบลบางแก้ว และตำบลบางพลีใหญ่ ซึ่งมีเส้นทางคมนาคมหลัก 2 เส้นทาง เป็นตัวรองรับของ การกระจายตัวประชากรคือ เส้นทางหลวงหมายเลข 34 (บางนา-ตราด) และเส้นทางเทพารักษ์

4.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความหนาแน่นประชากรกับอัตราการเติบโตประชากร

พื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัดสมุทรปราการระดับตำบลกำลังมีการเพิ่มขนาดประชากร ในอัตราการเติบโตที่ไม่เท่ากันแล้ว แต่ความเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของประชากรในพื้นที่ จน ทำให้ในบางพื้นที่เกิดความหนาแน่นสูงมาก จนไม่สามารถเติบโตต่อไปได้ ซึ่งเป็นภาวะการอึดตัว และในขณะเดียวกัน ในบางพื้นที่ยังมีความหนาแน่นน้อยมาก ดังนั้น จึงควรหาความสัมพันธ์ระหว่าง ความหนาแน่นประชากรรายตำบลกับอัตราการเติบโตประชากรของตำบลนั้น เพื่อให้ทราบว่า ตำบลใดกำลังจะขยายขนาดประชากรไปได้เท่าใด และเพื่อทราบความต่อเนื่องของแต่ละตำบลว่า เป็นแนวทางใด ซึ่งสามารถให้เห็นแนวทางการขยายตัวของประชากรได้อย่างคร่าว ๆ

จากแผนภูมิที่ 4.2 สามารถแบ่งตำบลออกเป็นกลุ่มได้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตำบลที่มีความหนาแน่นสูงมากและอัตราการเติบโตลดลง

ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้ มีเพียงแห่งเดียว คือ ตำบลตลาด อ.พระประแดง ซึ่งมีความอึดตัวทางขนาดประชากรมากที่สุดของจังหวัด

กลุ่มที่ 2 ตำบลที่มีความหนาแน่นปานกลาง-สูง และอัตราการเติบโตตั้งแต่

ปานกลาง-สูง

ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้ มี 2 ตำบล คือ ตำบลปากน้ำ อ.เมือง ฯ และ ตำบล บางพิ่ง อ.พระประแดง ทั้ง 2 ตำบลนี้ จะมีการขยายตัวประชากรไปเรื่อย ๆ ในอัตราที่จะ คงที่ตลอด

กลุ่มที่ 3 ตำบลที่มีความหนาแน่นปานกลางและอัตราการเติบโตต่ำ

ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้มี 4 ตำบล ล้วนเป็นตำบลที่อยู่ใน อ.พระประแดงทั้งสิ้น และยังเป็นตำบลที่อยู่ในเขตประกาศให้เป็นพื้นที่สวนสาธารณะ ซึ่งได้แก่ ตำบลบางกอบัว ตำบล บางกะเจ้า ตำบลบางน้ำผึ้ง และตำบลบางกะสอบ

กลุ่มที่ 4 ตำบลที่มีความหนาแน่นปานกลางและอัตราการเติบโตปานกลาง-สูง

ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้ มี 14 ตำบล และเป็นตำบลที่จะมีการเติบโตประชากรอย่างรวดเร็วและสามารถรองรับประชากรได้มาก ซึ่งได้แก่ ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลบางเมือง ตำบลท้ายบ้าน และตำบลบางปูใหม่ อ.เมืองสมุทรปราการ ตำบลสำโรงใต้ ตำบลบางครุ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางจาก ตำบลบางหัวเสือ ตำบลบางยอ และตำบลทรงคนอง อ.พระประแดง ตำบลบางแก้ว อ.บางพลี ตำบลคลองด่าน อ.บางบ่อ และตำบลปากคลอง-บางปลากด กิ่งอำเภอสุมทรีเจดีย์

กลุ่มที่ 5 ตำบลที่มีความหนาแน่นต่ำและอัตราการเติบโตต่ำ

ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้ มี 17 ตำบล เป็นตำบลที่มีการขยายตัวประชากรสม่ำเสมอ ซึ่งได้แก่ ตำบลแพรกษา ตำบลบางคิ้ว และตำบลบางปู อ.เมืองสมุทรปราการ ตำบลบางปลา ตำบลบางเสาธง ตำบลหนองปรือ ตำบลศรีษะจรเข้หน้า และตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อ.บางพลี ตำบลบ้านระอาก ตำบลบางพลีน้อย ตำบลบางเพรียง ตำบลเป็ริง ตำบลคลองสวน และตำบลคลองนิมมาตรา อ.บางบ่อ และตำบลแหลมฟ้าผ่า ตำบลนาเกลือ ตำบลบ้านคลองสวน กิ่งอำเภอสุมทรีเจดีย์

กลุ่มที่ 6 ตำบลที่มีความหนาแน่นต่ำและมีอัตราเติบโตปานกลาง-สูง

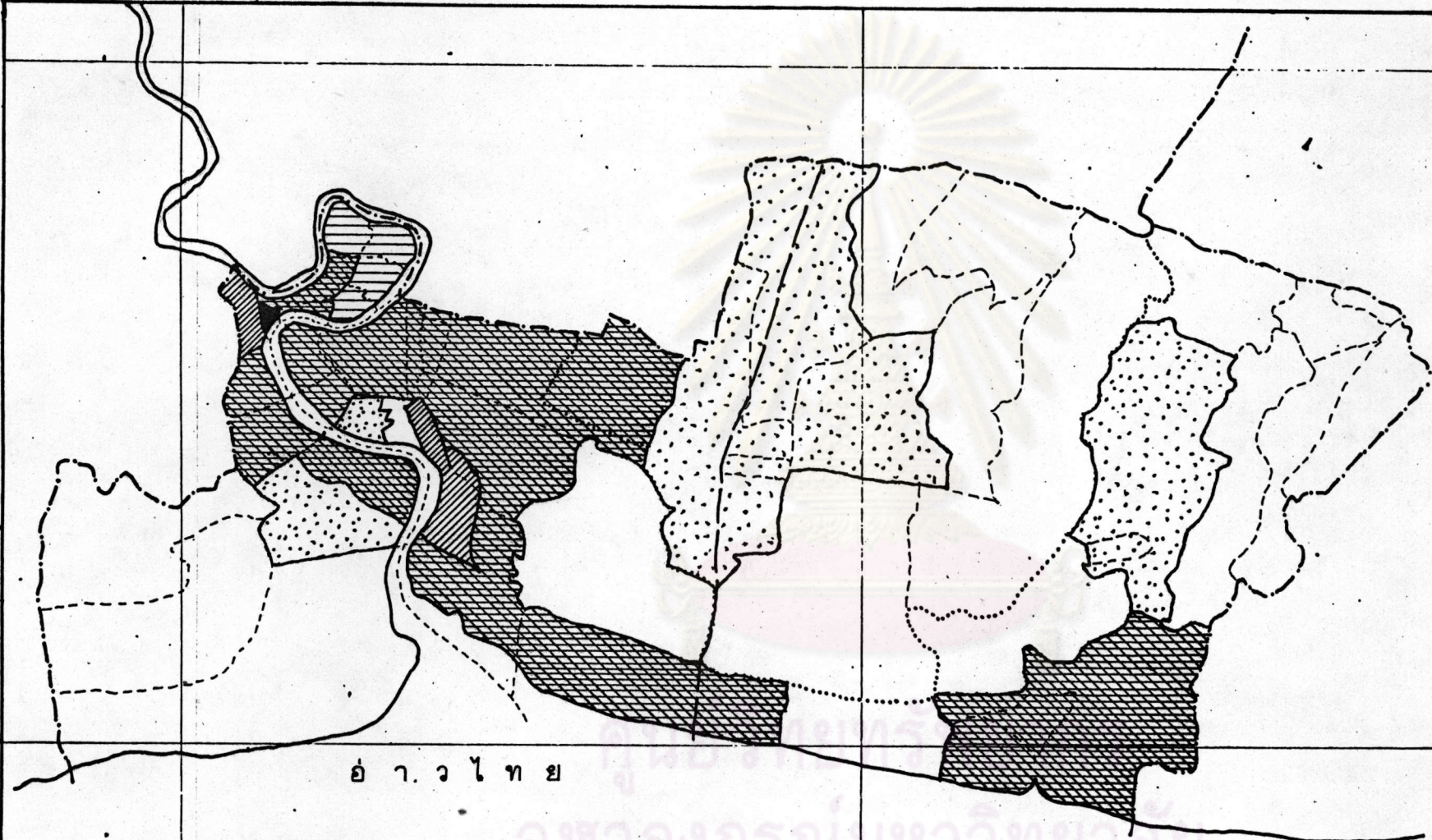
ตำบลที่อยู่ในกลุ่มนี้ มี 6 ตำบล เป็นตำบลที่มีการเติบโตประชากรอย่างรวดเร็ว และมีพื้นที่รองรับการขยายประชากรได้มากกว่ากลุ่มที่ 4 ซึ่งได้แก่ ตำบลบางโปรง อ.เมือง-สมุทรปราการ ตำบลบางพลีใหญ่ ตำบลบางโฉลง และตำบลราชาเทวะ อ.บางพลี ตำบลบางบ่อ อ.บางบ่อ และตำบลในคลองบางปลากด กิ่งอำเภอสุมทรีเจดีย์

4.4.4 องค์ประกอบของประชากร

การศึกษาองค์ประกอบของประชากร จะศึกษาองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากร องค์ประกอบทางด้านอายุและเพศ อาชีพ ว่างแรงงาน และภาวะการพึ่งพา

- องค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงประชากร

ในช่วงปี 2521-2528 การเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรของจังหวัด

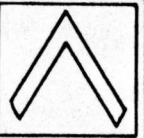
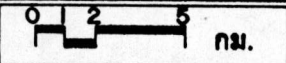

อ. ว. ไท ย

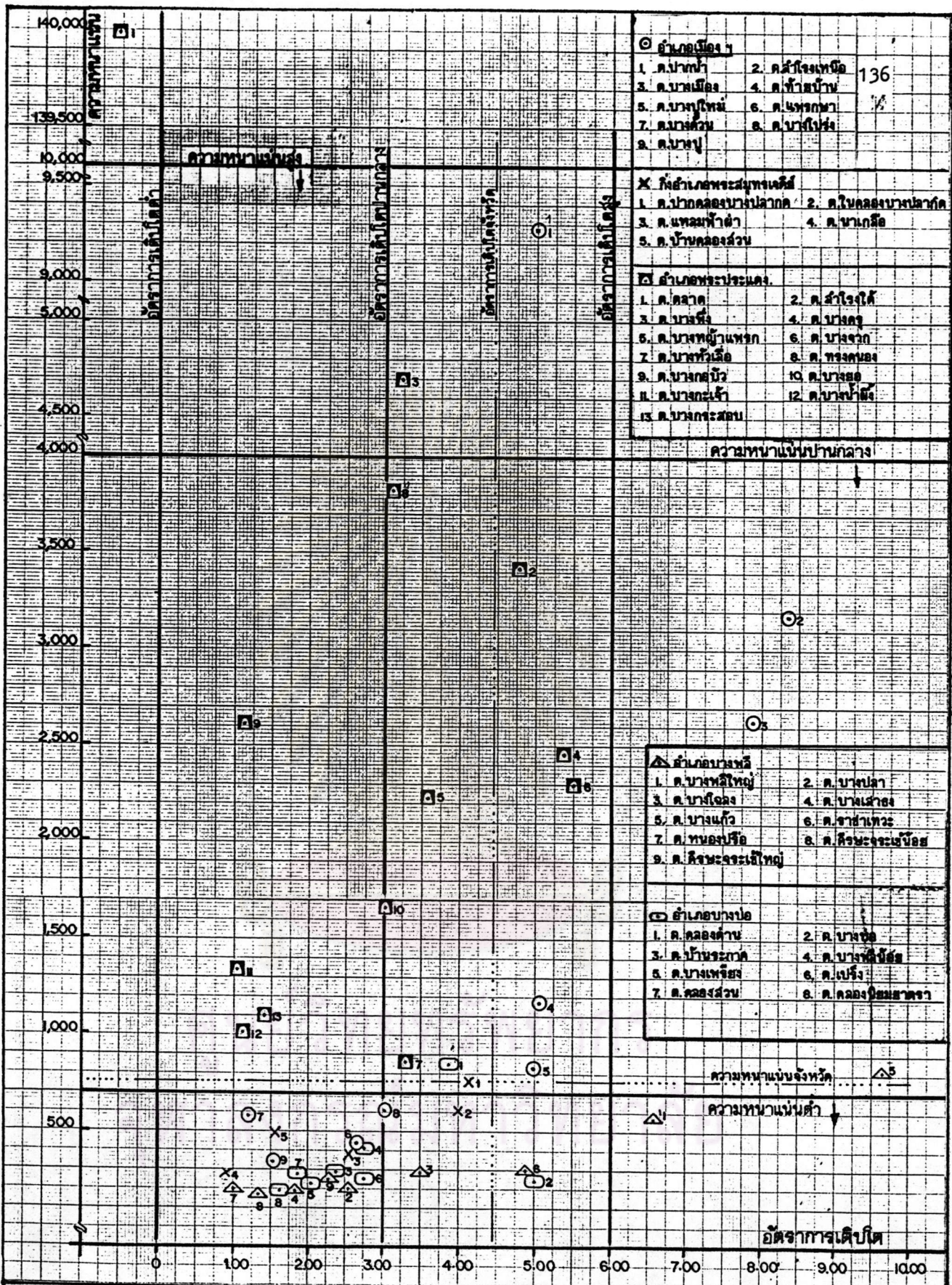
- สัญลักษณ์**
- กลุ่มความหนาแน่นสูงมาก - อัตราเติบโตลดลง
 - กลุ่มความหนาแน่นปานกลาง - อัตราเติบโตปานกลางค่อนข้างสูง
 - กลุ่มความหนาแน่นปานกลาง - อัตราเติบโตต่ำ
 - กลุ่มความหนาแน่นปานกลาง - อัตราเติบโตปานกลางถึงสูง
 - กลุ่มความหนาแน่นต่ำและอัตราเติบโตต่ำ
 - กลุ่มความหนาแน่นต่ำและอัตราเติบโตปานกลางถึงสูง

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง
ความหนาแน่น - อัตราเติบโต

แผ่นที่
4.12

อำเภอเมืองฯ

1. ค.ป่าทึบ	2. ค.สวนสาธารณะ
3. ค.สวนสาธารณะ	4. ค.บ้านเดี่ยว
5. ค.สวนสาธารณะ	6. ค.สวนสาธารณะ
7. ค.สวนสาธารณะ	8. ค.สวนสาธารณะ
9. ค.สวนสาธารณะ	

อำเภอพระประแดง

1. ค.สวนสาธารณะ	2. ค.สวนสาธารณะ
3. ค.สวนสาธารณะ	4. ค.สวนสาธารณะ
5. ค.สวนสาธารณะ	

อำเภอบางศรี

1. ค.สวนสาธารณะ	2. ค.สวนสาธารณะ
3. ค.สวนสาธารณะ	4. ค.สวนสาธารณะ
5. ค.สวนสาธารณะ	6. ค.สวนสาธารณะ
7. ค.สวนสาธารณะ	8. ค.สวนสาธารณะ
9. ค.สวนสาธารณะ	

อำเภอบางปอ

1. ค.สวนสาธารณะ	2. ค.สวนสาธารณะ
3. ค.สวนสาธารณะ	4. ค.สวนสาธารณะ
5. ค.สวนสาธารณะ	6. ค.สวนสาธารณะ
7. ค.สวนสาธารณะ	8. ค.สวนสาธารณะ
9. ค.สวนสาธารณะ	

สัญลักษณ์

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง

ความสัมพันธ์
ระหว่าง
ความหนาแน่น กับ อัตราการใช้ที่ดิน

แผนภูมิที่
4.2

สมุทรปราการ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโดยการอพยพของประชากรเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีอัตราการเพิ่มขนาดประชากรอพยพเฉลี่ย 85.56 % ต่อปี นอกนั้นเป็นการเพิ่มโดยธรรมชาติ เพียง 14.44 % ต่อปี แสดงให้เห็นว่า จังหวัดสมุทรปราการมีการเติบโตทางด้านประชากรจากภายนอกมากกว่าการเติบโตจากประชากรภายในจังหวัดเอง (อัตราส่วนประมาณ 1 : 6) (ตารางที่ 4.4)

- องค์ประกอบของประชากรทางด้านอายุและเพศ

1) องค์ประกอบของประชากรทางด้านอายุและเพศทั้งจังหวัด

จากสำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2513 และปี 2523 (ตารางที่ 4.5) พบว่า ในปี 2513 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรเพศหญิงมากกว่าประชากรเพศชาย โดยมีสัดส่วน 50.26 % และ 49.74 % ตามลำดับ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 9 ปีมากที่สุด (29.98 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (3.64 %) ส่วนในปี 2523 ประชากรเพศหญิงก็ยังคงมีมากกว่าประชากรเพศชายเหมือนเดิม (สัดส่วน 50.56 % และ 49.44 % ตามลำดับ) ซึ่งประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-34 ปี มากที่สุด (30.17 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (3.32 %) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประชากรช่วงอายุต่ำกว่า 9 ปี เริ่มมีสัดส่วนลดลง จากสัดส่วน 29.98 % เหลือเพียง 21.36 % ในขณะเดียวกัน ประชากรช่วงอายุ 20-34 ปี มีอัตราเพิ่มสูงขึ้น จากสัดส่วน 22.08 % เป็น 30.17 % (แผนภูมิที่ 4.3)

สำหรับในเขตเทศบาลทั้งจังหวัดนั้น ในปี 2513 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรเพศชายมากกว่าประชากรเพศหญิง โดยมีสัดส่วน 50.48 % และ 49.52 % ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลอยู่ในช่วงอายุ 35-49 ปี มากที่สุด (37.29 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (3.98 %) ต่อมาในปี 2523 ประชากรเพศชายมากกว่าประชากรเพศหญิงเช่นเดิม โดยมีสัดส่วน 50.61 % และ 49.39 % ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-34 ปี มากที่สุด (31.50 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (4.13 %) (ตารางที่ 4.5 และแผนภูมิที่ 4.3)

สำหรับนอกเขตเทศบาลทั้งจังหวัดนั้น ในปี 2513 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรเพศหญิงมากกว่าประชากรเพศชาย โดยมีสัดส่วน 50.42 % และ 49.58 % ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 องค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงประชากร จังหวัดสมุทรปราการ ปี 2521 - 2528

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากร	การเปลี่ยนแปลงประชากร						
		จำนวนการเปลี่ยนแปลงประชากร	การเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติ				การเปลี่ยนแปลงโดยอพยพ	
			เกิด	ตาย	รวม	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
2521	488,266	23,332	5,712	2,927	2,785	11.94	20,547	88.06
2522	511,598	24,260	6,958	2,801	4,157	17.14	20,103	82.86
2523	535,858	21,434	7,003	2,885	4,118	19.21	17,316	80.79
2524	557,292	28,028	7,132	2,895	4,237	15.12	23,791	84.88
2525	585,320	38,194	6,520	2,944	3,576	9.36	34,618	90.64
2526	623,514	16,802	5,658	2,885	2,773	16.50	14,029	83.50
2527	640,316	22,296	5,519	1,982	3,537	15.86	18,759	84.14
2528	662,612	-	-	-	-	-	-	-
-	-	174,346	44,502	19,319	25,183	14.44	149,163	85.56
เฉลี่ยต่อปี	-	24,906	6,357	2,760	3,597	14.44	21,309	85.56

ที่มา : กองการทะเบียน กรมการปกครอง

ตารางที่ 4.5 โครงสร้างอายุและเพศของประชากร จังหวัดสมุทรปราการ ปี 2513 และปี 2523

ช่วงอายุ	ยอดรวม			ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล			
	ชาย	หญิง	สัดส่วน	ชาย	หญิง	สัดส่วน	ชาย	หญิง	สัดส่วน	
ปี พ.ศ. 2513										
0 - 9 ปี	50,566 (15.35)	48,187 (14.63)	29.98	7,607 (13.72)	7,318 (13.20)	26.92	42,959 (15.68)	40,869 (14.92)	30.60	
10 - 19 ปี	40,051 (12.16)	40,222 (12.21)	24.37	7,044 (12.71)	6,861 (12.38)	25.09	33,007 (12.05)	33,361 (12.18)	24.23	
20 - 34 ปี	35,412 (10.75)	37,325 (11.33)	22.08	6,451 (11.64)	6,600 (11.90)	23.54	28,961 (10.57)	30,725 (11.21)	21.78	
35 - 49 ปี	21,321 (6.47)	21,020 (6.38)	12.85	3,929 (7.09)	3,695 (6.66)	37.29	17,392 (6.35)	17,325 (6.32)	12.67	
50 - 64 ปี	11,262 (3.42)	12,077 (3.66)	7.08	1,839 (3.32)	1,884 (3.40)	6.72	9,423 (3.44)	10,193 (3.72)	7.16	
65 ปีขึ้นไป	5,216 (1.59)	6,745 (2.05)	3.64	1,113 (2.00)	1,098 (1.98)	3.98	4,103 (1.50)	5,647 (2.06)	3.56	
รวม	163,828 (49.74)	165,576 (50.26)	100	27,983 (50.48)	27,456 (49.52)	100	135,845 (49.58)	138,120 (50.42)	100	
ปี พ.ศ. 2523										
0 - 9 ปี	52,805 (10.89)	50,753 (10.47)	21.36	5,348 (9.25)	5,231 (9.05)	18.30	47,457 (11.11)	45,522 (10.66)	21.77	
10 - 19 ปี	57,785 (11.92)	58,311 (12.03)	23.95	6,838 (11.83)	6,581 (11.39)	23.22	50,947 (11.93)	51,730 (12.12)	24.05	
20 - 34 ปี	70,804 (14.61)	75,459 (15.56)	30.17	9,409 (16.28)	8,799 (15.22)	31.50	61,395 (14.38)	66,660 (15.61)	29.99	
35 - 49 ปี	34,865 (7.19)	33,806 (6.97)	14.16	4,284 (7.41)	4,328 (7.49)	14.90	30,581 (7.16)	29,478 (6.90)	14.06	
50 - 64 ปี	16,310 (3.36)	17,837 (3.68)	7.04	2,124 (3.68)	2,465 (4.27)	7.95	14,186 (3.32)	15,372 (3.60)	6.92	
65 ปีขึ้นไป	7,118 (1.47)	8,976 (1.85)	3.32	1,250 (2.16)	1,140 (1.97)	4.13	5,868 (1.37)	7,836 (1.84)	3.21	
รวม	239,687 (49.44)	245,142 (50.56)	100	29,253 (50.61)	28,544 (49.39)	100	210,434 (49.27)	216,598 (50.73)	100	

ที่มา : สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2513 และ 2523

สัญลักษณ์

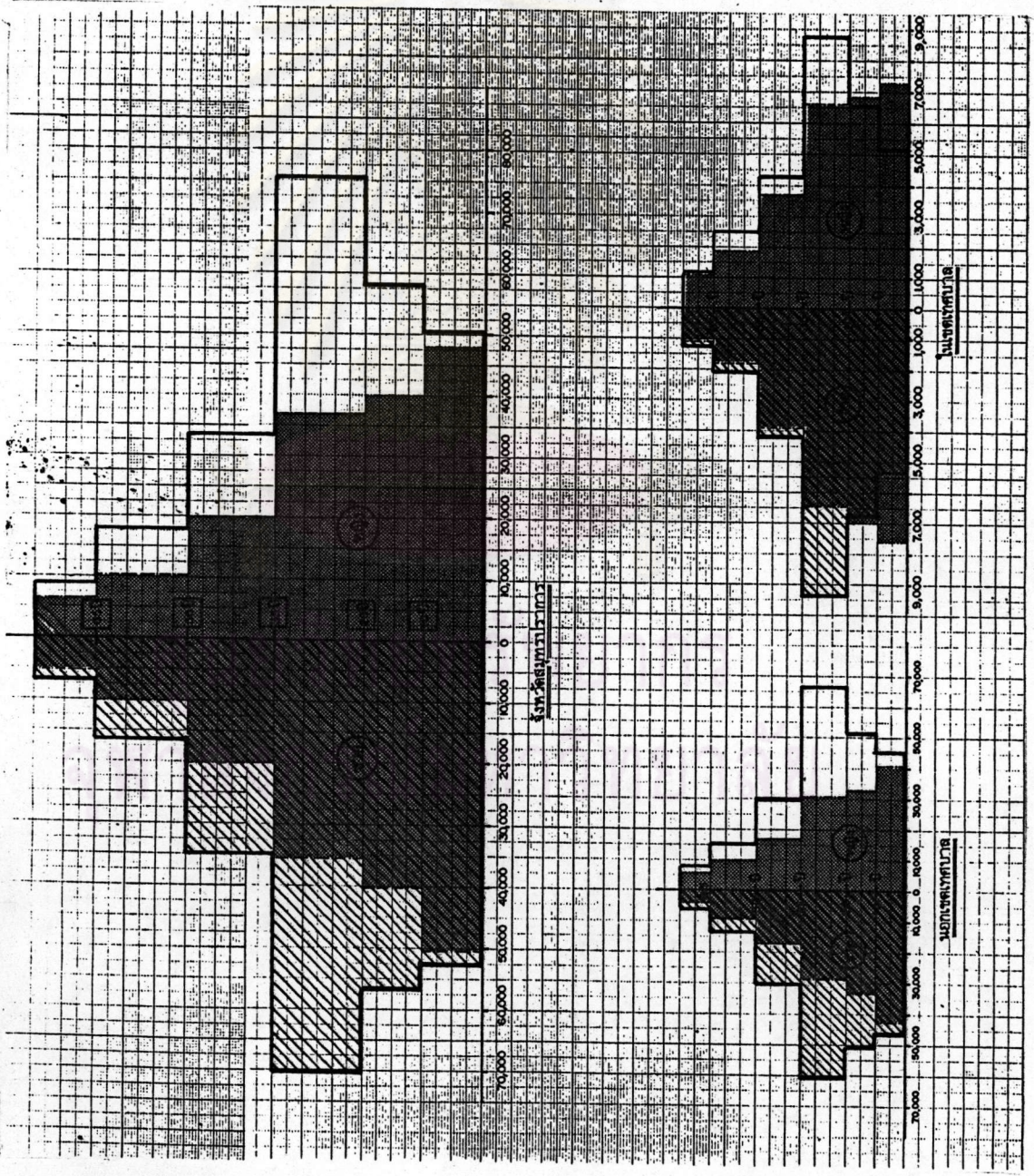
- ปี 2513
- ปี 2523
- ▨ เพศชาย
- เพศหญิง

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แดง โครงสร้างอายุและเพศของประชากร
ปี 2513 และ ปี 2523

แผนที่

แผนที่
4.3

ที่มา : ตารางที่ 4.5

ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 9 ปี มากที่สุด (30.60 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (3.56 %) ต่อมาในปี 2523 ประชากรเพศหญิงยังคงมีมากกว่าประชากรเพศชาย โดยมีสัดส่วน 50.73 % และ 49.27 % ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-34 ปี มากที่สุด (29.99 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (3.21 %) (ตารางที่ 4.5 และ แผนภูมิที่ 4.3)

2) องค์ประกอบของประชากรทางด้านอายุและเพศ รายอำเภอ

อำเภอเมืองสมุทรปราการ ในปี 2513 อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีประชากรเพศชายมากกว่าประชากรเพศหญิง โดยมีสัดส่วน 50.40 % และ 49.60 % ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 9 ปี มากที่สุด (30.02 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (3.29 %) ต่อมาในปี 2523 ประชากรเพศชายยังคงมีมากกว่าประชากรเพศหญิง โดยมีสัดส่วน 50.05 % และ 49.95 % ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-34 ปี มากที่สุด (31.51 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (2.96 %)

อำเภอพระประแดง ในปี 2513 อำเภอพระประแดงมีประชากรเพศหญิงมากกว่าประชากรเพศชาย โดยมีสัดส่วน 51.34 % และ 48.66 % ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 9 ปี มากที่สุด (26.36 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (3.53 %) ต่อมาในปี 2523 ประชากรเพศหญิงยังคงมีมากกว่าประชากรเพศชาย โดยมีสัดส่วน 51.85 % และ 49.15 % ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-34 ปี มากที่สุด (33.08 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (3.00 %)

อำเภอบางพลี ในปี 2513 อำเภอบางพลีมีประชากรเพศหญิงมากกว่าประชากรเพศชาย โดยมีสัดส่วน 50.49 % และ 49.51 % ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 9 ปี มากที่สุด (33.23 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (4.15 %) ต่อมาในปี 2523 ประชากรเพศหญิงมากกว่าประชากรเพศชายเช่นเดิม โดยมีสัดส่วน 50.47 % และ 49.53 % ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 10-19 ปี มากที่สุด (47.77 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (4.34 %)

อำเภอบางบ่อ ในปี 2513 อำเภอบางบ่อมีประชากรเพศชายมากกว่าประชากรเพศหญิง โดยมีสัดส่วน 50.07 % และ 49.93 % ตามลำดับ ประชากร

ตารางที่ 4.6 โครงสร้างอายุและเพศของประชากร รายอำเภอ จังหวัดสมุทรปราการ ปี พ.ศ. 2513 และ ปี พ.ศ. 2523

	อำเภอเมือง			อำเภอพระประแดง			อำเภอบางพลี			อำเภอบางบ่อ		
	ชาย	หญิง	สัดส่วน	ชาย	หญิง	สัดส่วน	ชาย	หญิง	สัดส่วน	ชาย	หญิง	สัดส่วน
ปี พ.ศ. 2513												
0 - 9 ปี	21,135(15.42)	20,016(14.60)	30.02	11,649(13.35)	11,353(13.01)	26.36	9,700(16.97)	9,290(16.26)	33.23	8,082(16.87)	7,528(15.71)	32.58
10 - 19 ปี	16,816(12.27)	16,341(11.92)	24.19	10,364(11.88)	11,346(13.01)	24.89	6,934(12.13)	6,831(11.95)	24.08	5,937(12.39)	5,704(11.91)	24.30
20 - 34 ปี	15,568(11.35)	15,835(11.55)	22.90	10,825(12.41)	11,751(13.47)	25.88	4,817 (8.43)	5,269 (9.22)	17.65	4,202 (8.77)	4,470 (9.33)	18.10
35 - 49 ปี	9,212 (6.72)	8,736 (6.37)	13.09	5,451 (6.25)	5,347 (6.13)	12.38	3,634 (6.36)	3,790 (6.63)	12.99	3,024 (6.31)	3,148 (6.57)	12.88
50 - 64 ปี	4,310 (3.14)	4,617 (3.37)	6.51	2,894 (3.32)	3,179 (3.64)	6.96	2,187 (3.83)	2,322 (4.06)	7.89	1,871 (3.91)	1,960 (4.09)	8.00
65 ปีขึ้นไป	2,055 (1.50)	2,463 (1.79)	3.29	1,265 (1.45)	1,816 (2.08)	3.53	1,023 (1.79)	1,352 (2.37)	4.16	873 (1.82)	1,112 (2.32)	4.14
รวม	69,096(50.40)	68,008(49.60)	100	42,448(48.66)	44,792(51.34)	100	28,295(49.51)	28,854(50.49)	100	23,989(50.07)	23,922(49.93)	100
ปี พ.ศ. 2523												
0 - 9 ปี	24,255(10.66)	23,230(10.21)	20.87	15,680(10.95)	15,302(10.68)	21.63	7,515(10.85)	7,223(10.42)	21.27	5,355(11.98)	4,998(11.18)	23.16
10 - 19 ปี	26,961(11.84)	26,980(11.85)	23.69	15,268(10.66)	16,537(11.56)	22.22	9,338(13.48)	9,024(13.02)	47.77	6,218(13.91)	5,750(12.86)	26.77
20 - 34 ปี	35,567(15.63)	36,132(15.88)	31.51	21,949(15.32)	25,439(17.76)	33.08	8,261(11.92)	8,778(12.67)	24.59	5,207(11.24)	5,110(11.43)	22.67
35 - 49 ปี	16,844 (7.40)	15,893 (6.98)	14.38	9,961 (6.95)	9,527 (6.65)	13.60	4,985 (7.19)	5,140 (7.42)	14.61	3,075 (6.88)	3,246 (7.26)	14.14
50 - 64 ปี	7,207 (3.17)	7,773 (3.42)	6.59	4,335 (3.03)	4,919 (3.44)	6.47	2,891 (4.17)	3,132 (4.52)	8.69	1,877 (4.20)	2,013 (4.50)	8.70
65 ปีขึ้นไป	3,079 (1.35)	3,669 (1.61)	2.96	1,780 (1.24)	2,522 (1.76)	3.00	1,330 (1.92)	1,677 (2.42)	4.34	929 (2.08)	1,108 (2.48)	4.56
รวม	113,913(50.05)	113,677(49.95)	100	68,973(48.15)	74,266(51.85)	100	34,320(49.53)	34,974(50.47)	100	22,481(50.29)	22,225(49.71)	100

ที่มา : สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2513 และ พ.ศ. 2523

สัญลักษณ์

- ปี 2513
- ปี 2523
- เพศชาย
- เพศหญิง
- จ.สมุทรปราการ

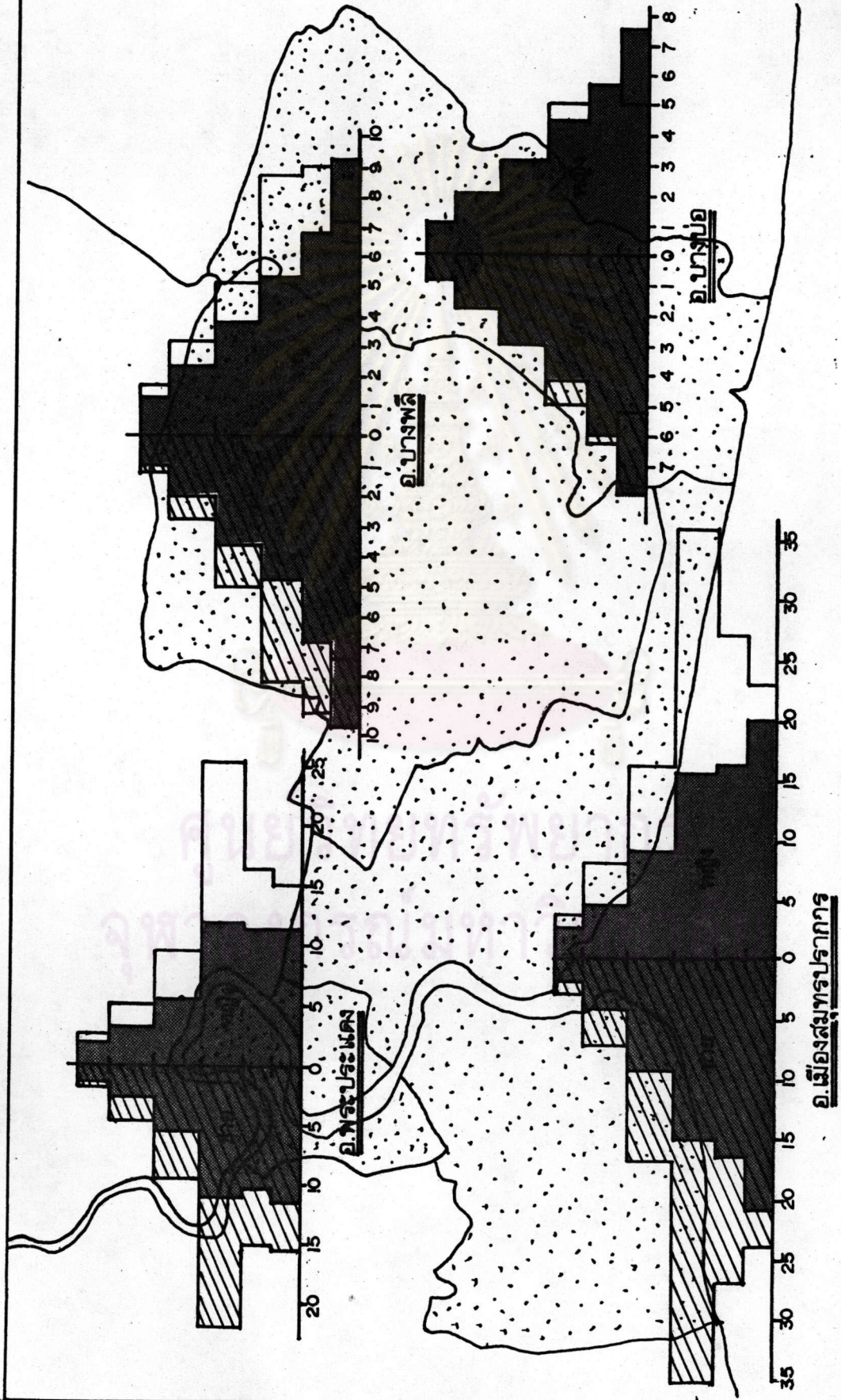
หน่วย : 1,000 คน

การศึกษาต่อเนื่องเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แผนที่โครงสร้างอายุและเพศ
ของประชากร รายอำเภอ

๐-๒ กม.

แผนที่ 4.13

ที่มา : ตารางที่ 4.6

ส่วนใหญ่อยูในช่วงอายุต่ำกว่า 9 ปี มากที่สุด (32.88 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (4.10 %) ต่อมาในปี 2523 ประชากรเพศชายยังคงมีมากกว่าประชากรเพศหญิง โดยมี สัดส่วน 50.29 % และ 49.71 % ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่อยูในช่วงอายุ 10-19 ปี มากที่สุด (26.77 %) ช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด (4.56 %) (ตารางที่ 4.6 และ แผนที่ 4.13)

- องค์ประกอบของประชากรทางด้านเศรษฐกิจ

การศึกษาองค์ประกอบของประชากรทางด้านเศรษฐกิจ เป็นการบ่งบอก ถึงคุณลักษณะในเชิงเศรษฐกิจของประชากร เพื่อให้ทราบการกระจายตัวของกำลังแรงงานใน ด้านอาชีพ ตามหมวดการผลิตของจังหวัดสมุทรปราการ โดยศึกษาจากสำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2513 และ 2523 และศึกษาข้อมูลจำนวนคนงานในแต่ละหมวดอุตสาหกรรมของกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย (ตารางที่ 4.7)

จากสำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2513 และ 2523 ได้จัดแบ่งหมวด แรงงานตามหมวดการผลิตออกเป็น 9 หมวด ตามลักษณะสาขาการผลิต 3 สาขาหลัก คือ สาขา การผลิตปฐมนุ้มี สาขาการผลิตหัตถุคิยภูมิ และสาขาการผลิตคคิยภูมิ พบว่า

ในปี 2513 จังหวัดสมุทรปราการ มีแรงงานประชากรอยู่ในสาขาการ ผลิตปฐมนุ้มีมากที่สุด (39.21 %) ซึ่งเป็นแรงงานที่อยู่ในหมวดการเกษตรเกือบทั้งสิ้น (38.21 %) โดยมีแรงงานประชากรในสาขาการผลิตหัตถุคิยภูมิมีน้อยที่สุด (28.72 %) ต่อมาในปี 2523 แรงงาน ประชากรอยู่ในสาขาการผลิตหัตถุคิยภูมิกลับมีจำนวนแรงงานมากที่สุด (43.65 %) โดยแรงงาน ประชากรอยู่ในสาขาการผลิตปฐมนุ้มีได้ลดลงเหลือเพียง 19.40 % สัดส่วนของการเปลี่ยนแปลง (Relative change) ของทั้ง 2 สาขาการผลิต คือ สาขาการผลิตปฐมนุ้มี และสาขาการผลิต หัตถุคิยภูมิ เป็นดังนี้ คือ -16.15 % และ 157.65 % ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทของ จังหวัดสมุทรปราการในด้านเศรษฐกิจ และลักษณะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ

สำหรับทางด้านจำนวนแรงงานจากการสำรวจแรงงาน กรมแรงงานนั้น ได้แบ่งหมวดต่าง ๆ ไว้เพียง 7 หมวดเท่านั้น โดยไม่มีข้อมูลจำนวนแรงงานทางด้านหมวด

ตารางที่ 4.7 โครงสร้างประชากรทางด้านเศรษฐกิจ (แรงงาน) จังหวัดสมุทรปราการ

ก. ตามสำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2513 และปี 2523

หมวดการผลิต	ปี 2513		ปี 2523		การเปลี่ยนแปลง	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
สาขาการผลิตปฐมภูมิ	51,497	39.21	43,180	19.40	-8,317	-16.15
- หมวดเกษตร	50,070	38.12	41,791	18.78	-8,279	-16.53
- หมวดขุดแร่	1,427	1.09	1,389	0.62	-38	-2.66
สาขาการผลิตทุติยภูมิ	37,724	28.72	97,195	43.65	69,471	157.65
- หมวดอุตสาหกรรม	32,038	24.39	86,789	38.98	54,751	170.89
- หมวดก่อสร้าง	5,686	4.33	10,406	4.67	4,720	83.01
สาขาการผลิตตติยภูมิ	39,350	29.98	69,017	30.99	29,627	75.29
- หมวดพาณิชย์กรรม	14,264	10.86	27,995	12.57	13,731	96.26
- หมวดธนาคาร	440	0.33	2,179	0.98	1,739	395.22
- หมวดไฟฟ้า-ก๊าซ	1,135	0.86	1,677	0.75	542	47.75
- หมวดขนส่ง และคลังสินค้า	4,981	3.79	12,389	5.56	7,408	148.73
- หมวดบริการ	18,570	14.14	24,777	11.13	6,207	33.42
ไม่ระบุ	2,746	2.09	13,255	5.95	10,509	382.70
รวม	131,357	100	222,647	100	91,290	69.50

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข. ตามสถิติกรมแรงงาน ปี 2521-2526

หมวดการผลิต	ปี 2521		ปี 2526		การเปลี่ยนแปลง	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
สาขาการผลิตทุกหมู่	84,132	88.26	124,653	90.65	40,521	48.16
- หมวดการผลิต	82,810	86.87	124,137	90.27	41,327	49.91
- หมวดการก่อสร้าง	1,322	1.39	516	0.38	-806	-60.97
สาขาการผลิตคหวิภูมิต	11,199	11.74	12,862	9.35	1,663	14.85
- หมวดการขายส่ง-ปลีก	3,213	3.37	3,794	2.76	581	18.08
- หมวดการเงิน	614	0.64	639	0.46	25	4.07
- หมวดการไฟฟ้า	561	0.59	376	0.27	-185	-32.98
- หมวดการขนส่ง	3,959	4.15	5,100	3.71	1,141	28.82
- หมวดบริการชุมชน	2,852	2.99	2,953	2.15	101	3.54
รวม	95,331	100	137,515	100	42,184	44.25

เกษตรกรรม ตามลักษณะสาขาการผลิต 2 สาขาหลัก คือ สาขาการผลิตหัตถุคิยภูมิ และสาขาการผลิตหัตถุคิยภูมิ พบว่า

สาขาการผลิตหัตถุคิยภูมิ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสัจำนงานแรงงานในช่วงปี 2521-2526 ถึง 48.16 % (Relative change) โดยมีสัดส่วนสัจำนงานแรงงานประชากรในสาขาการผลิตหัตถุคิยภูมิ เป็น 88.26 % และ 90.65 % ในปี 2521 และ ปี 2526 ตามลำดับ

- องค์ประกอบของประชากรทางด้านวัยแรงงานและวัยพึ่งพา

ในปี 2513 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน 67.38 % และประชากรที่อยู่นอกวัยแรงงาน 32.62 % ในสัจำนงานประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานนั้น มี 61.26 % เป็นประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน โดยมีประชากรที่มีงานทำเพียง 32.28 % ของประชากรทั้งจังหวัดเท่านั้น

ในปี 2523 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน 76.40 % และประชากรที่อยู่นอกวัยแรงงาน 23.60 % ในสัจำนงานประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานนั้น มี 61.83 % เป็นประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน โดยมีประชากรที่มีงานทำเพียง 44.07 % ของประชากรทั้งจังหวัด

ในปี 2529 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน 77.45 % และประชากรที่อยู่นอกวัยแรงงาน 22.55 % ในสัจำนงานประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานนั้น มี 61.64 % เป็นประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน โดยมีประชากรที่มีงานทำเพียง 42.39 % ของประชากรทั้งจังหวัด

จะเห็นได้ว่า ประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานของจังหวัดสมุทรปราการ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น รวมทั้งประชากรที่มีงานทำ โดยมีอัตราการพึ่งพาของประชากรในจังหวัด คือ 1 : 2 1 : 1.3 และ 1 : 1.4 ในปี 2513 2523 และปี 2529 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ภาวะการมีงานทำและการว่างงานของประชากรในวัยแรงงาน จังหวัดสมุทรปราการ ปี 2513, 2523 และ ปี 2529

ปี	ประชากรทั้งจังหวัด								การพึ่งพาที่แท้จริง		
	รวม	ประชากร อายุต่ำกว่า 11 ปี	จำนวน	ผู้อยู่ในวัยแรงงาน (อายุตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป)				ผู้อยู่ นอกร กำลังแรงงาน			
				ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน							
				จำนวน	ผู้มีงานทำ	ผู้ว่างงาน	ผู้รอฤดูกาล		กำลังแรงงาน		
ปี 2513 ^{1/}	329,404 (100)	107,450 (32.62)	221,954 (67.38)	135,978 61.26	109,978 -	5,089 -	20,938 -	85,976 38.74	109,951 (33.38)	219,453 (66.62)	1 : 2 -
ปี 2523 ^{1/}	484,829 (100)	114,405 (23.60)	370,424 (76.40)	229,019 61.83	213,649 -	13,123 -	2,247 -	141,405 38.17	213,649 (44.07)	271,180 (55.93)	1 : 1.3 -
ปี 2529 ^{2/}	687,000 (100)	154,900 (22.55)	532,100 (77.45)	328,000 61.64	291,200 -	35,200 -	1,600 -	204,100 38.36	291,200 (42.39)	359,800 (57.61)	1 : 1.4 -

ที่มา : 1. สำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2513, 2523 ตารางที่ 16 และตารางที่ 22

2. ฝ่ายสถิติแรงงาน กองวิชาการและวางแผน กรมแรงงาน

- หมายเหตุ - ผู้อยู่ในวัยแรงงาน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไปทั้งหมด
- ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ทำงาน และไม่ทำงานทำได้แก่ แม่บ้าน, ผู้ทำงานบ้าน, นักเรียน, นักศึกษา, ผู้ทุพพลภาพ ฯลฯ
- ผู้ว่างงาน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป ซึ่งไม่มีงานทำ และประสงค์จะทำงาน แต่ทำงานไม่ได้ หรือไม่ได้ออกหางานทำ

- ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้มีงานทำ และผู้ไม่มีงานทำ
- ผู้มีงานทำ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป ซึ่งมีงานทำทั้งในฐานะเป็น นายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ทำงานส่วนตัว และผู้ช่วยธุรกิจของครอบครัว โดยไม่รับค่าจ้าง
- ผู้รอฤดูกาล หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป ซึ่งมีงานทำ แต่ในช่วงเวลาออกฤดูกาลไม่มีงานทำหรือไม่ให้ทำงาน

4.4.5 การคาดการณ์ประชากรในอนาคต

ในการคาดการณ์จำนวนประชากรของจังหวัดสมุทรปราการ ได้เลือกใช้วิธีหา Trend จาก Regression Line ตามลักษณะการกระจายตัวของประชากรในปี 2518-2529 (แผนภูมิที่ 4.)

$$Y_e = a + bx$$

$$\text{โดย } a = \frac{\sum Y - b \sum X}{n}$$

$$b = \frac{n \cdot \sum XY - \sum X \cdot \sum Y}{n \cdot \sum X^2 - (\sum X)^2}$$

$$Y_e = \text{จำนวนประชากรในปีที่ต้องการ คือ พ.ศ. 2534, 2539 และ 2544}$$

$$x = \text{ตำแหน่งอันดับเรียงตาม พ.ศ. จากน้อยไปมาก}$$

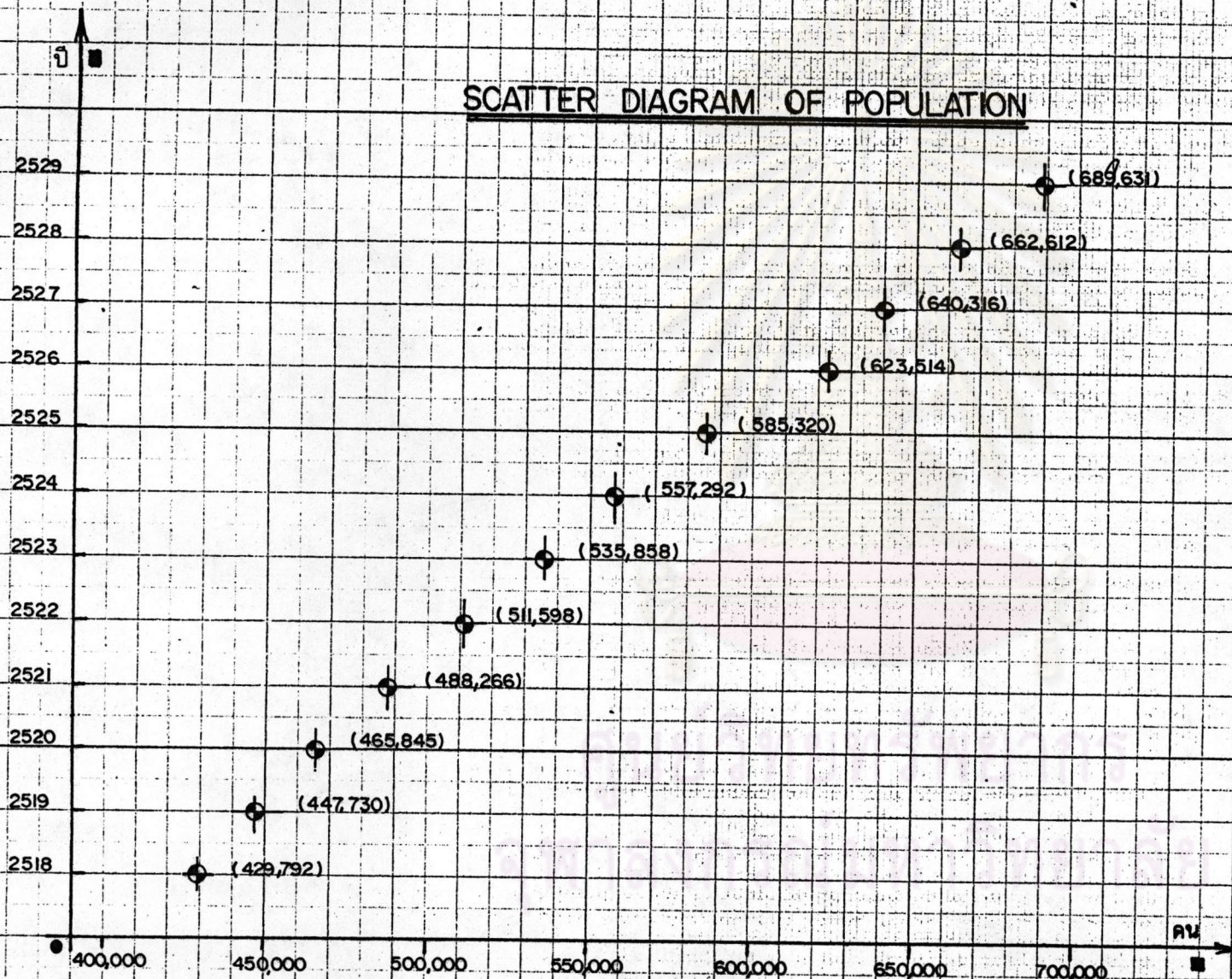
$$y = \text{จำนวนประชากรในอดีตที่นำมาใช้คำนวณ}$$

$$n = \text{จำนวนข้อมูลของประชากรตามปี พ.ศ.}$$

วิธีการคาดการณ์ประชากรนั้น ใช้วิธีการคาดการณ์จำนวนประชากรใน 3 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล โดยใช้จำนวนประชากรที่ได้ในระดับจังหวัดเป็นตัวคูณจำนวนไว้ ส่วนจำนวนประชากรที่คำนวณได้ในระดับอำเภอและตำบลนั้น จะนำมาปรับ-เปรียบเทียบตามจำนวนประชากรจังหวัดที่เป็นเกณฑ์ แล้วนำโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในจังหวัด มารวมตามเป้าหมายของโครงการ เช่น โครงการเมืองใหม่ : บางพลี โครงการนิคมอุตสาหกรรมบางปู และโครงการเคหะนครหลวง เป็นต้น

จากการคาดการณ์ประชากร ในปี พ.ศ. 2544 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรทั้งสิ้น 1,208,579 คน เมื่อคิดเป็นอัตราการเติบโต จะเท่ากับ 3.83 % ต่อปี โดยประชากรในพื้นที่วางแผนการใช้ที่ดิน มีทั้งสิ้นประมาณ 855,130 คน (70.76 %)

SCATTER DIAGRAM OF POPULATION

สัญลักษณ์

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดฉะเชิงเทรา

แสดง
แผนการกระจายประชากร 2518 - 2529

แผนภูมิที่

4.4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.9 จำนวนประชากรของจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2534, 2539 และปี 2544

เขตปกครอง	ประชากรเดิม		ประชากร 2534		ประชากร 2539		ประชากร 2544	
	2518	2528	จังหวัด	พื้นที่ศึกษา	จังหวัด	พื้นที่ศึกษา	จังหวัด	พื้นที่ศึกษา
จังหวัดสมุทรปราการ	429,819	662,612	968,199	654,668	1,088,389	754,898	1,208,579	855,130
- อำเภอเมือง ฯ	141,704	253,389	360,901	342,223	420,803	399,764	480,706	457,305
- อำเภอพระประแดง	112,644	166,778	198,291	198,291	224,616	224,616	250,941	250,941
- อำเภอบางพลี	68,341	100,851	247,620	42,419	263,843	51,055	280,065	59,693
- อำเภอบางบ่อ	60,051	78,784	89,652	-	99,664	-	109,676	-
- กิ่งอำเภอ ฯ	47,079	62,810	71,735	71,735	79,463	79,463	87,191	87,191

ที่มา : ภาคผนวก ข.

4.5 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

4.5.1 โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัด

สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรปราการ หากเปรียบเทียบกับสภาพเศรษฐกิจของจังหวัดปริมณฑลแล้ว พบว่า ในปี 2528 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสมุทรปราการ มีสัดส่วนถึง 43.40 % ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปริมณฑล ซึ่งหากเปรียบเทียบกับสัดส่วนประชากร (26.75 % ของประชากรปริมณฑล) และสัดส่วนพื้นที่จังหวัด (14.75 % ของพื้นที่ปริมณฑล) แล้ว สามารถสรุปได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรปราการอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก (ตารางที่ 4.10)

อัตราเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสมุทรปราการ ในช่วงปี 2521-2528 มีอัตราเฉลี่ย 6.42 % ต่อปี ซึ่งใกล้เคียงกับอัตราการเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดปริมณฑล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเพิ่มผลผลิตของสาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ ของจังหวัด

เมื่อพิจารณาเป็นรายสาขา ปรากฏว่า การผลิตสาขาอุตสาหกรรมเป็นฐานการผลิตที่สำคัญที่สุดของจังหวัด (67.02 % และ 68.46 % ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี 2521 และ 2528) ส่วนสาขาการผลิตที่สำคัญรองลงไป ได้แก่ การค้าส่ง-ค้าปลีก (6.98 % และ 7.11 %) การเกษตรกรรม (10.10 % และ 5.26 %) และการไฟฟ้า-ประปา (5.14 % และ 6.18 %) หากพิจารณาถึงอัตราการเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเป็นรายสาขาการผลิต พบว่า การผลิตสาขาอุตสาหกรรมมีอัตราเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 6.75 % ต่อปี การค้าส่ง-ค้าปลีก มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 6.71 % ต่อปี การเกษตรกรรมมีอัตราการเติบโตลดลงเฉลี่ย 3.04 % ต่อปี และการไฟฟ้า-ประปา มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 9.28 %

อนึ่ง สาขาการผลิตที่มีได้เป็นฐานการผลิตที่สำคัญของจังหวัด แต่มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีสูงมาก ได้แก่ การผลิตสาขาเหมืองแร่และย่อยหิน (34.26 % ต่อปี) ธนาคารและประกันภัย (15.20 % ต่อปี) คมนาคมขนส่ง (12.48 % ต่อปี) และการไฟฟ้า-ประปา (9.28 %) ซึ่งทั้ง 4 สาขาการผลิตนั้น เป็นสาขาการผลิตที่ช่วยสนับสนุนหรือเป็นฐานที่สำคัญของสาขาการผลิตหลักของจังหวัด อันเป็นลักษณะที่บ่งชี้ได้ว่า แนวโน้มของสาขาการผลิตหลัก

ตารางที่ 4.10 สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม, ขนาดประชากร และขนาดพื้นที่ ของจังหวัดสมุทรปราการต่อจังหวัดปริมณฑล ปี 2528

	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม 1/		ขนาดประชากร 2/		ขนาดพื้นที่ 3/	
	จำนวน (ล้านบาท)	สัดส่วน	จำนวน (ล้านบาท)	สัดส่วน	จำนวน (ล้านบาท)	สัดส่วน
สมุทรปราการ	14,298.60	43.40	662,612	26.75	889.630	14.75
จังหวัดปริมณฑล	32,943.80	100	2,476,438	100	6,032.513	100
ภาค กทม. และปริมณฑล	167,374.50	-	7,839,816	-	7,601.540	-

- ที่มา : 1) กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ตามราคาคงที่ ปี พ.ศ. 2515)
 2 - 3) กองการทะเบียน กรมการปกครอง

ตารางที่ 4.11 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดปริมณฑล ในปี 2521 - 2528

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	จังหวัดสมุทรปราการ					จังหวัดปริมณฑล		
	ปี พ.ศ. 2521		ปี พ.ศ. 2528 ^e		growth rate	ปี พ.ศ.2521	ปี พ.ศ.2528	growth rate
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน				
การเกษตร	934.10	10.10	752.50	5.2	-3.04	4,705.70	4,550.10	-0.48
- กสิกรรม	213.40	2.31	229.10	1.60	1.02	2,278.00	2,782.70	2.90
- ปศุสัตว์	53.60	0.58	33.80	0.24	-6.37	531.30	387.30	-4.42
- ประมง	667.10	7.21	489.60	3.42	-4.32	1,896.30	1,380.10	-4.44
- ป่าไม้	0.00	0.00	0.00	0.00	-	0.00	0.00	-
เหมืองแร่และย่อยหิน	27.70	0.29	217.80	1.52	34.26	86.10	282.50	18.50
อุตสาหกรรม	6,196.80	67.02	9,789.00	68.46	6.75	10,051.90	17,574.10	8.31
ก่อสร้าง	176.30	1.91	209.40	1.47	2.49	557.90	719.80	3.71
ไฟฟ้า และประปา	474.90	5.14	883.70	6.18	9.28	993.40	1,912.30	9.81
คมนาคมและขนส่ง	153.80	1.66	350.30	2.45	12.48	460.90	973.30	11.27
ค้าส่งและค้าปลีก	645.10	6.98	1,016.40	7.11	6.71	2,013.10	3,259.60	7.13
ธนาคาร ประกันภัย ฯ	149.00	1.61	401.20	2.81	15.20	473.60	1,272.40	15.16
ที่อยู่อาศัย	48.70	0.53	73.20	0.51	5.99	184.20	258.40	4.95
บริหารราชการ ฯ	54.60	0.59	94.80	0.66	8.20	332.60	527.10	6.80
บริการ	385.80	4.17	510.30	3.57	4.08	1,171.10	1,614.20	4.69
รวม	9,246.80	100	14,298.60	100	6.42	21,030.50	32,943.80	6.62

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ตามราคาคงที่ ปี 2515)

ที่เป็นฐานการผลิตของจังหวัด จะยังคงมั่นคงต่อไป และจะเพิ่มบทบาท ตลอดจนผลกระทบอื่น ๆ (ตารางที่ 4.11)

ก) โครงสร้างการผลิตภาคเกษตรกรรม

การผลิตสาขาเกษตรกรรมของจังหวัดสมุทรปราการเป็นแหล่งที่มาของ รายได้จังหวัดเพียง 5.26 % ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ปี 2528 นอกจากนี้ ยังมี แนวโน้มที่จะลดลงตลอด ซึ่งสัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรกรรมที่ลดลงนั้น ใน ขณะที่สัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาการผลิตอื่น ๆ เพิ่มขึ้น น่าจะเป็นการบ่งชี้ได้ว่าการผลิตสาขาเกษตรกรรมมีบทบาทที่จะช่วยเสริมการผลิตของสาขาการผลิตอื่น ๆ น้อยลง

เมื่อพิจารณาการผลิตย่อยในสาขาเกษตรกรรม พบว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์ มวลรวมของการประมงมีสัดส่วนมากที่สุดในสาขาการผลิตเกษตรกรรม แต่อัตราการเติบโตของการประมงเริ่มลดลงเป็นอันดับทุกปี จากมูลค่า 667.10 ล้านบาทในปี 2521 เหลือเพียง 489.60 ล้านบาทในปี 2528 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของการผลิตย่อยที่รองลงมา คือ การกลีกรวม ส่วน รายละเอียดของการผลิตย่อย มีดังนี้ (ตารางที่ 4.12)

1) กลีกรวม มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี 2521 มีมูลค่า 213.40 ล้านบาท ปี 2528 เพิ่มขึ้นเป็น 229.10 ล้านบาท แต่มีอัตราเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น เฉลี่ย 1.02 % ต่อปี ซึ่งเป็นการผลิตย่อยเพียงชนิดเดียวที่มีการเติบโตเพิ่มขึ้น แม้ว่าพื้นที่ เพาะปลูกของจังหวัดกำลังลดลงโดยตลอด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากประสิทธิภาพของการผลิตที่ ดีขึ้น และอยู่ในพื้นที่โครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่

การกลีกรวมส่วนใหญ่ของจังหวัด คือ การทำนา รองลงมา คือ การทำสวนผลไม้และสวนผัก ซึ่งทำกันเป็นลำเป็นสันกันในเขตอำเภอพระประแดงและอำเภอเมืองฯ นอกจากนี้ ยังมีการทำนาปลาก็ด้วย

2) ปศุสัตว์ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี 2521 มีมูลค่า 53.60 ล้าน บาท และในปี 2528 มูลค่าลดลงเหลือ 33.80 ล้านบาท มีอัตราเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์ลดลง เฉลี่ย 6.37 % ต่อปี ทั้งนี้ เป็นเพราะปัญหาทางด้านพื้นที่ที่มีน้ำท่วมเป็นประจำ อันไม่เหมาะแก่

การเลี้ยงสัตว์ใหญ่ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงเฉพาะสัตว์ปีกและสุกรเพื่อใช้บริโภคภายในจังหวัด และมักเป็นฟาร์มขนาดเล็ก

3) การประมง เป็นสาขาการผลิตย่อยที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัดสูงสุดในสาขาการผลิตเกษตรกรรม ทั้งนี้ เพราะจังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดหน้าด่านทะเลของประเทศจังหวัดหนึ่ง และมีชายฝั่งทะเล 2 ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ยาวทั้งสิ้น 51 กิโลเมตร พื้นที่ท้องทะเลชายฝั่งเป็นไหล่ทวีป จึงมีสัตว์น้ำอาศัยอยู่มาก กอปรกับมีลำคลองสายสำคัญ ๆ หลายสาย จึงทำให้กลายเป็นแหล่งประมงน้ำจืดอีกด้วย

- การประมงทะเล เป็นอาชีพดั้งเดิมของชาวสมุทรปราการ มีประชากรเพียง 2 อำเภอเท่านั้น ที่มีอาชีพเป็นชาวทะเล คือ ชาวอำเภอบางบ่อ และชาวอำเภอเมือง ฯ

- การประมงน้ำจืด จังหวัดสมุทรปราการมีแหล่งน้ำมากมายที่เอื้ออำนวยต่อการทำประมงน้ำจืด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท้องที่อำเภอบางพลีและอำเภอบางบ่อ ซึ่งมีการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดกันมาก ที่เรียกกันว่า ทำนาปลา เช่น ปลาสลิด

- การประมงน้ำกร่อย จังหวัดสมุทรปราการมีแหล่งประมงน้ำกร่อยในบริเวณตำบลแหลมฟ้าผ่า ตำบลนาเกลือ ตำบลบางปู ซึ่งเดิมเป็นนาเกลือที่เจ้าของนำไปคัดแปลง โดยอาศัยเชื้อกุ้งที่มีอยู่ตามชายฝั่งทะเล มาเพาะเลี้ยง กุ้งที่เลี้ยงกันมาก คือ กุ้งแช่ขี้ กุ้งกุลเดา กุ้งตะกาด และกุ้งแป๊ะแθε

สำหรับมูลค่าผลิตภัณฑ์ของการผลิตย่อยการประมง ในปี 2521 มีมูลค่า 667.10 ล้านบาท และในปี 2528 มูลค่าลดลงเหลือ 489.60 ล้านบาท มีอัตราการเติบโตลดลงเฉลี่ย 4.32 ต่อปี ทั้งนี้ เป็นเพราะจังหวัดสมุทรปราการกำลังพัฒนาจากการผลิตสาขาเกษตรกรรม มาเป็นการผลิตสาขาอุตสาหกรรม ทำให้สภาพแวดล้อมต่าง ๆ สูญเสียไปมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหามลภาวะทางน้ำที่มีผลกระทบต่ออาหารสัตว์น้ำบริเวณไหล่ทวีป จึงมีปริมาณมูลค่าการประมงลดลง ส่วนทางด้าน การประมงน้ำจืด-น้ำกร่อย ถึงแม้จะไม่ต้องพึ่งอาหารทางธรรมชาติก็ตาม แต่มลภาวะทางน้ำก็สามารถเป็นปัญหาต่อการประมงน้ำจืด-น้ำกร่อยในช่วงฤดูน้ำหลาก ซึ่งเป็นปกติที่น้ำเสียตามลำคลองไหลเอ่อท่วมล้นเข้านาปลา-กุ้ง ทำให้อัตราการสูญเสียของผลผลิตไปทันที จึงเป็นภาวะล่อแหลมต่อการลงทุนบ้างพอสมควร

ตารางที่ 4.12 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาการผลิตเกษตรกรรม จังหวัดสมุทรปราการ ตามราคาคงที่ปี 2515 ปี 2521 - 2528

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528		growth rate
	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	
สาขาการผลิตเกษตรกรรม	934.10	10.10	899.30	9.58	779.30	6.69	948.10	7.96	735.70	6.06	663.70	4.96	723.50	5.22	752.50	5.26	-3.04
กิจกรรม	213.40	2.31	240.40	2.56	227.90	1.96	253.40	2.13	249.90	2.06	193.20	1.44	229.70	1.66	229.10	1.60	1.02
ปศุสัตว์	53.60	0.58	50.80	0.64	36.70	0.32	35.40	0.30	35.70	0.29	35.40	0.26	34.10	0.25	33.80	0.24	-6.37
ประมง	667.10	7.21	608.10	6.48	514.70	4.42	659.30	5.53	450.10	3.71	435.10	3.25	459.70	3.32	489.60	3.42	-4.32
ป่าไม้	0.00	-	0.00	-	0.00	-	0.00	-	0.00	-	0.00	-	0.00	-	0.00	-	-
สาขาการผลิตนอกเกษตรกรรม	8,312.70	89.90	8,487.20	90.42	10,864.40	93.31	10,966.10	92.04	11,408.40	93.94	12,707.40	95.04	13,134.80	94.78	13,546.10	94.74	7.23
มูลค่าผลิตภัณฑ์ทั้งจังหวัด	9,246.80	100	9,386.50	100	11,643.70	100	11,914.20	100	12,144.10	100	13,371.10	100	13,858.30	100	14,298.60	100	6.42

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากภาวะการผลิตสาขาเกษตรกรรมของจังหวัดข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า อยู่ในภาวะขบเซาและลดตัวลง เพราะเป็นสาขาการผลิตที่มีความสำคัญน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับ สาขาการผลิตอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม สาขาการผลิตเกษตรกรรม ก็ยังเป็นแหล่งที่มาของรายได้ ที่สำคัญยิ่งของประชาชนที่อยู่ในเขตชนบทของจังหวัด การวางแผนการใช้ที่ดินในอนาคต ควรให้ความสำคัญต่อพื้นที่เกษตรกรรมของจังหวัดด้วย

ข) โครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรม

จังหวัดสมุทรปราการ มีฐานการผลิตเป็นการผลิตสาขาอุตสาหกรรม (ตารางที่ 4.13) เพราะเป็นการผลิตสาขาที่ก่อให้เกิดมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุดของจังหวัด (68.46 % ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ในปี 2528) โดยมีอัตราการเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 6.75 % ต่อปี ซึ่งสูงกว่าอัตราการเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (6.42 %)

1) แหล่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม

ในปี 2525 จังหวัดสมุทรปราการมีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 1,857 โรง โดยกระจายอยู่ในอำเภอเมือง ฯ มากที่สุด (46.80 % ของโรงงานทั้งจังหวัด) รองลงมาคือ อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ (40.17 % 9.21 % และ 3.82 % ตามลำดับ) ต่อมาในปี 2529 จังหวัดสมุทรปราการมีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 2,486 โรง โดยกระจายอยู่ในอำเภอเมือง ฯ มากที่สุดเช่นเดิม (46.42 % ของโรงงานทั้งจังหวัด) แต่มีสัดส่วนน้อยลง รองลงมาคือ อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ (40.87 % 10.42 % และ 2.92 % ตามลำดับ)

ส่วนอัตราการเติบโตของจำนวนโรงงานนั้น อำเภอบางพลีมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยสูงสุด (10.94 % ต่อปี) รองลงมาคือ อำเภอพระประแดง อำเภอเมือง ฯ และอำเภอบางบ่อ (8.03 % 7.35 % และ -5.34 % ต่อปี ตามลำดับ) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อำเภอบางบ่อกำลังจะลดบทบาทของอุตสาหกรรมที่มีต่อพื้นที่ลง (ตารางที่ 4.14)

- การกระจายตัวของโรงงาน

จากค่าบลทั้งหมด 44 ตำบลของจังหวัด สามารถดูการกระจายตัว

ตารางที่ 4.13 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาการผลิตอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ ตามราคาคงที่ปี 2515 ปี 2521 - 2528

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528		growth
	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	rate
สาขาการผลิตอุตสาหกรรม	6,196.80	67.02	6,239.60	66.47	8,273.40	71.05	8,256.40	69.30	8,327.50	68.57	9,468.90	70.82	9,647.30	71.01	9,789.00	68.46	6.75
สาขาการผลิตนอกอุตสาหกรรม	3,050.00	32.98	3,146.90	33.53	3,370.30	28.95	3,657.80	30.70	3,816.60	31.43	3,902.20	29.18	3,938.00	28.99	4,509.60	31.54	5.75
มูลค่าผลิตภัณฑ์ทั้งจังหวัด	9,246.80	100	9,386.50	100	11,643.70	100	11,914.20	100	12,144.10	100	13,371.10	100	13,585.30	100	14,298.60	100	6.42

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.14 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม แรงงาน และจำนวนทุนของโรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2525 - 2529 ^{3/}

อำเภอ	จำนวนโรงงาน (โรง)				จำนวนแรงงาน (คน)				จำนวนทุน (ร้อยล้านบาท)			
	2525	2527	259	การเติบโต	2525	2527	2529	การเติบโต	2525	2527	2529	การเติบโต
อ.เมือง ฯ	869(46.80)	1/ 905(46.01)	973(39.14)	-	32,171(34.24)	60,739(47.72)	64,505(40.40)	-	79.39(38.47)	175.02(44.96)	273.72(42.24)	-
กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์	-	-	181 (7.28)	-	-	-	15,836 (9.92)	-	-	-	107.91(16.65)	-
อ.เมืองฯ + กิ่งอำเภอ	869(46.80)	905(46.01)	1,154(46.42)	7.35	32,171(34.24)	60,739(47.72)	80,341(50.32)	25.71	79.39(38.47)	175.02(44.96)	381.63(58.90)	48.07
อ.พระประแดง	746(40.17)	2/ 827(42.04)	1,016(40.87)	8.03	50,010(53.23)	50,294(39.52)	58,915(36.90)	4.18	105.53(51.14)	181.77(46.69)	195.78(30.21)	16.71
อ.บางพลี	171 (9.21)	183 (9.30)	259(10.42)	10.94	10,795(11.49)	15,406(12.10)	19,480(12.20)	15.90	20.24 (9.81)	31.40 (8.07)	69.27(10.69)	36.01
อ.บางบ่อ	71 (3.82)	52 (2.65)	57 (2.29)	-5.34	971 (1.04)	847 (0.66)	933 (0.58)	-0.99	1.21 (0.58)	1.09 (0.28)	1.29 (0.20)	1.61
	1,857 (100)	1,967 (100)	2,486 (100)	7.56	93,947 (100)	127,286 (100)	159,669 (100)	14.18	206.37 (100)	389.28 (100)	647.97 (100)	13.59

ที่มา : ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ

1/ ไม่รวมโรงงานชากค้ออายุ 52 โรง

2/ ไม่รวมโรงงานชากค้ออายุ 21 โรง

3/ การทำ ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรม จะทำปีเว้นปี

ของโรงงานโดยการจัดแบ่งกลุ่มตำบลตามจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ให้เป็น 5 กลุ่ม คือ
(ตารางที่ 4.15 และแผนที่ 4.14)

(1) กลุ่มตำบลที่มีโรงงานตั้งอยู่ตั้งแต่ 0-30 โรง ประกอบด้วย

อำเภอเมืองสมุทรปราการ ได้แก่ ต.แพรภษา ต.บางค้วน
ต.บางโปร่ง และ ต.บางปู

กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ได้แก่ ต.นาเกลือ และ
ต.บ้านคลองสวน

อำเภอพระประแดง ได้แก่ ต.ตลาด ต.บางหัวเสือ
ต.ทรงคะนอง ต.บางยอ ต.บางน้ำผึ้ง และ ต.บางกอบัว โดยมีตำบลบางกระเจ้าและตำบล
บางกระสอบไม่มีโรงงานตั้งอยู่เลย

อำเภอบางพลี ได้แก่ ต.บางปลา ต.บางเสาธง
ต.หนองปรือ ต.ศรีษะจรเข้น้อย และ ต.ศรีษะจรเข้ใหญ่

อำเภอบางบ่อ ประกอบด้วยทุกตำบลในเขตอำเภอบางบ่อ

(2) กลุ่มตำบลที่มีโรงงานตั้งอยู่ตั้งแต่ 31-90 โรง ประกอบด้วย

อำเภอเมืองสมุทรปราการ ได้แก่ ต.บางเมืองเพียง
ตำบลเดียว

กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ประกอบด้วยทุกตำบลที่เหลือ
คือ ตำบลปากคลองบางปลากด ต.ในคลองบางปลากด และ ต.แหลมฟ้าผ่า

อำเภอพระประแดง ได้แก่ ต.บางหญ้าแพรกเพียงตำบลเดียว

อำเภอบางพลี ประกอบด้วยทุกตำบลที่เหลือ คือ ต.บางพลี-
ใหญ่ ต.บางโจลง ต.บางแก้ว และ ต.ราชาเทวะ

(3) กลุ่มตำบลที่มีโรงงานตั้งแต่ 91-200 โรง ประกอบด้วย

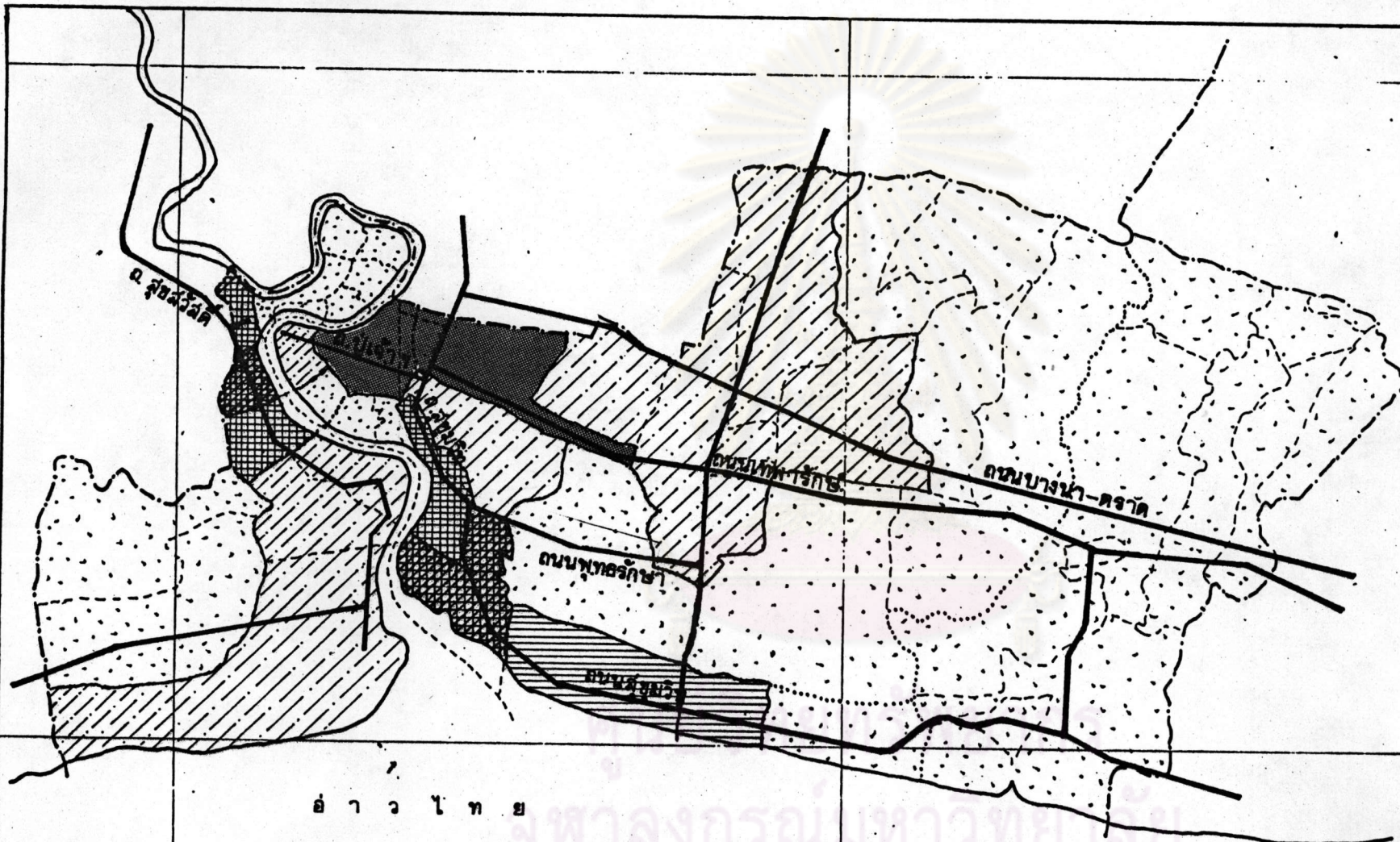
อำเภอเมืองสมุทรปราการ ได้แก่ ต.ปากน้ำ และ
ต.บางปูใหม่

ตารางที่ 4.15 การกระจายตัวของจำนวนโรงงานตามกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีข้อบังคับมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ในระดับตำบล ปี 2529

	ตำบลที่มีปัญหา สิ่งแวดล้อมน้อย		ตำบลที่มีปัญหา สิ่งแวดล้อมปานกลาง		ตำบลที่มีปัญหา สิ่งแวดล้อมมาก		รวมโรงงาน	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
อำเภอเมือง	513	100	311	100	149	100	973	100
- ต.ปากน้ำ	81	15.79	11	3.54	9	6.04	101	10.38
- ต.สำโรงเหนือ	250	48.73	46	14.79	76	51.01	372	38.23
- ต.บางเมือง	48	9.36	5	1.61	13	8.72	66	6.78
- ต.ท้ายบ้าน	78	15.20	158	50.80	29	19.46	265	27.24
- ต.บางปูใหม่	26	5.07	83	26.69	14	9.40	123	12.64
- ต.แพรกษา	8	1.56	2	0.64	1	0.67	11	1.13
- ต.บางด้วน	8	1.56	1	0.32	5	3.36	14	1.44
- ต.บางโปรง	14	2.73	3	0.96	1	0.67	18	1.85
- ต.บางปู	-	-	2	0.64	1	0.67	3	0.31
กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์	93	100	54	100	34	100	181	100
- ต.ปากคลองบางปลากด	37	39.78	21	38.89	23	67.65	81	44.75
- ต.ในคลองบางปลากด	39	41.94	17	31.48	9	26.47	66	36.46
- ต.แหลมฟ้าผ่า	15	16.13	14	25.93	2	5.88	31	17.13
- ต.นาเกลือ	2	2.15	-	-	-	-	2	1.10
- ต.บ้านคลองสวน	-	-	1	-	-	-	1	0.56
อำเภอพระประแดง	648	100	322	100	46	100	1,016	100
- ต.ตลาด	3	0.46	-	-	-	-	3	0.30
- ต.สำโรงใต้	330	50.93	80	24.84	25	54.35	435	42.81
- ต.บางพิง	109	16.82	45	13.98	4	8.70	158	15.55
- ต.บางครุ	98	15.12	119	36.96	4	8.70	221	21.75
- ต.บางหญ้าแพรก	34	5.25	7	2.17	6	13.04	47	4.63
- ต.บางจาก	62	9.57	62	19.25	2	4.35	126	12.40
- ต.บางหัวเสือ	2	0.31	-	-	-	-	2	0.20
- ต.ทรงคนอง	3	0.46	1	0.32	2	4.35	6	0.59
- ต.บางยอ	1	0.15	8	2.48	3	6.52	12	1.18
- ต.บางกะเจ้า	-	-	-	-	-	-	-	-
- ต.บางน้ำผึ้ง	1	0.15	-	-	-	-	1	0.10
- ต.บางกระสอบ	-	-	-	-	-	-	-	-
- ต.บางกอบัว	5	0.77	-	-	-	-	5	0.49

	ตัวบ่งชี้ปัญหา สิ่งแวดล้อมน้อย		ตัวบ่งชี้ปัญหา สิ่งแวดล้อมปานกลาง		ตัวบ่งชี้ปัญหา สิ่งแวดล้อมมาก		รวมโรงงาน	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
อำเภอบางทึบ	168	100	70	100	21	100	259	100
- ท.บางทึบใหญ่	36	21.43	12	17.14	6	28.57	54	20.85
- ท.บางปลา	12	7.14	3	4.29	-	-	15	5.79
- ท.บางโกลง	28	16.67	13	18.57	3	14.29	44	16.99
- ท.บางเสาธง	10	5.95	7	10.00	4	19.05	21	8.11
- ท.บางแก้ว	25	14.88	13	18.57	6	28.57	44	16.99
- ท.ราชาเทวะ	39	23.21	15	21.43	1	4.76	55	21.24
- ท.หนองปรือ	-	-	1	1.43	-	-	1	0.38
- ท.ศรีษะจรเข้น้อย	-	-	1	1.43	-	-	1	0.38
- ท.ศรีษะจรเข้ใหญ่	18	10.72	5	7.14	1	4.76	24	9.27
อำเภอบางบ่อ	30	100	26	100	1	100	57	100
- ท.คลองค่าน	17	56.67	4	15.39	-	-	21	36.84
- ท.บางบ่อ	6	20.00	7	26.92	-	-	13	22.81
- ท.บางเพ็ญ	1	3.33	2	7.69	-	-	3	5.26
- ท.บ้านระกาศ	4	13.33	4	15.39	1	100	9	15.79
- ท.เป็ญ	-	-	2	7.69	-	-	2	3.51
- ท.คลองสวย	-	-	3	11.54	-	-	3	5.26
- ท.คลองนิคมยาครา	-	-	1	3.85	-	-	1	1.75
- ท.บางพลีน้อย	2	6.67	3	11.54	-	-	5	8.77
จังหวัดสมุทรปราการ	1,452	(58.41)	783	(31.50)	251	(10.09)	2,486	(100)
- อำเภอเมือง ฯ	513	35.33	311	39.72	149	59.36	973	-
- กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์	93	6.41	54	6.90	34	13.55	181	-
- อำเภอพระประแดง	648	44.63	322	41.12	46	18.33	1,016	-
- อำเภอบางทึบ	168	11.57	70	8.94	21	8.37	259	-
- อำเภอบางบ่อ	30	2.06	26	3.32	1	0.39	57	-

ที่มา : ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ

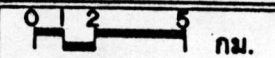

สัญลักษณ์

- กลุ่มตำบลที่มีโรงงาน
0 - 30 โรง
- กลุ่มตำบลที่มีโรงงาน
31 - 90 โรง
- กลุ่มตำบลที่มีโรงงาน
91 - 200 โรง
- กลุ่มตำบลที่มีโรงงาน
201 - 300 โรง
- กลุ่มตำบลที่มีโรงงาน
มากกว่า 301 โรง

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดลำพูน

แต่ง ปี 2529
การกระจายตัวของโรงงาน

แผนที่
4.14

ที่มา : ทำเนียบอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน

อำเภอพระประแดง ได้แก่ ค.บางพิง และ ค.บางจาก

(4) กลุ่มตำบลที่มีโรงงานตั้งอยู่ตั้งแต่ 201-300 โรง ประกอบด้วย ค.ท้ายบ้าน อ.เมือง ฯ และ ค.บางครุ อ.พระประแดง

(5) กลุ่มตำบลที่มีโรงงานตั้งอยู่ตั้งแต่ 301 ขึ้นไป ประกอบด้วย ค.สำโรงเหนือ อ.เมือง ฯ และ ค.สำโรงใต้ อ.พระประแดง

- การกระจายตัวของโรงงาน ตามแนวถนนสายสำคัญ

หากพิจารณาจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมตามแนวทางคมนาคม-ขนส่งสายต่าง ๆ ของจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ถนนสุขุมวิทเป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุด (25.22 % ของจำนวนโรงงานทั้งจังหวัด) โดยมีถนนอีก 5 สายที่สำคัญ และเป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม คือ ถนนสุขสวัสดิ์ ถนนปู่เจ้าสมิงพราย ถนนเทพารักษ์ ถนนบางนา-ตราด และถนนริมทางรถไฟ โดยมีสัดส่วน 24.94 % 17.10 % 9.90 % 7.16 % และ 2.25 % ตามลำดับ (ตารางที่ 4.16)

2) แรงงานและการกระจายตัวของแรงงานภาคอุตสาหกรรม

ในปี 2529 จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนแรงงานตามโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด 159,669 คน คิดเป็นสัดส่วน 23.15 % ของประชากรจังหวัด โดยจำนวนแรงงานจะกระจายตัวอยู่ในอำเภอเมืองมากที่สุด (50.32 % ของแรงงานทั้งจังหวัด) รองลงมาคือ อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ (26.90 % 12.20 % และ 0.58 % ตามลำดับ)

- การกระจายตัวของแรงงาน

ในจำนวนตำบลทั้งหมด 44 ตำบล ของจังหวัดสมุทรปราการ สามารถจัดแบ่งกลุ่มตามจำนวนแรงงานภาคอุตสาหกรรม ได้เป็น 5 กลุ่ม คือ (ตารางที่ 4.17 และแผนที่ 4.15)

(1) กลุ่มตำบลที่มีแรงงานตั้งแต่ 0-1,000 คน ประกอบด้วย

อำเภอเมืองสมุทรปราการ ได้แก่ ค.บางโปรง และ ค.บางปู

ตารางที่ 4.16 การกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมตามถนนสายสำคัญ ปี 2529

แนวถนน	กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีตัวบ่งชี้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมน้อย		กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีตัวบ่งชี้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมปานกลาง		กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีตัวบ่งชี้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมมาก		รวมทั้งจังหวัด	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
ถนนสุขุมวิท	299	47.68	238	37.96	90	14.36	627	25.22
ถนนสุขสวัสดิ์	316	50.97	259	41.77	45	7.26	620	24.94
ถนนปู่เจ้าสมิงพราย	311	73.18	85	20.00	29	6.82	425	17.10
ถนนเทพารักษ์	173	70.33	35	14.23	38	15.44	246	9.90
ถนนบางนา-ตราด	111	62.36	50	28.09	17	9.55	178	7.16
ถนนริมทางรถไฟ	44	78.57	7	12.50	5	8.93	56	2.25
ถนนกิ่งแก้ว	23	57.50	13	32.50	4	10.00	40	1.61
ถนนท้ายบ้าน	6	15.79	29	76.32	3	7.89	38	1.53
ถนนสายลวด	23	69.70	5	15.15	5	15.15	33	1.33
ถนนสุขาภิบาลใน พระประแดง	24	82.76	4	13.79	1	3.45	29	1.17
ถนนสายอื่น ๆ	122	-	58	-	14	-	194	7.80
จังหวัดสมุทรปราการ	1,452	-	783	-	251	-	2,486	100

ที่มา : ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ

กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ได้แก่ ต.นาเกลือ และ

ต.บ้านคลองสวน

อำเภอพระประแดง ได้แก่ ต.ตลาด ต.บางหัวเสือ

ต.ทรงคนอง ต.บางน้ำผึ้ง และ ต.บางกอบัว โดยมี ต.บางกระเจ้า และ ต.บางกระสอบ
ไม่มีจำนวนแรงงานในพื้นที่เพราะไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่

อำเภอบางพลี ได้แก่ ต.หนองปรือ และ ต.ศรีษะจรูญน้อย

อำเภอบางบ่อ ประกอบด้วยเขตตำบลทุกตำบลในอำเภอ

(2) กลุ่มตำบลที่มีแรงงานตั้งแต่ 1,001-5,000 คน ประกอบด้วย

อำเภอเมืองสมุทรปราการ ได้แก่ ต.ปากน้ำ ต.แพรรษา

ต.บางค้อ และ ต.บางเมือง

กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ได้แก่ ต.แหลมฟ้าผ่า

อำเภอพระประแดง ได้แก่ ต.บางพิง ต.บางหญ้าแพรก

และ ต.บางยอ

อำเภอบางพลี ประกอบด้วยตำบลที่เหลือทุกตำบลในอำเภอ

(3) กลุ่มตำบลที่มีโรงงานตั้งแต่ 5,001-10,000 คน ประกอบ

ด้วย ต.ปากคลองบางปลากด และ ต.ในคลองบางปลากด กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ และ
ต.บางจาก อ.พระประแดง

(4) กลุ่มตำบลที่มีแรงงานตั้งแต่ 10,001-20,000 คน ประกอบ

ด้วย ต.สำโรงเหนือ ต.ท้ายบ้าน และ ต.บางปูใหม่ อ.เมือง ฯ และ ต.บางครุ อ.พระประแดง

(5) กลุ่มตำบลที่มีแรงงานตั้งแต่ 20,001 คนขึ้นไป ประกอบด้วย

ต.สำโรงใต้ อ.พระประแดง เพียงตำบลเดียว โดยมีแรงงานถึง 29,581 คน

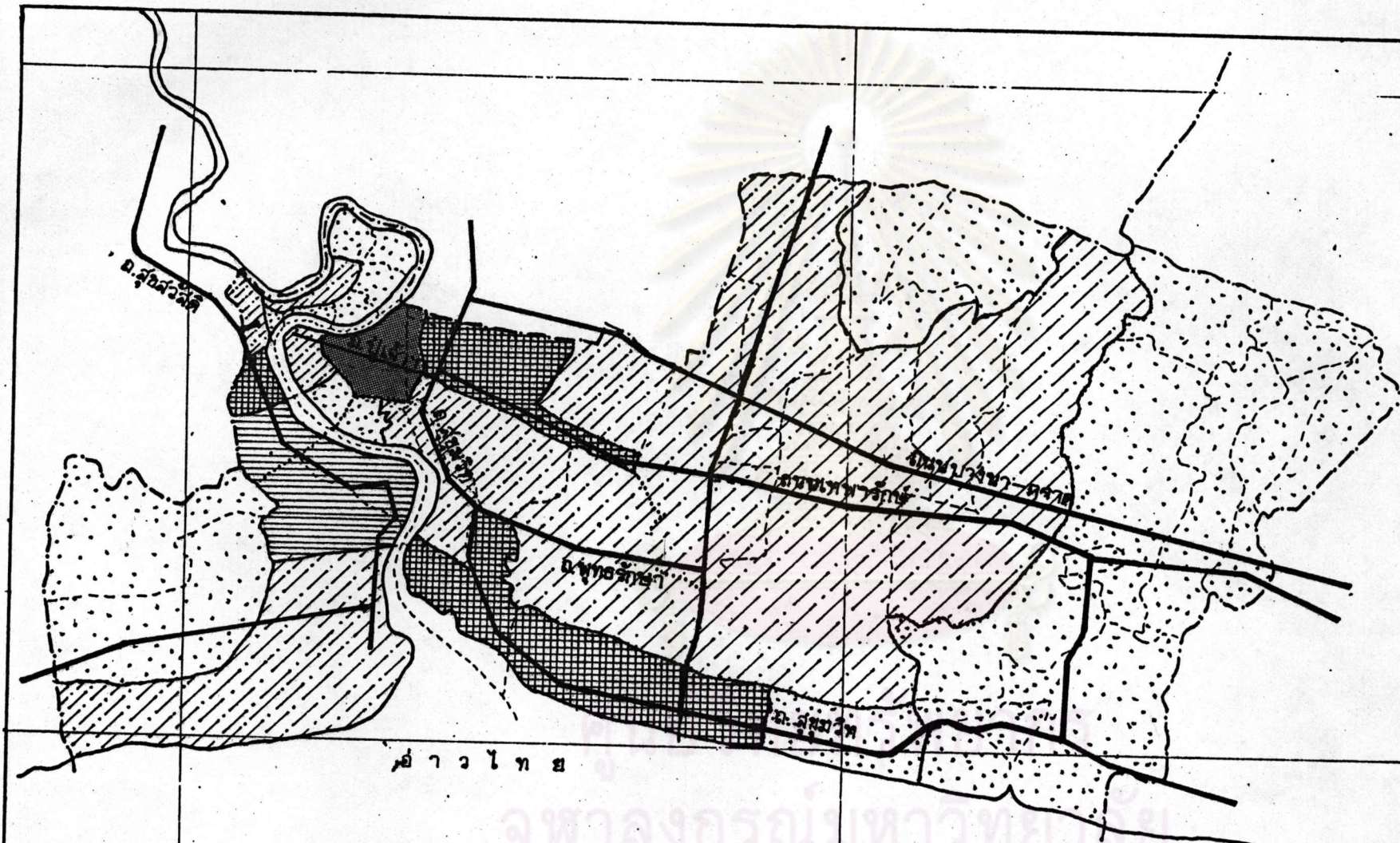
3) การลงทุนทางด้านอุตสาหกรรม

ปริมาณการลงทุนในด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดสมุทรปราการ มี
มูลค่าการลงทุนตั้งแต่อดีตจนถึงปี 2529 เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 6,479.7 ล้านบาท โดยปริมาณ

ตารางที่ 4.17 การกระจายตัวของแรงงานตามโรงงานอุตสาหกรรม รายตำบล ปี 2529

พื้นที่	จำนวนแรงงาน		พื้นที่	จำนวนแรงงาน		พื้นที่	จำนวนแรงงาน	
	แรงงาน	สัดส่วน		แรงงาน	สัดส่วน		แรงงาน	สัดส่วน
จ.สมุทรปราการ	159,669	100	อำเภอพระประแดง	58,915	100	อำเภอบางพลี	19,480	100
อ.เมือง ฯ	64,836	40.40	ต.ตลาด	11	0.02	ต.บางพลีใหญ่	3,235	16.61
กิ่งอำเภอ พระสมุทรเจดีย์	15,836	9.92	ต.สำโรงใต้	29,581	50.21	ต.บางปลา	1,326	6.81
อ.พระประแดง	58,915	36.90	ต.บางพึ่ง	2,445	4.15	ต.บางโฉลง	4,573	23.48
อ.บางพลี	19,480	12.20	ต.บางครุ	11,622	19.73	ต.บางเสาธง	1,504	7.72
อ.บางบ่อ	933	0.58	ต.บางขุนแพรก	4,177	7.09	ต.บางแก้ว	1,338	6.87
อำเภอเมือง ฯ	64,505	100	ต.บางจาก	9,309	15.80	ต.ราชาเทวะ	2,910	14.94
ต.ปากน้ำ	1,251	1.94	ต.บางหัวเสือ	435	0.74	ต.หนองปรือ	3	0.01
ต.สำโรงเหนือ	19,447	30.15	ต.ทรงคนอง	131	0.22	ต.ศรีษะจรเข้ใหญ่	3	0.01
ต.บางเมือง	4,704	7.29	ต.บางยอ	1,066	1.81	ต.ศรีษะจรเข้ใหญ่	4,588	23.55
ต.ท้ายบ้าน	17,815	27.62	ต.บางกะเจ้า	-	-	อำเภอบางบ่อ	933	100
ต.บางปูใหม่	17,131	26.56	ต.บางฝ้าง	104	0.18	ต.คลองค่าน	201	21.54
ต.แพรกษา	1,607	2.49	ต.บางกระสอบ	-	-	ต.บางบ่อ	249	26.69
ต.บางค้วน	1,586	2.46	ต.บางกอบัว	34	0.06	ต.บางเพ็ญ	48	5.14
ต.บางโปรง	793	1.23	กิ่งอำเภอ พระสมุทรเจดีย์	15,836	100	ต.บ้านระกาศ	346	37.08
ต.บางปู	171	0.26	ต.ปากคลอง ฯ	9,359	59.10	ต.เป็ริง	26	2.79
			ต.ในคลอง ฯ	5,010	31.64	ต.คลองสวน	18	1.93
			ต.แหลมฟ้าผ่า	1,454	9.18	ต.คลองนิคม-		
			ต.นาเกลือ	6	0.04	ยาตรา	2	0.22
			ต.บ้านคลองสวน	7	0.04	ต.บางพลีน้อย	43	4.61

ที่มา : ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ

สัญลักษณ์

- กลุ่มตำบลที่มีแรงงาน 0 - 1,000 คน
- กลุ่มตำบลที่มีแรงงาน 1,001 - 5,000 คน
- กลุ่มตำบลที่มีแรงงาน 5,001 - 10,000 คน
- กลุ่มตำบลที่มีแรงงาน 10,001 - 20,000 คน
- กลุ่มตำบลที่มีแรงงาน มากกว่า 20,001 คน

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง ปี 2529
การกระจายตัวของแรงงาน

แผนที่
4.15

อ่าวไทย

ที่มา : ทำเนียบอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ

การลงทุนอยู่ในเขตอำเภอเมือง ฯ ถึง 58.09 % ของปริมาณการลงทุน และในปี 2525 อำเภอเมือง ฯ มีปริมาณการลงทุนเพียง 38.47 % ในขณะที่ อำเภอพระประแดงมีปริมาณการลงทุนมากที่สุดถึง 51.14 % (ตารางที่ 4.14) อัตราการขยายตัวของการลงทุนในด้านอุตสาหกรรมนั้น อำเภอเมือง ฯ มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นสูงสุด (48.07 % ต่อปี) รองลงมาคือ อำเภอบางพลี (36.01 % ต่อปี) และอำเภอพระประแดง (16.71 % ต่อปี)

จากปริมาณการลงทุนกับอัตราการขยายตัวของการลงทุน พิจารณาร่วมกับอัตราการเติบโตของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมแล้ว อาจกล่าวได้ว่า ช่วงก่อนปี 2525 อำเภอพระประแดงเป็นพื้นที่หลักของการอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการควบคู่ไปกับอำเภอเมือง ฯ แต่ต่อมา อำเภอพระประแดงเกิดการอึมท้วงด้านพื้นที่ จึงได้เพิ่มความสำคัญทางด้านอุตสาหกรรมให้แก่อำเภอเมือง ฯ และอำเภอบางพลี ซึ่งเป็นพื้นที่เขตติดต่อกับอำเภอเมือง ฯ โดยปัจจัยทางด้านคมนาคม-ขนส่งช่วยสนับสนุน จึงทำให้ฐานะทางอุตสาหกรรมของอำเภอบางพลีเติบโตขึ้นมาจนทุกวันนี้

ปริมาณการลงทุนในด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดสมุทรปราการ ไม่อาจยืนยันหรือทราบแน่ชัดว่า เป็นการลงทุนโดยทุนของท้องถิ่นเอง หรือเป็นการลงทุนโดยทุนจากกรุงเทพมหานคร แต่ก็สามารถศึกษาระดับการออมทรัพย์ของจังหวัดสมุทรปราการได้ว่า มีปริมาณเท่าใด และสอดคล้องกับปริมาณการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมเพียงใด เท่านั้น

ค) การค้าและการบริการ

การที่จังหวัดสมุทรปราการมีการผลิตสาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขาการผลิตหลักของจังหวัด ย่อมเป็นตัวผลักดันให้มีการค้าและบริการต่าง ๆ ภายในจังหวัดให้เจริญควบคู่กันไป จนทำให้สาขาการผลิตที่มีความสำคัญรองลงจากการผลิตสาขาอุตสาหกรรม คือ สาขาการค้าส่ง-ค้าปลีก ซึ่งทำมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมให้แก่จังหวัดประมาณ 1,016.40 ล้านบาทในปี 2528 โดยในปี 2521 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเพียง 645.10 ล้านบาท หรือประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี 2528 มีอัตราเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 6.71 % ต่อปี และสูงกว่าอัตราเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (6.42 % ต่อปี) (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาการผลิตการค้าปลีก-ค้าส่ง จังหวัดสมุทรปราการ ตามราคาคงที่ปี 2515 ปี 2521 - 2528

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528		growth rate
	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	
สาขาการค้าปลีก-ค้าส่ง	645.10	6.98	655.80	6.99	827.90	7.11	822.00	6.90	853.80	7.03	940.80	7.04	981.00	7.08	1,016.40	7.11	6.71
สาขาการผลิตนอกการค้า	8,601.20	93.02	8,730.70	93.01	10,815.80	92.89	11,092.20	93.10	11,290.30	92.97	12,430.30	92.96	12,877.30	92.92	13,282.20	92.89	6.40
รวม	9,246.30	100	9,386.50	100	11,643.70	100	11,914.20	100	12,144.10	100	13,371.10	100	13,858.30	100	14,298.60	100	6.42

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากมูลค่าผลิตภัณฑ์ของสาขาการผลิตต่าง ๆ ที่มีผลต่อเศรษฐกิจของจังหวัดเท่านั้น ยังได้ก่อให้เกิดภาษีการค้าที่ได้จากการดำเนินธุรกิจของสาขาการผลิตนั้น ๆ ด้วย ซึ่งในปี 2529 จังหวัดสมุทรปราการสามารถจัดเก็บได้ 3,186.12 ล้านบาท โดยมีอำเภอเมือง ฯ จัดเก็บภาษีการค้าได้สูงสุด (63.14 %) ส่วนอำเภอบางบ่อมีสัดส่วนของการจัดเก็บภาษีการค้าน้อยที่สุด (0.12 %) (ตารางที่ 4.19)

4.5.2 การคลัง-การเงินจังหวัด

การศึกษาการคลัง-การเงินของจังหวัดสมุทรปราการ จะมุ่งศึกษาใน 4 หัวข้อหลัก คือ

- ก) ความสามารถในการจัดเก็บภาษีอากรของจังหวัด
- ข) รายได้-รายจ่ายของเขตชุมชนเมือง
- ค) ระดมการออมทรัพย์ของประชากร
- ง) ระดมการให้สินเชื่อ

ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงจำนวนและขนาดปริมาณของแหล่งเงิน ว่าอยู่ ณ บริเวณใดของพื้นที่ในจังหวัดสมุทรปราการ และสามารถเปรียบเทียบข้อได้เปรียบ-เสียเปรียบของระดับการพัฒนาจากประชากรในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่งด้วย

ก) ความสามารถในการจัดเก็บภาษีอากรของจังหวัด

ในปี 2525 จังหวัดสมุทรปราการสามารถจัดเก็บภาษีการค้าได้จำนวนมากที่สุด (70.86 % ของภาษีทุกประเภท) รองลงมาคือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (13.26 % และ 8.38 % ตามลำดับ) ต่อมาในปี 2529 ได้จัดเก็บภาษีการค้าได้สูงสุดเช่นกัน (69.21 % ของภาษีทุกประเภท) รองลงมาคือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (12.22 % และ 11.41 % ตามลำดับ)

อัตราการเติบโตของการจัดเก็บภาษีอากรของจังหวัดสมุทรปราการในช่วงปี พ.ศ. 2525-2529 เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 4.41 % ต่อปี ในขณะที่การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคล

ตารางที่ 4.19 สถิติการจัดเก็บภาษีการค้า และจำนวนรายที่จัดเก็บ จังหวัดสมุทรปราการ ปีงบประมาณ 2526 - 2529

อำเภอ	2526				2527				2528				2529			
	ราย		เงินภาษี ^{1/}		ราย		เงินภาษี		ราย		เงินภาษี		ราย		เงินภาษี	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
อำเภอเมือง	22,840	-	2,268.84	71.08	26,019	47.49	2,567.52	69.19	28,712	49.59	2,169.45	66.27	30,251	49.99	2,011.63	63.14
อำเภอพระประแดง	ม.ช. ^{2/}	-	752.09	23.56	22,813	41.64	934.53	25.19	22,401	38.69	901.67	27.55	22,725	37.55	958.39	30.08
อำเภอบางพลี	3,166	-	168.43	5.28	3,847	7.02	205.26	5.53	4,533	7.83	197.71	6.04	5,370	8.87	212.23	6.66
อำเภอบางบ่อ	ม.ช.	-	2.66	0.08	2,108	3.85	3.27	0.09	2,256	3.89	4.62	0.14	2,172	3.59	3.87	0.12
จังหวัดสมุทรปราการ	-	-	3,192.02	100	54,787	100	3,710.58	100	57,902	100	3,273.45	100	60,518	100	3,186.12	100

ที่มา : สำนักงานสรรพากรจังหวัดสมุทรปราการ

1/ หน่วย : ล้านบาท

2/ ม.ช. = ไม่มีข้อมูล

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธรรมาภิบาลการเติบโตเพิ่มขึ้นมากที่สุด (12.77 % ต่อปี) รองลงมาคือ การจัดเก็บภาษี การค้าและการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล (3.80 % และ 2.31 % ต่อปี)

- อำเภอเมืองสมุทรปราการ สามารถจัดเก็บภาษีทุกประเภทได้ 2,596.616 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2525 และในปี พ.ศ. 2529 สามารถจัดเก็บภาษีทุกประเภทได้ 2,828.363 ล้านบาท โดยมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2.61 % ต่อปี

ในปี พ.ศ. 2525 ประเภทภาษีที่สามารถจัดเก็บได้มากที่สุดคือ ภาษีการค้า (74.28 % ของภาษีทุกประเภท) รองลงมาคือ ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (11.67 % และ 6.16 % ตามลำดับ)

ในปี 2529 ประเภทภาษีที่สามารถจัดเก็บได้มากที่สุด คือ ภาษีการค้าเช่นเดิม (71.12 %) รองลงมาคือ ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (11.83 % และ 9.69 % ตามลำดับ โดยมีอัตราการเติบโตของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงสุด (14.42 % ต่อปี)

- อำเภอพระประแดง สามารถจัดเก็บภาษีทุกประเภทได้ 1,105.27 ล้านบาท ในปี 2525 และในปี พ.ศ. 2529 สามารถจัดเก็บภาษีทุกประเภทได้ 1,468.35 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 7.36 ต่อปี

ในปี พ.ศ. 2525 ประเภทภาษีที่สามารถจัดเก็บได้มากที่สุดคือ ภาษีการค้า (62.10 % ของภาษีทุกประเภท) รองลงมาคือ ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (18.31 % และ 13.06 % ตามลำดับ)

ในปี 2529 ประเภทภาษีที่สามารถจัดเก็บได้มากที่สุด คือ ภาษีการค้า (65.27 % ของภาษีทุกประเภท) รองลงมาคือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล (14.25 % และ 13.74 % ตามลำดับ) โดยมีอัตราการเติบโตของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงสุด (9.72 % ต่อปี)

- อำเภอบางพลี สามารถจัดเก็บภาษีทุกประเภทได้ 162.073 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2525 และในปี พ.ศ. 2529 สามารถจัดเก็บภาษีทุกประเภทได้ 288.348 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 15.49 % ต่อปี

ตารางที่ 4.20 สถิติผลการจัดเก็บภาษีอากร จังหวัดสมุทรปราการ ปีงบประมาณ 2525-2529

หน่วย : ล้านบาท

ประเภทภาษีอากร	จังหวัดสมุทรปราการ				การ เติบโต
	2525		2529		
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	324.655	8.38	525.102	11.41	12.77
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	513.426	13.26	562.486	12.22	2.31
ภาษีการค้า	2,744.408	70.86	3,186.125	69.21	3.80
อากรแสตมป์	11.024	0.28	10.273	0.22	-1.75
อากรมหรศพ	3.835	0.10	-	-	-
ค้าขายของเบ็ดเตล็ด	0.092	-	0.002	-	-61.60
ค่าปรับภาษีอากร	0.583	0.02	0.675	0.02	3.73
รายได้เบ็ดเตล็ด	0.005	-	0.033	-	60.28
รวมสรรพากร	3,598.028	92.90	4,284.696	93.08	4.46
ฝ่ายการอื่น ๆ	274.829	7.10	318.623	6.92	3.77
รวมทั้งสิ้น	3,872.857	100	4,603.319	(100)	4.41
ภาษีรายได้ ^{1/}	838.081		1,148.261		8.19
ประชากร	585,310		689,631		-
อัตราส่วนการเสียภาษีต่อคน	1,432		1,665		3.84

ที่มา : สำนักงานสรรพากรจังหวัดสมุทรปราการ

1/ ผลรวมของภาษีรายได้บุคคลธรรมดา + ภาษีรายได้นิติบุคคล

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ประเภทภาษีอากร	อำเภอเมืองสมุทรปราการ				
	2525		2529		การ เติบโต
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	159.899	6.16	274.045	9.69	14.42
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	303.023	11.67	334.598	11.83	2.51
ภาษีการค้า	1,928.696	74.28	2,011.628	71.12	1.06
อากรแสตมป์	9.325	0.36	6.568	0.23	-8.39
อากรมหรศพ	2.197	0.08	-	-	-
ค่าขายของเบ็ดเตล็ด	0.049	-	0.002	-	-55.05
ค่าปรับภาษีอากร	0.333	0.01	0.347	0.01	1.03
รายได้เบ็ดเตล็ด	0.005	-	0.020	-	41.42
รวมสรรพากร	2,403.527	92.56	2,627.208	92.88	2.25
ฝ่ายการอื่น ๆ	193.089	7.44	201.55	7.12	1.03
รวมทั้งสิ้น	2,596.616	(100)	2,828.363	100	2.16
ภาษีรายได้ ^{1/}	462.922		608.643		7.08
ประชากรอำเภอ	274,195		328,387		-
อัตราส่วนการเสียภาษีต่อคน	1,688		1,853		2.36

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ประเภทภาษีอากร	อำเภอพระประแดง				การ เติบโต
	2525		2529		
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	144.327	13.06	209.184	14.25	9.72
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	202.407	18.31	201.781	13.74	-0.08
ภาษีการค้า	686.413	62.10	958.392	65.27	8.70
อากรแสตมป์	1.450	0.13	2.981	0.20	19.74
อากรมหรสพ	1.612	0.15	-	-	-
ค่าขายของเบ็ดเตล็ด	0.043	0.01	-	-	-
ค่าปรับภาษีอากร	0.216	0.02	0.165	0.01	-6.51
รายได้เบ็ดเตล็ด	-	-	0.013	-	-
รวมสรรพากร	1,036.468	93.78	1,372.516	93.47	7.27
ฝ่ายการอื่น ๆ	68.802	6.22	95.839	6.53	8.64
รวมทั้งสิ้น	1,105.270	100	1,468.355	100	7.36
ภาษียาได้ ^{1/}	346.734		410.965		4.34
ประชากรอำเภอ	150,476		173,016		-
อัตราส่วนการเสียภาษีต่อคน	2,304		2,375		0.76

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ประเภทภาษีอากร	อำเภอบางพลี				การ เติบโต
	2525		2529		
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	16.335	10.08	31.017	10.76	17.39
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	7.025	4.33	23.416	8.12	35.12
ภาษีการค้า	126.003	77.75	212.233	73.60	13.92
อากรแสตมป์	0.074	0.05	0.335	0.12	45.87
อากรมหรสพ	0.010	-	-	-	-
ค่าขายของเบ็ดเตล็ด	-	-	-	-	-
ค่าปรับภาษีอากร	0.023	0.01	0.120	0.04	-
รายได้เบ็ดเตล็ด	-	-	-	-	-
รวมสรรพากร	149.470	92.22	267.121	92.64	15.62
ฝ่ายการอื่น ๆ	12.603	7.78	21.227	7.36	13.92
รวมทั้งสิ้น	162.073	100	288.348	100	15.49
ภาษียาไร 1/	23.360		54.433		23.55
ประชากรอำเภอ	87,009		107,615		-
อัตราการเสียภาษีต่อคน	268		506		17.22

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ประเภทภาษีอากร	อำเภอบางบ่อ				การ เติบโต
	2525		2529		
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	4.094	46.01	10.856	59.48	27.61
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	0.971	10.91	2.691	14.74	29.02
ภาษีการค้า	3.296	37.04	3.872	21.21	4.11
อากรแสตมป์	0.175	1.97	0.389	2.13	22.10
อากรมหรส์พ	0.016	0.18	-	-	-
ค้าขายของเบ็ดเตล็ด	-	-	-	-	-
ค่าปรับภาษีอากร	0.011	0.12	0.043	0.24	40.61
รายได้เบ็ดเตล็ด	-	-	-	-	-
รวมสรรพากร	8.563	96.23	17.851	97.80	20.16
ฝ่ายการอื่น ๆ	0.335	3.77	0.402	2.20	4.66
รวมทั้งสิ้น	8.898	100	18.253	100	19.68
ภาษียาได้ 1/	5.065	*	74.22		95.65
ประชากรอำเภอ	73,630		80,613		-
อัตราการเสียภาษีต่อคน	69		921		91.14

ในปี พ.ศ. 2525 ประเภทภาษีที่สามารถจัดเก็บได้มากที่สุด คือ ภาษีการค้า (77.75 % ของภาษีทุกประเภท) รองลงมาคือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล (10.08 % และ 4.33 % ตามลำดับ)

ในปี พ.ศ. 2529 ประเภทภาษีที่สามารถจัดเก็บได้มากที่สุด คือ ภาษีการค้า (73.60 % ของภาษีทุกประเภท) รองลงมาคือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล (10.76 % และ 8.12 % ตามลำดับ) โดยมีอัตราการเติบโตของภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด (17.39 % ต่อปี)

- อำเภอบางบ่อ สามารถจัดเก็บภาษีทุกประเภทได้ 8.898 ล้านบาท ในปี 2525 และในปี พ.ศ. 2529 สามารถจัดเก็บภาษีทุกประเภทได้ 18.253 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 19.68 % ต่อปี

ในปี พ.ศ. 2525 ประเภทภาษีที่สามารถจัดเก็บได้มากที่สุด คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (46.01 % ของภาษีทุกประเภท) รองลงมาคือ ภาษีการค้าและภาษีเงินได้นิติบุคคล (37.04 % และ 10.91 % ตามลำดับ)

ในปี พ.ศ. 2529 ประเภทภาษีที่สามารถจัดเก็บได้มากที่สุด คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (59.48 % ของภาษีทุกประเภท) รองลงมาคือ ภาษีการค้าและภาษีเงินได้นิติบุคคล (21.21 % และ 14.74 % ตามลำดับ) โดยมีอัตราการเติบโตของภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด (29.02 % ต่อปี) (ตารางที่ 4.20)

จะเห็นได้ว่า ทุกอำเภอของจังหวัดสมุทรปราการสามารถจัดเก็บภาษีการค้าเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด ยกเว้นอำเภอบางบ่อที่สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามากที่สุด

ข) รายได้-รายจ่ายของเขตชุมชนเมือง (เขตเทศบาล-เขตสุขาภิบาล)

จังหวัดสมุทรปราการ มีเขตชุมชนเมือง 9 บริเวณ โดยเป็นเทศบาลเมือง 2 แห่ง และเป็นเขตสุขาภิบาล 7 แห่ง ในปี 2523 รายได้ของเขตชุมชนเมืองมีประมาณ 79.42 ล้านบาท โดยเป็นรายได้ของเทศบาล 36.79 ล้านบาท (46.33 %) และเป็นรายได้ของสุขาภิบาล 42.63 ล้านบาท (53.67 %)

ตารางที่ 4.21 รายได้-รายจ่ายของชุมชนเมือง (เขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล) จังหวัดสมุทรปราการ ปีงบประมาณ 2523-2528

(หน่วย : ล้านบาท)

ชุมชนเมือง	รายได้						รายจ่าย					
	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2523	2524	2525	2526	2527	2528
เทศบาลเมือง	36,791.98 46.33	48,593.52 50.74	65,258.36 48.88	71,651.76 52.29	85,543.14 50.06	74,534.74 49.19	34,506.29 47.47	45,805.52 51.41	60,335.60 48.93	53,714.94 46.82	77,078.60 48.59	64,872.58 47.15
ทม.สมุทรปราการ	22,506.11 28.34	30,134.10 31.46	40,152.85 30.07	39,245.55 28.64	56,567.31 33.10	48,080.49 31.73	20,815.17 28.63	27,792.68 31.19	35,862.99 29.08	23,813.51 20.76	52,439.90 33.06	40,751.80 29.62
ทม.พระประแดง	14,285.87 17.99	18,459.42 19.28	25,105.51 18.81	32,406.21 23.65	28,975.83 16.96	26,454.25 17.46	13,691.12 18.84	18,012.84 20.22	24,472.61 19.85	29,901.43 26.06	24,638.70 15.53	24,120.78 17.53
สุขาภิบาล	42,623.99 53.67	47,184.09 49.26	68,253.51 51.12	65,373.33 47.71	85,346.28 49.94	76,981.45 50.81	38,188.52 52.53	43,288.65 48.59	62,971.99 51.07	61,020.73 53.18	81,554.41 51.41	72,705.76 52.85
ส.สำโรงเหนือ	6,091.37 7.67	7,223.07 7.54	8,321.23 6.23	12,392.32 9.04	13,571.16 7.94	12,588.26 8.31	5,079.85 6.99	6,061.74 6.80	7,582.71 6.15	11,014.83 9.60	12,118.36 7.64	12,304.66 8.94
ส.บางปู	10,344.66 13.03	9,258.41 9.67	12,694.66 9.51	14,591.69 10.65	16,564.57 9.69	15,902.52 10.50	10,210.17 14.05	8,977.20 10.08	12,656.70 10.26	12,796.74 11.15	16,370.07 10.32	15,894.34 11.55
ส.พระประแดง	21,030.45 26.48	23,571.26 24.61	39,029.95 29.23	28,265.84 20.63	42,581.69 24.92	35,800.61 23.63	18,382.46 25.29	22,228.27 24.95	35,336.91 28.66	27,929.76 24.34	40,780.97 25.71	32,487.66 23.61
ส.บางพลี	1,029.12 1.30	2,218.41 2.32	2,586.57 1.94	2,549.40 1.86	2,719.23 1.59	2,559.80 1.69	1,028.79 1.42	1,736.46 1.95	2,155.59 1.75	2,547.95 2.22	2,595.96 1.64	2,512.18 1.83
ส.บางบ่อ	1,174.91 1.48	1,556.95 1.63	1,490.78 1.12	2,521.16 1.84	2,956.46 1.73	2,801.40 1.85	766.60 1.05	1,437.46 1.61	1,295.03 1.05	2,285.84 1.99	2,953.78 1.86	2,603.93 1.89
ส.คลองด่าน	1,472.67 1.85	1,934.42 2.02	1,889.87 1.42	2,434.44 1.78	4,338.26 2.54	3,311.54 2.19	1,389.28 1.91	1,518.61 1.71	1,822.19 1.48	2,116.90 1.85	4,337.96 2.73	3,145.62 2.29
ส.คลองสวน	1,480.81 1.86	1,421.57 1.48	2,240.45 1.68	2,618.49 1.91	2,614.91 1.53	4,017.32 2.65	1,331.37 1.83	1,328.91 1.49	2,122.56 1.72	2,328.71 2.03	2,397.31 1.51	3,757.37 2.73
รวม	79,415.97 (100)	95,777.61 (100)	133,511.87 (100)	137,025.09 (100)	170,889.42 (100)	151,516.19 (100)	72,694.81 (100)	89,094.17 (100)	123,307.59 (100)	114,735.67 (100)	158,633.01 (100)	137,578.34 (100)

โดยเทศบาลเมืองสมุทรปราการมีรายได้มากกว่าเทศบาลเมืองพระประแดง เล็กน้อย (28.34 % และ 17.99 % ตามลำดับ) ส่วนสุขาภิบาลพระประแดงมีรายได้มากที่สุด (26.48 %) และสุขาภิบาลบางพลีมีรายได้ที่น้อยที่สุดในเขตชุมชนเมืองสุขาภิบาล (1.30 %)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 รายได้ของเขตชุมชนเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ ได้เพิ่มเป็น 151.52 ล้านบาท (2 เท่าตัวของปี 2523) โดยเป็นรายได้ของเทศบาล 74.53 ล้านบาท (49.19 %) ในขณะที่รายได้ของเขตสุขาภิบาลเป็น 76.98 ล้านบาท (50.81 %) ซึ่งในปีนี้ เทศบาลเมืองสมุทรปราการมีรายได้เกือบเป็น 2 เท่าของเทศบาลเมืองพระประแดง (31.73 % และ 17.46 % ตามลำดับ) ส่วนสุขาภิบาลพระประแดงยังคงมีรายได้มากที่สุดในเขต สุขาภิบาลด้วยกัน (23.63 %) และสุขาภิบาลบางพลีเป็นสุขาภิบาลที่มีรายได้ที่น้อยที่สุด (1.69 %)

สำหรับทางด้านรายจ่ายของเขตชุมชนเมืองในจังหวัดสมุทรปราการนั้น ในปี พ.ศ. 2523 เขตชุมชนเมืองในจังหวัดมีรายจ่ายทั้งสิ้น 72.69 ล้านบาท (91.54 % ของ รายได้) โดยเป็นรายจ่ายของเทศบาล 34.51 ล้านบาท (47.47 %) และรายจ่ายของเขต สุขาภิบาลเป็น 38.18 ล้านบาท (52.53 %) ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 เขตชุมชนเมืองในจังหวัด มีรายจ่ายทั้งสิ้น 137.58 ล้านบาท (90.80 % ของรายได้) โดยเป็นรายจ่ายของเทศบาล 64.87 ล้านบาท (47.15 %) และรายจ่ายของเขตสุขาภิบาลเป็น 72.71 ล้านบาท (52.85 %) (ตารางที่ 4.21)

จากสภาพของรายได้-รายจ่ายทั้งหมดของเขตชุมชนเมืองในจังหวัด สมุทรปราการ แสดงให้เห็นถึงฐานะของเขตชุมชนเมืองทุกแห่งว่า ในทุก ๆ ปีจะมีรายได้เหลือทั้งสิ้น

องค์ประกอบของรายได้-รายจ่ายเขตเทศบาล

- เทศบาลเมืองสมุทรปราการ รายได้ส่วนใหญ่ของเทศบาลเมือง สมุทรปราการ คือ ภาษีอากรและเงินอุดหนุน ซึ่งมีสัดส่วน 38.31 % และ 40.95 % ของรายได้ ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2523 และต่อมาในปี พ.ศ. 2528 ภาษีอากรและเงินอุดหนุนมีสัดส่วนเป็น 42.79 % และ 33.74 % ของรายได้ทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า เขตเทศบาลเมืองสามารถหา รายได้จากภาษีอากรเพิ่มมากขึ้น และได้พยายามรับเงินอุดหนุนในรูปแบบอื่นให้น้อยลง เป็นการเพิ่ม แหล่งรายได้ถาวรมากขึ้น

ตารางที่ 4.22 องค์ประกอบรายให้-รายจ่ายของเทศบาลเมืองสมุทรปราการและเทศบาลเมืองพระประแดง ปีงบประมาณ 2523-2528

(พันบาท)

	เทศบาลเมืองสมุทรปราการ						เทศบาลเมืองพระประแดง					
	2523		2526		2528		2523		2526		2528	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
ภาษีอากร	8,623.05	38.31	16,875.08	43.00	20,572.69	42.79	3,793.54	26.55	9,608.91	29.65	10,953.09	41.40
ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ค่าใบอนุญาต	1,079.88	4.80	887.11	2.26	1,419.76	2.95	1,521.86	10.65	3,277.30	10.11	3,371.98	12.75
ทรัพย์สิน	677.36	3.01	2,389.19	6.09	3,779.66	7.86	3,143.88	22.01	3,990.97	12.32	5,088.86	19.24
สาธารณูปโภค + เทศพาณิชย์	622.30	2.77	473.00	1.20	700.49	1.46	-	-	29.65	0.09	225.21	0.85
เบ็ดเตล็ด	2,286.93	10.16	1,727.94	4.40	2,986.78	6.21	257.53	1.80	1,124.05	3.47	718.83	2.72
เงินอุดหนุน	9,216.59	40.95	15,423.23	39.30	16,221.11	33.74	5,569.06	38.98	6,346.74	19.59	5,969.28	22.56
เงินอื่น ๆ 1/	-	-	1,470.00	3.75	2,400.00	4.99	-	-	8,028.50	24.77	127.00	0.48
รายได้รวม	22,506.11	(100)	39,245.55	(100)	48,080.49	(100)	14,285.87	(100)	32,406.12	(100)	26,454.25	(100)
เงินเคียน	7,775.40	37.35	3,645.62	15.31	4,296.06	10.54	3,868.28	28.25	1,888.66	6.32	2,327.71	9.65
ค่าจ้างประจำ	662.56	3.18	1,634.76	6.86	1,808.64	4.44	584.04	4.27	1,256.49	4.20	1,447.12	6.00
ค่าจ้างชั่วคราว	1,959.99	9.42	1,128.50	4.74	1,321.00	3.24	1,103.33	8.06	1,083.70	3.62	1,208.55	5.01
ค่าตอบแทน	973.34	4.68	1,214.02	5.10	1,876.20	4.60	611.43	4.46	1,045.49	3.50	1,354.92	5.62
ค่าวัสดุ	803.78	3.86	925.64	3.89	2,020.88	4.96	691.80	5.05	637.89	2.13	642.77	2.66
ค่าครุภัณฑ์	1,993.98	9.58	2,194.77	9.22	3,679.38	9.03	879.80	6.43	1,375.82	4.60	1,821.94	7.55
ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	178.14	0.86	1,250.80	5.25	1,494.60	3.67	212.08	1.55	890.16	2.98	560.10	2.32
เงินอุดหนุน	4,528.72	21.76	7,108.00	29.85	6,759.10	16.59	2,005.32	14.65	3,960.43	13.24	3.83	0.02
รายจ่ายอื่น ๆ	36.18	0.17	186.25	0.78	168.20	0.41	20.62	0.15	103.00	0.34	3.83	0.02
รายจ่ายพิเศษ 2/	574.12	2.76	617.48	2.59	1,150.83	2.82	112.58	0.82	2,022.73	6.76	4,891.88	20.28
รายจ่ายรวม	1,328.96	6.38	3,907.67	16.41	16,176.91	39.70	3,601.84	26.31	15,637.06	52.30	7,424.51	30.78
รายจ่ายรวม	20,815.17	(100)	23,813.51	(100)	40,751.80	(100)	13,691.12	(100)	29,901.43	(100)	24,120.78	(100)
เงินเหลือจากรายให้	1,690.94	(7.51)	15,432.04	(39.32)	7,328.69	(15.24)	594.75	(4.16)	2,504.69	(7.73)	2,333.47	(8.82)

ที่มา : กรมการปกครอง

หมายเหตุ : 1/ เงินรายรับที่มีให้ระบุไว้ที่อื่น

2/ การชำระหนี้เงินกู้ รายจ่ายตามข้อผูกพัน รายจ่ายตามงบประมาณ และรายจ่ายอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในประเภทหนึ่งประเภทใดของรายจ่ายธรรมดา

ส่วนทางด้านรายจ่ายของเทศบาลนั้น พบว่า ในปี พ.ศ. 2523 เทศบาลเมืองสมุทรปราการมีรายจ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าเงินเคียน (37.35 % ของรายจ่าย) หากคิดเป็นค่าดำเนินการทั้งหมด (operation cost) แล้ว จะเท่ากับ 58.49 % ของรายจ่ายซึ่งเป็นจำนวนเงินกว่าครึ่งหนึ่งของรายจ่าย โดยมีรายจ่ายพิเศษเพียง 6.38 % เท่านั้น ซึ่งรายจ่ายพิเศษนี้เป็นค่าชำระหนี้เงินกู้บ้าง รายจ่ายตามข้อผูกพันบ้าง และรายจ่ายตามงบประมาณ เป็นต้น และต่อมาในปี พ.ศ. 2528 เทศบาลเมืองสมุทรปราการได้ลดรายจ่ายของเงินเคียนจาก 37.35 % เหลือ 10.54 % ของรายจ่ายในปี พ.ศ. 2528 หากรวมรายจ่ายต่าง ๆ ที่เป็นค่าดำเนินการแล้ว จะเหลือเพียง 24.78 % ของรายจ่ายทั้งหมด ซึ่งลดลงครึ่งหนึ่งของรายจ่ายประเภทเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2523 แต่ในขณะเดียวกัน รายจ่ายพิเศษของเทศบาลกลับเพิ่มขึ้นมาก จาก 1.33 ล้านบาท (6.38 %) ในปี พ.ศ. 2523 มาเป็น 16.18 ล้านบาท (39.70 %) ในปี พ.ศ. 2528 คือ เกือบ 12 เท่า ภายในระยะเวลา 5 ปีเท่านั้น

- เทศบาลเมืองพระประแดง รายได้ส่วนใหญ่ของเทศบาลเมืองพระประแดง คือ ภาษีอากรและเงินอุดหนุน ซึ่งมีสัดส่วน 26.55 % และ 38.98 % ของรายได้ทั้งหมดในปี 2523 และต่อมาในปี พ.ศ. 2528 ภาษีอากรและเงินอุดหนุน มีสัดส่วนเป็น 41.40 % และ 22.56 % ของรายได้ทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงความสามารถของการจัดเก็บภาษีที่สูงขึ้น และการลดการรับเงินอุดหนุนให้น้อยลง

สำหรับทางด้านรายจ่ายของเทศบาลเมืองพระประแดงนั้น พบว่า ในปี 2523 เทศบาลเมืองพระประแดงมีรายจ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าเงินเคียน (28.25 % ของรายจ่ายทั้งหมด) และรายจ่ายพิเศษ (26.31 %) ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 รายจ่ายของเทศบาลพระประแดง ในด้านเงินเคียนได้ลดลงเหลือเพียง 9.65 % ของรายจ่ายทั้งหมด โดยรายจ่ายพิเศษมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย (30.78 %) (ตารางที่ 4.22)

ค) ระดมการให้สินเชื่อ

สำหรับระดับของการให้สินเชื่อของจังหวัดสมุทรปราการ ปรากฏว่า ในปี 2523 มีจำนวนให้สินเชื่อ 3 ประเภท คือ เงินเบิกเกินบัญชี เงินให้กู้ยืม และตั๋วเงิน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 1,440.99 ล้านบาท โดยเป็นการเบิกเงินเกินบัญชี ถึง 79.11 % ต่อมาในปี

ตารางที่ 4.23 จำนวนเงินให้สินเชื่อ จำแนกตามประเภทของธนาคารพาณิชย์ จังหวัดสมุทรปราการ ปี 2522 - 2528

หน่วย : พันบาท

ปี พ.ศ.	เงินให้สินเชื่อ							
	เงินเบิกเกินบัญชี		เงินให้กู้ยืม		ตั๋วเงิน		รวม	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
2522	1,139,205	79.11	160,449	11.14	140,435	9.75	1,440,089	100
2523	1,163,405	74.63	214,387	13.75	181,170	11.62	1,558,962	100
2524	1,498,816	69.45	345,364	16.00	313,906	14.55	2,158,086	100
2525	2,013,589	67.35	597,522	19.99	378,676	12.66	2,989,787	100
2526	2,917,386	61.31	1,001,849	21.05	839,455	17.64	4,758,690	100
2527	3,412,401	62.64	1,317,804	24.19	717,084	13.17	5,447,289	100
2528	3,377,204	57.94	1,745,853	29.95	705,932	12.11	5,828,989	100
อัตราการเติบโต	19.86	-	48.86	-	30.88	-	26.24	-

ที่มา : ฝ่ายกำกับและตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย

2528 มีจำนวนการให้สินเชื่อทั้งสิ้นเป็น 5,828.99 ล้านบาท โดยเป็นการเบิกเงินเกินบัญชีเพียง 57.94 % และเป็นการกู้ยืมถึง 29.95 %

อัตราการเติบโตของการให้สินเชื่อ ในช่วงปี 2522-2528 มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 26.84 % ต่อปี โดยมีอัตราการเติบโตของการให้กู้ยืมสูงที่สุด (48.86 % ต่อปี) รองลงมาคือ ทั่วเงินและการเบิกเงินเกินบัญชี (30.88 % และ 19.86 % ต่อปี ตามลำดับ) (ตารางที่ 4.23)

ระดับของการให้สินเชื่อ เป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบถึงภาวะของการลงทุนหรือการประกอบการ ตลอดจนภาวะของเศรษฐกิจภายในจังหวัดได้ หากมีอัตราการให้สินเชื่อสูงมากขึ้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงภาวะของการลงทุนมากขึ้น หรือการเติบโตของธุรกิจมากขึ้น หากอัตราการให้สินเชื่อต่ำลงหรือขบเซา ย่อมหมายถึงภาวะของการลงทุนหยุดชะงัก หรือการขยายการประกอบการหยุดชะงักลงเช่นกัน

ง) รายได้ประชากร

การศึกษารายได้ประชากรของจังหวัดสมุทรปราการ จะศึกษาจากการจัดเก็บภาษีรายได้บุคคลธรรมดา และการจัดเก็บภาษีรายได้นิติบุคคลของสำนักงานสรรพากรจังหวัด จึงจะสามารถทราบถึงลักษณะของการกระจายรายได้ว่ามีความเสมอภาคหรือไม่ อย่างไร ในระดับอำเภอ

จากตารางที่ 4.20 จะพบอัตราส่วนการเสียภาษีรายได้ต่อคน ซึ่งเป็นตัวชี้แสดงถึงรายได้ของประชากรในอำเภอต่าง ๆ ได้ดังนี้

ในปี 2525 ประชากรในจังหวัดสมุทรปราการมีอัตราส่วนการเสียภาษีรายได้ต่อคนเท่ากับ 1,432 บาท ต่อมาในปี 2529 ได้มีอัตราส่วนการเสียภาษีรายได้เป็น 1665 บาท/คน คิดเป็นอัตราการเติบโตเฉลี่ย 3.84 % ต่อปี

อำเภอเมืองสมุทรปราการ ในปี 2525 มีอัตราส่วนการเสียภาษีรายได้ 1,688 บาท/คน และในปี 2529 ได้มีอัตราส่วนการเสียภาษีรายได้เป็น 1,853 บาท/คน คิดเป็น

อัตราการเติบโตเฉลี่ย 2.36 % ต่อปี ประชากรในอำเภอเมืองจะมีระดับรายได้บุคคลเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของจังหวัด

อำเภอพระประแดง ในปี 2525 มีอัตราส่วนการเสียภาษีรายได้ 2,304 บาท/คน และในปี 2529 มีอัตราส่วนการเสียภาษีรายได้เป็น 2,375 บาท/คน เป็นอำเภอที่มีระดับรายได้บุคคลเฉลี่ยสูงสุดของจังหวัด และสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของจังหวัด โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 0.76 % ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีที่ต่ำที่สุดของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ

อำเภอบางพลี ในปี 2525 มีอัตราส่วนการเสียภาษีรายได้ 268 บาท/คน และในปี 2529 มีอัตราส่วนการเสียภาษีรายได้เป็น 506 บาท/คน ประชากรมีระดับรายได้บุคคลเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของจังหวัด โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูง 17.22 % ต่อปี

อำเภอบางบ่อ ในปี 2525 มีอัตราส่วนการเสียภาษีรายได้ 69 บาท/คน และ ในปี 2529 มีอัตราส่วนการเสียภาษีรายได้เป็น 921 บาท/คน ซึ่งมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงสุดในจังหวัด ถึง 91.14 % ต่อปี

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ระดับรายได้บุคคลเฉลี่ยของอำเภอพระประแดงที่สูงที่สุดของจังหวัดนั้น กำลังทรงตัวอยู่ในช่วงเวลา 2525-2529 โดยมีระดับรายได้บุคคลเฉลี่ยของอำเภอบางบ่อ ได้มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยค่อนข้างรวดเร็วมาก

จ) ระดับการออมทรัพย์ของประชากร

ในปี 2522 จังหวัดสมุทรปราการมีเงินออมทั้งสิ้น 3,458.45 ล้านบาท เป็นเงินออมประเภทเพื่อเรียก 22.25 % ของจำนวนเงินออมทั้งหมด และเป็นเงินออมประเภทประจำ 77.75 % ของจำนวนเงินออมทั้งหมด และในปี 2528 จังหวัดสมุทรปราการมีเงินออมทั้งสิ้น 13,493.28 ล้านบาท ประกอบด้วยเงินออมประเภทเพื่อเรียก 21.33 % และเงินออมประเภทประจำ 78.67 % ของจำนวนเงินออมทั้งหมด (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.24 จำนวนเงินฝาก จำแนกตามประเภทของธนาคารพาณิชย์และธนาคารออมสิน จังหวัดสมุทรปราการ ปี 2522 และ ปี 2528

ประเภทธนาคาร	ปี พ.ศ. 2522						ปี พ.ศ. 2528						อัตรากារ เติบโต
	สาขา	ประเภทบัญชี				รวม	สาขา	ประเภทบัญชี				รวม	
		เผื่อเรียก ^{3/}	สัปดาห์	ประจำ	สัปดาห์			เผื่อเรียก	สัปดาห์	ประจำ	สัปดาห์		
ธนาคารออมสิน ^{1/}	6	145.06	-	586.60	-	731.66	8	299.07	-	1,768.99	-	2,068.06	33.88
ธนาคารพาณิชย์ ^{2/}	27	624.33	-	2,102.46	-	2,726.79	38	2,579.67	-	8,845.55	-	11,425.22	26.97
รวม	๓3	769.39	22.25	2,689.06	77.75	3,458.45	46	2,878.74	21.33	10,614.54	78.67	13,493.28	27.88

ที่มา : 1/ ธนาคารออมสิน

2/ ฝ่ายกำกับและตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย

3/ เผื่อเรียกสำหรับธนาคารพาณิชย์ ให้รวมบัญชีกระแสรายวันและเงินฝากอื่น ๆ ไว้ด้วย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.6 การใช้ที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรปราการมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 889.63 ตร.กม. ซึ่งในจำนวนนี้ 80.33 ตร.กม. (9.03 %) เป็นพื้นที่ที่พัฒนาแล้ว อันได้แก่ การใช้ที่ดินเพื่อการพักอาศัย การค้า สถาบันราชการ อุตสาหกรรม การที่ดินอื่น ๆ ที่เป็นกิจกรรมของชุมชนเมือง โดยมีพื้นที่เหลืออีก 90.97 % ที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ที่เป็นกิจกรรมของชุมชนเมืองนั้น ประกอบด้วย พื้นที่เกษตรกรรม 51.05 % และเป็นพื้นที่ว่างอีก 39.92 % ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่ขาดแคลนทางด้านพื้นที่ของจังหวัด (ตารางที่ 4.25 และแผนที่ 4.16)

สำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ของพื้นที่ที่พัฒนาแล้ว มีสัดส่วนการใช้ที่ดินเพื่อการพักอาศัยมากที่สุด (63.24 %) รองลงมาคือ การใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม สถาบันราชการ และการค้า (21.60 % 3.87 % และ 3.10 % ตามลำดับ) สำหรับการใช้ที่ดินเพื่อการศาสนา มีจำนวนน้อยที่สุด (0.88 %)

4.7 การสาธารณสุขโรค

4.7.1 การไฟฟ้า

จังหวัดสมุทรปราการได้รับบริการไฟฟ้าจากการไฟฟ้านครหลวง ไม่เต็มพื้นที่ของจังหวัด ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดที่มีลำคลองมากมาย จึงทำให้การบริการไฟฟ้าไม่ทั่วถึง การไฟฟ้าจึงได้เพิ่มขนาดสถานีย่อยที่ บางปู พระประแดง บางพลี และตั้งสถานีต้นทางที่อำเภอบางพลี ทั้งนี้ เพื่อให้ประชากรท้องถิ่นต่าง ๆ ได้รับบริการไฟฟ้าอย่างทั่วถึง เพื่อเพิ่มพูนกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้เอนกประการ

เขตบริการไฟฟ้าของจังหวัดสมุทรปราการอยู่ในความรับผิดชอบของ เขตจำหน่ายไฟฟ้าเขต 3 (เขตราษฎร์บูรณะ) และเขตจำหน่ายไฟฟ้าเขต 7 (เขตสมุทรปราการ) (แผนที่ 3.10)

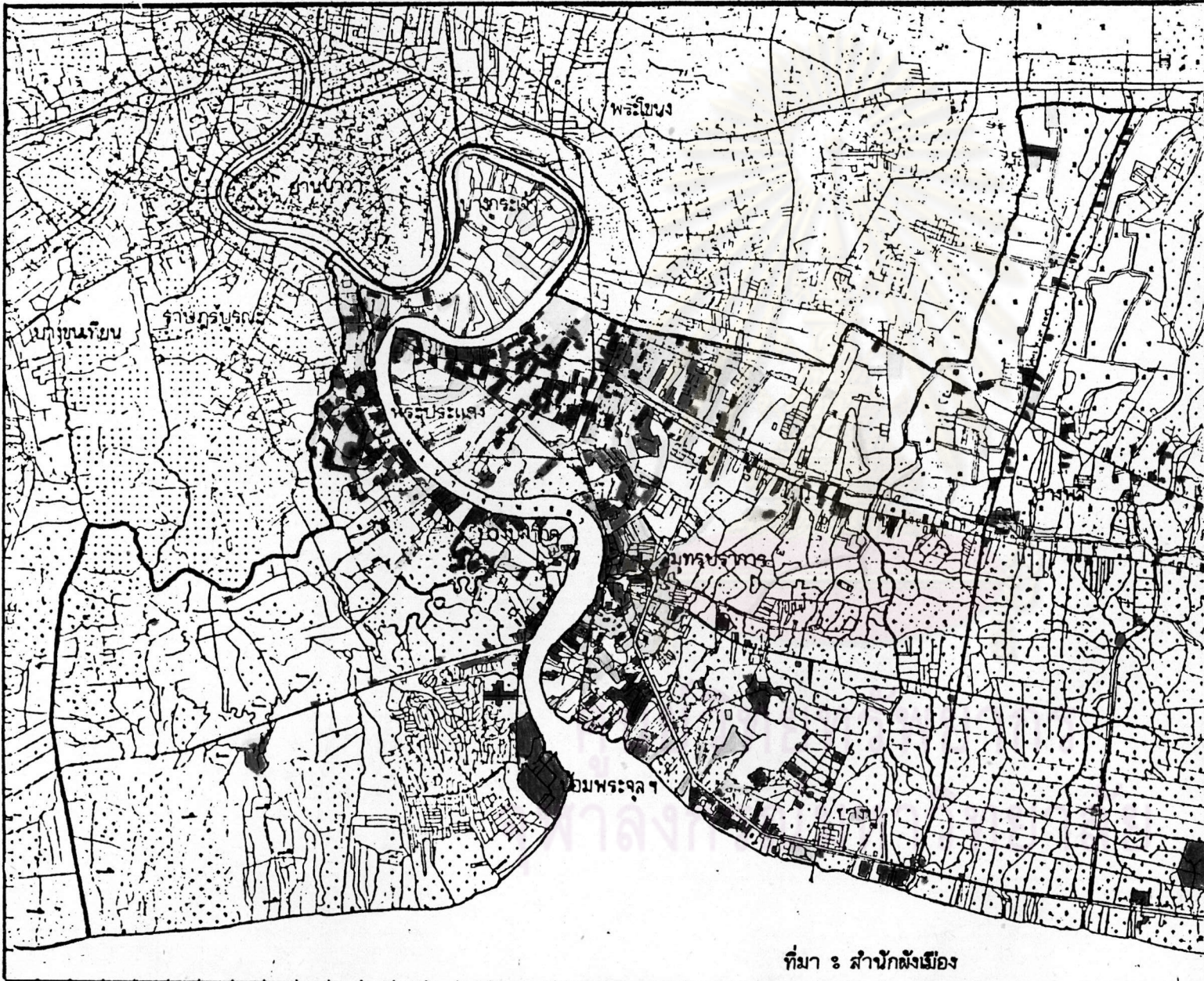
นอกจากนี้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ดำเนินการจัดตั้งโรงจักรไฟฟ้าพระนครใต้ ขึ้นที่ตำบลบางโปรง อำเภอเมืองสมุทรปราการ ในเนื้อที่ 200 ไร่ มีกำลังผลิตไฟฟ้าถึง 1,000,000 กิโลวัตต์ ซึ่งจะทำให้จังหวัดสมุทรปราการมีปริมาณไฟฟ้าให้บริการอย่างเพียงพอ

ตารางที่ 4.25 การใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ จังหวัดสมุทรปราการ ปี 2527

ประเภทการใช้ที่ดิน	ขนาดพื้นที่		
	จำนวน (ตร.กม.)		สัดส่วน
จังหวัดสมุทรปราการ	889.63		100 %
1) พื้นที่ที่ขุดมาแล้ว	80.33	100 %	9.03
- การพักอาศัย	50.80	63.24	5.71
- การค้า	2.49	3.10	0.28
- สถาบันราชการ	3.11	3.87	0.35
- การอุตสาหกรรม	17.35	21.60	1.95
- โกดังเก็บสินค้า	1.42	1.77	0.16
- การศาสนา	0.71	0.88	0.08
- การศึกษา	0.80	1.00	0.09
- สาธารณูปโภค	1.16	1.44	0.13
- ถนนและซอย	2.49	3.09	0.28
2) พื้นที่เกษตรกรรม	454.16		51.05
3) พื้นที่ว่าง-แม่น้ำ-คลอง	355.14		39.92

ที่มา : สำนักผังเมือง

: สำนักงานสถิติการเกษตร

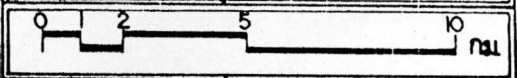

สัญลักษณ์

- การใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรม.
- การใช้ที่ดินเพื่อการพักอาศัย ความหนาแน่นปานกลาง
- การใช้ที่ดินเพื่อการพักอาศัย ความหนาแน่นน้อย
- การใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมและโกดัง
- การใช้ที่ดินเพื่อสถาบัน - ราชการ
- การใช้ที่ดินเพื่อการศึกษา
- การใช้ที่ดินเพื่อการนันทนาการ - พักผ่อน
- การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม.

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดลุ่มทรปราการ

แสดง การใช้ที่ดิน ปี 2527
จังหวัดลุ่มทรปราการ

แผ่นที่
4. 16

4.7.2 การประปา

ระบบประปาของจังหวัดสมุทรปราการมีใช้กันอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบการจ่ายน้ำหลักของการประปานครหลวง และระบบการจ่ายน้ำอิสระที่อาศัยบ่อน้ำบาดาล ซึ่งทั้ง 2 ระบบอยู่ในความรับผิดชอบของการประปานครหลวง (แผนที่ 3.11) ถึงแม้จะมีระบบการให้บริการประปาอยู่ 2 ระบบก็ตาม แต่ปริมาณการให้บริการยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการของประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประกอบการอุตสาหกรรม จึงมีการขุดน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เพื่อทดแทนการขาดแคลนน้ำประปาโดยการขออนุญาตจากกรมโยธาธิการของเอกชน จนเป็นสาเหตุหนึ่งของการทรุดตัวของแผ่นดิน

ดังนั้น การประปานครหลวงจึงได้มีโครงการปรับปรุงตามแผนหลัก (พ.ศ. 2518-2543) ที่จะผลิตน้ำให้ได้ถึง 4,800,000 ลบ.ม./วัน และจะให้บริการน้ำประปาแก่แหล่งอุตสาหกรรมย่านถนนสุขุมวิท ถนนสุขสวัสดิ์ และถนนปู่เจ้าสมิงพรายของจังหวัดสมุทรปราการให้ได้ในปี 2543

แต่ถึงอย่างไร การบริการของการประปานครหลวง ก็ไม่สามารถบริการครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการทั้งหมดได้ จึงยังจำเป็นต้องพึ่งแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภค แหล่งอื่น ๆ ที่เหมาะสมและประหยัด

4.7.3 การโทรศัพท์

จังหวัดสมุทรปราการมีชุมสายโทรศัพท์ที่ให้บริการอยู่ 6 ชุมสาย โดยมีจำนวนเลขหมายที่ให้บริการอยู่ถึง 25,910 เลขหมาย เป็นเลขหมายคงค้าง 8,551 เลขหมาย (5.49 % ของจำนวนเลขหมาย) อัตราส่วนประชากร : เครื่องโทรศัพท์ = 100 : 2.6 ซึ่งปริมาณการให้บริการทางโทรศัพท์ยังคงเป็นไปอย่างช้ามากและไม่ทั่วถึง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การโทรคมนาคมระบบที่ใกล้เคียงกับโทรศัพท์กำลังมีบทบาทในการลดการขาดแคลน และสามารถแก้ไขปัญหาของโทรศัพท์ในช่วงเวลาธุรกิจที่มักมีปัญหาในการติดต่อโดยทางโทรศัพท์ คือ วิทยุสื่อสารของการสื่อสารแห่งประเทศไทย

4.8 การบริการสาธารณสุขการ (ทางด้านสังคม)

4.8.1 การศึกษา

การศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ มีการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา รวมทั้งหมด 247 แห่ง เป็นโรงเรียนรัฐบาล 171 แห่ง (69.23 %) โรงเรียนเอกชน 76 แห่ง (30.77 %) มีนักเรียนทั้งสิ้น 139,278 คน มีจำนวนครู 6,666 คน มีจำนวนห้องเรียน 4,184 ห้อง ซึ่งสามารถจำแนกเป็นรายอำเภอได้ดังนี้

- อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 74,947 คน (53.91 % ของนักเรียนทั้งจังหวัด) มีจำนวนครู 3,360 คน จำนวนห้องเรียน 2,136 ห้อง มีโรงเรียนเอกชน 50 แห่ง โรงเรียนรัฐบาล 55 แห่ง มีสัดส่วน ครู : นักเรียน = 1 : 22 และสัดส่วน ห้องเรียน : นักเรียน = 1 : 35 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ดี (มาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการ ครู : นักเรียน = 1 : 17-25 และสัดส่วนของห้องเรียน : นักเรียน = 1 : 36-45) สถานศึกษาที่มีระดับสูงสุดในอำเภอเป็นระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีอยู่ 2 แห่ง คือ วิทยาลัยเกริก สมุทรปราการ และโรงเรียนนายเรือ
- อำเภอพระประแดง มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 32,669 คน (23.46 % ของนักเรียนทั้งจังหวัด) มีจำนวนครู 1,525 คน จำนวนห้องเรียน 984 ห้อง มีโรงเรียนทั้งหมด 57 แห่ง เป็นโรงเรียนเอกชน 20 แห่ง โรงเรียนรัฐบาล 37 แห่ง มีสัดส่วน ครู : นักเรียน = 21 : 1 และสัดส่วนห้องเรียน : นักเรียน = 1 : 33 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ดี สถานศึกษาที่มีระดับสูงสุดในอำเภอเป็นระดับประโยควิชาชีพชั้นสูง (ป.ว.ส.)
- อำเภอบางพลี มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 19,473 คน (13.98 % ของนักเรียนทั้งจังหวัด) มีจำนวนครู 1,029 คน จำนวนห้องเรียน 620 ห้อง มีโรงเรียนทั้งหมด 43 แห่ง เป็นโรงเรียนเอกชน 3 แห่ง โรงเรียนรัฐบาล 40 แห่ง มีสัดส่วน จำนวนครู : นักเรียน = 19 : 1 และสัดส่วน ห้องเรียน : นักเรียน = 1 : 31 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ดี

ตารางที่ 4.26 จำนวนนักเรียน ครู และห้องเรียน รายอำเภอ จังหวัดสมุทรปราการ ปี 2527

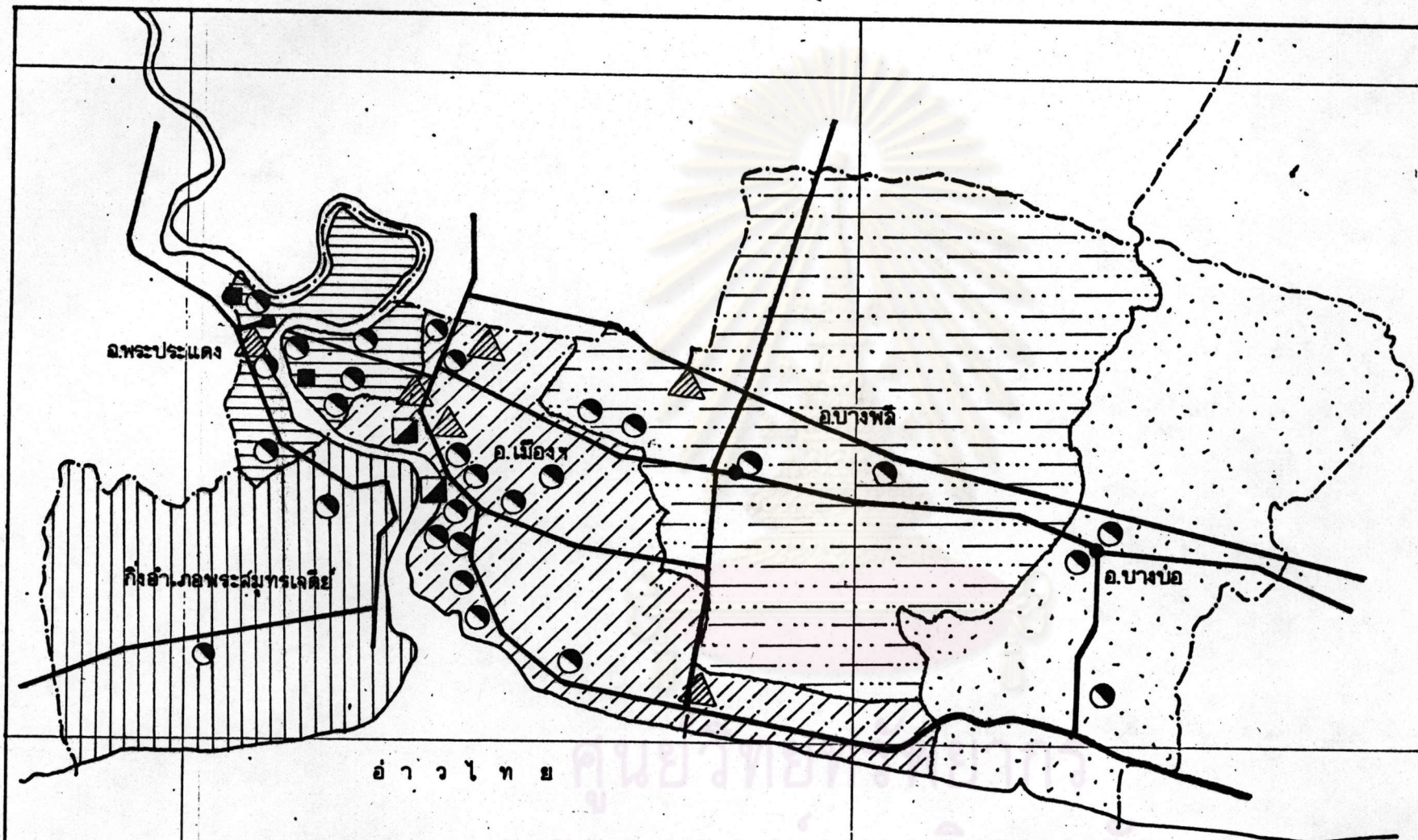
จำนวน	จังหวัดสมุทรปราการ			อำเภอเมือง			อำเภอพระประแดง			อำเภอบางพลี			อำเภอบางบ่อ		
	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน
สถานศึกษา	247	171	76	105	55	50	57	37	20	43	40	3	42	39	3
ห้องเรียน	4,184	2,942	1,242	2,136	1,245	891	984	708	276	620	555	65	444	434	10
ครู	6,666	4,954	1,712	3,360	2,162	1,198	1,525	1,154	371	1,029	902	127	752	736	16
นักเรียน	139,278 (100)	94,234 -	45,044 -	74,947 (53.81)	41,803 -	33,144 -	32,669 (23.46)	23,082 -	9,587 -	19,473 (13.98)	17,428 -	2,045 -	12,189 (8.75)	11,921 -	268 -
ครู : นักเรียน	1 : 20			1 : 22			1 : 21			1 : 19			1 : 16		
ห้อง : นักเรียน	1 : 33			1 : 35			1 : 33			1 : 31			1 : 27		

ที่มา : สำนักผังเมือง

มาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการ ครู : นักเรียน = 1 : 17-25

ห้องเรียน : นักเรียน = 1 : 36-45

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

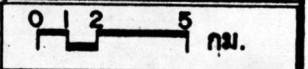

อ่าวไทย

- สัญลักษณ์**
- โรงเรียนมัธยม.
 - ▲ โรงเรียนอาชีวศึกษา
 - วิทยาลัยครู : พลศึกษา
 - อุดมศึกษา

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง
ตำแหน่งสถานศึกษา

แผนที่
4.17

- อำเภอบางบัว มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 12,189 คน (8.75 % ของนักเรียนทั้งจังหวัด) มีจำนวนครู 752 คน จำนวนห้องเรียน 444 คน มีโรงเรียนทั้งหมด 42 แห่ง เป็นโรงเรียนเอกชน 3 แห่ง โรงเรียนรัฐบาล 39 แห่ง มีสัดส่วน ครู : นักเรียน = 16 : 1 และสัดส่วน ห้องเรียน : นักเรียน = 1 : 27 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ สถานศึกษาที่มีระดับสูงสุดในอำเภอเป็นเพียงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ

เมื่อเปรียบเทียบการศึกษาของจังหวัดสมุทรปราการ โดยพิจารณาในแต่ละอำเภอแล้ว จะเห็นได้ว่า จังหวัดสมุทรปราการมีระดับการให้บริการทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ดีทุกอำเภอ มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดถึง 2 แห่ง นอกจากนี้ ยังเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานครอีกด้วย ย่อมมีการไปใช้บริการการศึกษาในกรุงเทพมหานคร จึงนับว่าระดับการให้บริการการศึกษาของจังหวัดสมุทรปราการไม่มีปัญหาในด้านจำนวนสถานศึกษาเลย (ตารางที่ 4.26 และ แผนที่ 4.17)

4.8.2 การสาธารณสุข

การสาธารณสุขเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตอย่างหนึ่งในสังคม สังคมใดที่มีการบริการทางด้านสาธารณสุขดี ย่อมหมายถึงความสมบูรณ์ของพลานามัยของประชากร ที่จะเป็นการกำลังทางเศรษฐกิจในสังคมนั้น ต่อไป

การจัดบริการด้านการศึกษาและส่งเสริมสุขภาพประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ มีหน่วยงานของภาครัฐบาลได้ทำหน้าที่ให้บริการด้านการรักษาพยาบาล และการอนามัยแก่ประชาชนเป็นแกนหลัก โดยมีภาคเอกชนและองค์กรทางสังคมร่วมให้บริการด้วย ดังนี้

จังหวัดสมุทรปราการ มีโรงพยาบาลรักษาโรคทั่วไปอยู่ 7 แห่ง กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ และมีโรงพยาบาลเฉพาะโรค 3 แห่ง คือ โรงพยาบาลโรคเรื้อน อ.พระประแดง โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ อ.เมืองสมุทรปราการ และโรงพยาบาลนายเรือ อ.เมืองสมุทรปราการ ซึ่งโรงพยาบาลทั้ง 3 แห่งนี้ ให้บริการเฉพาะโรค และเฉพาะบุคคลเท่านั้น

จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ของจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย แพทย์ และทันตแพทย์ 75 คน พยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล 403 คน คอยให้บริการประชาชน

623,514 คน (ปี 2526) ด้วยจำนวนเตียงคนไข้ของโรงพยาบาลรักษาโรคทั่วไป 7 แห่ง เพียง 1,990 เตียงเท่านั้น ซึ่งมีสัดส่วน เตียง : ประชากร = 1 : 313 และสัดส่วน แพทย์ : ประชากร = 1 : 8,313 สามารถจำแนกเป็นรายอำเภอได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.27 และแผนที่ 4.18)

- อำเภอเมืองสมุทรปราการ ประกอบด้วย สถานบริการ จำนวน 18 แห่ง คือ

โรงพยาบาลประจำจังหวัดรักษาโรคทั่วไป	ขนาด 310 เตียง	1 แห่ง
สถานีอนามัย		14 แห่ง
หน่วยงานราชการที่ให้การส่งเสริมสุขภาพของประชาชน		3 หน่วยงาน
สัดส่วน	เตียง : ประชากร =	1 : 530

ระดับการให้บริการ ให้บริการทั้งจังหวัด มีแพทย์เกือบครบทุกสาขา

นอกจากนี้ ยังมีโรงพยาบาลนายเรือ สำหรับบริการรักษาให้แก่นักเรียน นายเรือและทหารประจำการของกองทัพเรือบางส่วน และโรงพยาบาลยิวประสาทไวโทยปถัมภ์ ซึ่งมีขนาด 75 เตียง

- อำเภอพระประแดง ประกอบด้วย สถานบริการ จำนวน 16 แห่ง คือ

โรงพยาบาลพระประแดง	ขนาด 1,400 เตียง	1 แห่ง
สถานีอนามัย		11 แห่ง
หน่วยงานราชการที่ให้การส่งเสริมสุขภาพของประชาชน		2 หน่วยงาน
สัดส่วน	เตียง : ประชากร =	1 : 110

ระดับการให้บริการ ให้บริการเพียงในระดับอำเภอและชุมชนใกล้เคียง

นอกจากนี้ ยังมีโรงพยาบาลโรคเรื้อน อ.พระประแดง ซึ่งเป็นโรงพยาบาล

เฉพาะโรค

- อำเภอบางพลี ประกอบด้วย สถานบริการ จำนวน 14 แห่ง คือ

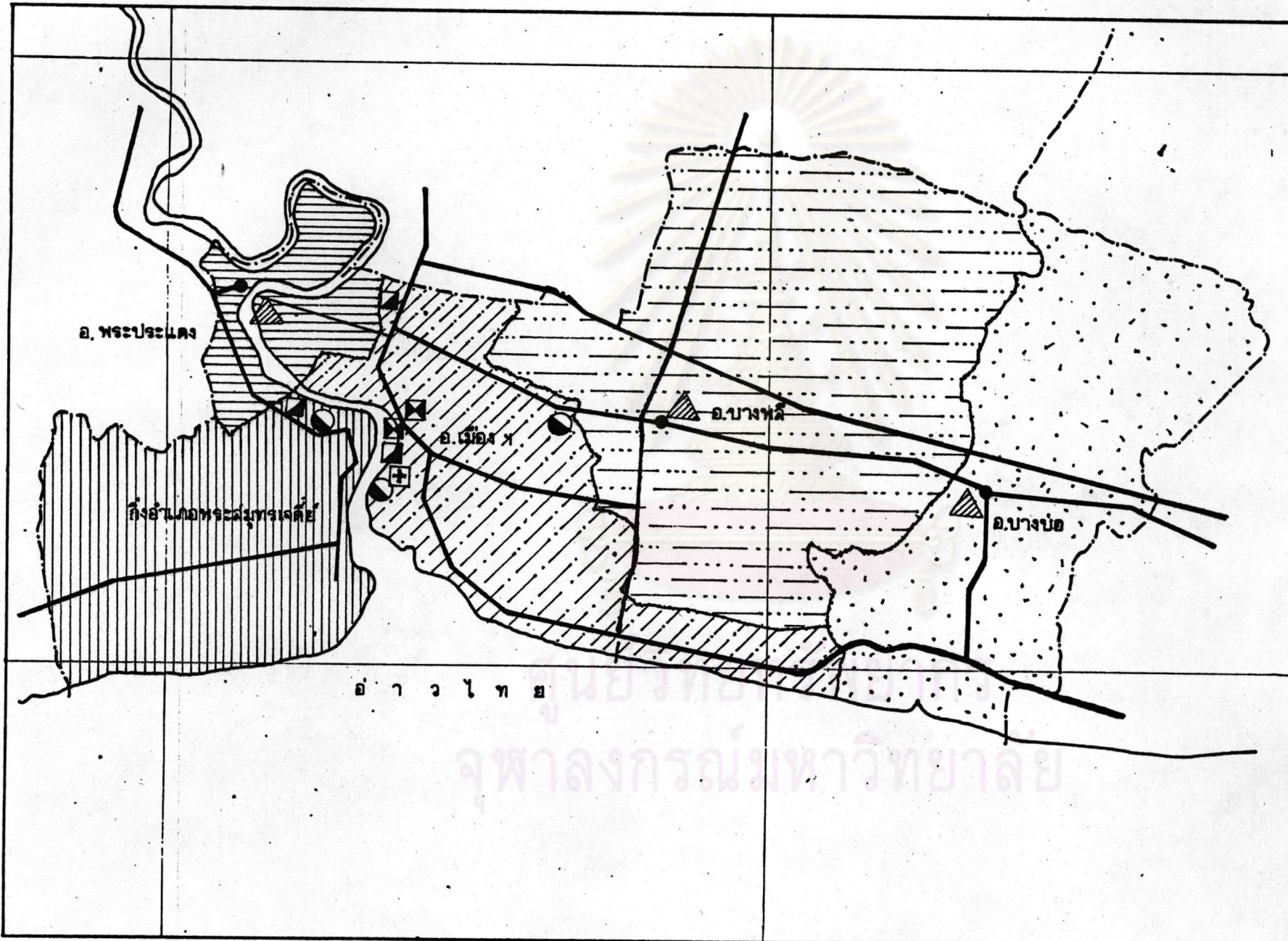
โรงพยาบาลชุมชนอำเภอบางพลี	ขนาด 10 เตียง	1 แห่ง
---------------------------	---------------	--------

ตารางที่ 4.27 จำนวนโรงพยาบาล จำนวนเตียง และสถานีอนามัย จังหวัดสมุทรปราการ ปี 2526

จำนวน	จังหวัด สมุทรปราการ	อำเภอเมือง ฯ	อำเภอพระประแดง	อำเภอบางพลี	อำเภอบางม่อม
โรงพยาบาล (ทั่วไป)	7	4	1	1	1
เตียง	1,990	570	1,400	10	10
แพทย์ + ทันตแพทย์	75	มช.	มช.	มช.	มช.
พยาบาล + ผู้ช่วย	403	มช.	มช.	มช.	มช.
ประชากร	623,514	301,832	154,770	90,851	76,061
เตียง : ประชากร	1 : 313	1 : 530	1 : 110	1 : 9,085	1 : 7,606
แพทย์ : ประชากร	1 : 8,313	มช.	มช.	มช.	มช.
พยาบาล : ประชากร	1 : 1,547	มช.	มช.	มช.	มช.
สถานีอนามัย	48	14	11	12	11
หน่วยราชการ	7	สนง.สาธารณสุข จังหวัด สนง.สาธารณสุข อำเภอ กองสาธารณสุข เทศบาล	สนง.สาธารณสุข อำเภอ สนง.สาธารณสุข เทศบาล	สนง.สาธารณสุข อำเภอ	สนง.สาธารณสุข อำเภอ

ที่มา : สำนักผังเมือง

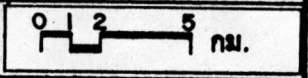
ม.ช. = ไม่มีข้อมูล

- สัญลักษณ์**
- สถานมตุครรก
 - ▲ โรงพยาบาลอำเภอ
 - ▣ โรงพยาบาลเฉพาะทาง
โรงพยาบาลพิเศษ
 - ▣ โรงพยาบาลเอกชน
 - ⊕ โรงพยาบาลจังหวัด

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แนบดง
ตำแหน่งสถานพยาบาล

แผนที่
4.18

สถานีอนามัย	12 แห่ง
หน่วยงานราชการที่ให้การส่งเสริมสุขภาพของประชาชน	1 หน่วยงาน
สัดส่วน เคียง : ประชากร =	1 : 9,085

ระดับการให้บริการ ให้บริการเพียงในระดับอำเภอ

- อำเภอบางบ่อ ประกอบด้วย สถานบริการ จำนวน 13 แห่ง คือ

โรงพยาบาลชุมชนอำเภอบางบ่อ ขนาด 10 เตียง	1 แห่ง
สถานีอนามัย	11 แห่ง
หน่วยงานราชการที่ให้การส่งเสริมสุขภาพของประชาชน	1 หน่วยงาน
สัดส่วน เคียง : ประชากร =	1 : 7,606

ระดับการให้บริการ ให้บริการในระดับอำเภอ

เมื่อเปรียบเทียบการสาธารณสุขของแต่ละอำเภอแล้ว ชี้ให้เห็นได้ว่า การบริการทางด้านสาธารณสุขยังมีการบริการไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อำเภอบางพลี และ อำเภอบางบ่อ ที่มีสัดส่วน เคียง : ประชากร สูงเกิน 1 : 7,500 ทั้งนี้ เพราะขนาดของโรงพยาบาลชุมชนอำเภอซึ่งมีเพียง 10 เตียงเท่านั้น สำหรับอำเภอเมือง ฯ และอำเภอพระประแดงนั้น อยู่ในข่ายบริการที่พอใช้ได้ ทั้งยังมีโรงพยาบาลเฉพาะทางซึ่งเป็นการกระจายตัวของ การให้บริการสาธารณสุขเฉพาะโรคของกรุงเทพมหานคร มาตั้งอยู่ในเขตอำเภอทั้ง 2 แห่งนี้ ด้วย

4.8.3 การศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดสมุทรปราการ นับถือศาสนาพุทธ มีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา นอกจากนี้ ยังมีศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์บ้างเล็กน้อย มีพุทธสถานในจังหวัดถึง 129 แห่ง (รวม วัด สำนักสงฆ์ และวัดร้าง) อิสลามสถาน 10 แห่ง และคริสต์สถานอีก 3 แห่ง ซึ่งนับว่ามีศาสนสถานมากพอสมควร ในการที่จะให้ความกระจ่างทางด้านธรรม

4.8.4 การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

การรักษาความสงบเรียบร้อยของจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในความรับผิดชอบของ 2 หน่วยงาน คือ กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งจะรับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ โดยแบ่งเป็นเขตอำเภอต่าง ๆ มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 498 นาย และเสมียนพนักงานอีก 193 นาย อีกหน่วยงานคือ กองกำกับการตำรวจน้ำ ซึ่งจะรับผิดชอบในเขตน่านน้ำอ่าวไทย ตั้งอยู่ ตำบลบางนาแครง อ.เมือง ฯ มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 2,000 คน

ลักษณะและประเภทของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น มักจะเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเพื่อการยังชีพเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเกิดจากผลของการพัฒนาในจังหวัด กับการมีแหล่งอุตสาหกรรมมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การว่างงานของแรงงานท้องถิ่น

กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ แบ่งตามเขตอำเภอ

- อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีสถานีตำรวจ 4 แห่ง
 1. สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองสมุทรปราการ
 2. สถานีตำรวจภูธรสำโรงเหนือ
 3. สถานีตำรวจภูธรบางพลากค
 4. สถานีตำรวจภูธรสงขลา
- อำเภอพระประแดง มีสถานีตำรวจ 2 แห่ง
 1. สถานีตำรวจภูธรอำเภอพระประแดง
 2. สถานีตำรวจภูธรสำโรงใต้
- อำเภอบางบ่อ มีสถานีตำรวจ 4 แห่ง
 1. สถานีตำรวจภูธรอำเภอบางบ่อ
 2. สถานีตำรวจภูธรคลองค่าน
 3. สถานีตำรวจภูธรบางพลีน้อย
 4. สถานีตำรวจภูธรเปรี้ง

- อำเภอบางพลี มีสถานีตำรวจ 2 แห่ง
 1. สถานีตำรวจภูธรอำเภอบางพลี
 2. สถานีตำรวจภูธรจรเข้ใหญ่

4.8.5 การดับเพลิงและการบรรเทาสาธารณภัย

การดับเพลิงและการบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน้าที่ของสุขาภิบาลและเทศบาลที่จะต้องจัดบริการให้กับชุมชนเมืองนั้น ๆ ซึ่งในเขตชุมชนเมืองต่าง ๆ ของจังหวัดสมุทรปราการ ได้จัดบริการให้ ดังนี้

- เทศบาลเมืองสมุทรปราการ มีสถานีดับเพลิงที่ขึ้นกับฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตั้งอยู่ซอยสุทธิภิรมย์ ซ่างเทศบาลเมืองสมุทรปราการ มีรถดับเพลิง 6 คัน รถบรรทุกน้ำ 3 คัน เรือดับเพลิง 1 ลำ เครื่องหมายห้ามดับเพลิง จำนวน 3 ชุด เจ้าหน้าที่ประจำ 28 นาย
- สุขาภิบาลสำโรงเหนือ มีสถานีดับเพลิงสำโรงเหนือ มีรถดับเพลิง 1 คัน เจ้าหน้าที่ประจำ 5 นาย
- สุขาภิบาลบางปู มีสถานีดับเพลิงบางปู มีรถดับเพลิง 2 คัน เจ้าหน้าที่ประจำ 5 นาย
- สุขาภิบาลพระประแดง มีสถานีดับเพลิงพระประแดง ที่คอยบริการทั้งเขตเทศบาลเมืองพระประแดงด้วย มีรถดับเพลิง 2 คัน รถบรรทุกน้ำ 1 คัน เจ้าหน้าที่ 8 คน

นอกจากการมีสถานีดับเพลิงและอุปกรณ์เครื่องมือในการดับเพลิงแล้ว ทางจังหวัดสมุทรปราการยังได้เปิดการอบรมการบรรเทาสาธารณภัยแก่เยาวชนและประชาชนผู้สนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พนักงานตามโรงงานต่าง ๆ ที่ล่อแหลมต่อการเกิดอัคคีภัย ก็ได้ให้การอบรมในการดับเพลิงในเบื้องต้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานายกยอมในภาวะการฉุกเฉิน และช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ทางราชการได้ ในยามฉุกเฉิน แต่ถึงอย่างไร ก็ยังไม่สามารถให้บริการได้ตามมาตรฐาน

4.8.6 การกำจัดขยะมูลฝอย

จังหวัดสมุทรปราการ มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยของสุขาภิบาลและเทศบาลต่าง ๆ แล้วนำไปทิ้งไว้ที่แห่งเดียวกัน คือ ที่ดินของเทศบาล บริเวณถนนแพรงษา ห่างจากถนนสุขุมวิท 8 กม. เนื้อที่ประมาณ 25 ไร่ 2 งาน การกำจัดขยะเลือกใช้วิธีการเผาไฟทิ้งเพียงวิธีเดียว

การบริการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลและสุขาภิบาลในจังหวัดสมุทรปราการ มีดังนี้

เทศบาลเมืองสมุทรปราการ	ใช้รถขนขยะ 6 คัน มีพนักงานทั้งหมด 74 คน
เทศบาลเมืองพระประแดง	ใช้รถขนขยะ 3 คัน
สุขาภิบาลสำโรงเหนือ	ใช้รถขนขยะ 2 คัน
สุขาภิบาลบางปู	ใช้รถขนขยะ 1 คัน
สุขาภิบาลพระประแดง	ใช้รถขนขยะ 1 คัน

การกำจัดขยะโดยวิธีการเผาแล้วรอการเผาทิ้ง ใ้ก่อให้เกิดปัญหาของที่เก็บขยะภายในบริเวณ เพราะมีอาจจะกำจัดให้หมดได้ในช่วงเวลาวันต่อวันได้ ประกอบกับปริมาณการขนขยะโดยรถจำนวนทั้งสิ้น 13 คัน ในเขตพื้นที่ 2 อำเภอ (211.33 ตร.กม. และประชากร 420,167 คน) ย่อมต้องมีขยะตกค้างในชุมชน

4.8.7 สนามกีฬา สวนสาธารณะ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

- อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีพื้นที่สวนสาธารณะ ดังนี้

- 1) สนามเด็กเล่น บริเวณหน้าบ้านพักจวนผู้ว่าราชการจังหวัด เนื้อที่ 200 ตร.วา
- 2) สนามเด็กเล่นของกรมราชทัณฑ์ อยู่หน้าโรงเรียนศรีวิทยา
- 3) สนามกีฬาของเทศบาล อยู่ถนนสุขุมวิท ต.ท้ายบ้าน เนื้อที่ 1 ไร่
- 4) สนามกีฬา บริเวณทางเข้าวัดลาดบัวทอง เนื้อที่ 12 ไร่
- 5) สวนสาธารณะ บริเวณวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ เนื้อที่ 4 ไร่

สำหรับสนามกีฬาบริเวณทางเข้าวัดลาดบัวทอง และสวนสาธารณะ บริเวณวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์นั้น มักประสบปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ จนใช้การไม่ได้

รวมเนื้อที่ของสนามเด็กเล่นและสวนสาธารณะ ประมาณ 17 ไร่ ซึ่ง ถือว่ามีจำนวนน้อยมาก และทางอำเภอเมือง ฯ ก็ไม่สามารถที่จะเพิ่มขยายพื้นที่ประเภทดังกล่าว ได้ เนื่องจากราคาที่ดินที่แพง และพื้นที่ของอำเภอที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม อย่างรวดเร็ว

- อำเภอพระประแดง มีพื้นที่สวนสาธารณะ ดังนี้

- 1) สวนสาธารณะ ที่ตั้งอยู่บนถนนหลังป้อมแดงไฟฟ้า เนื้อที่ 112 ตร.วา (ที่บริเวณนี้ มีกำแพงเมืองเก่า ซึ่งขุดทะเลเบียนโบราณสถานไว้แล้ว)
 - 2) สวนสาธารณะ ตั้งอยู่บนถนนศรีเชื่อนชั้นท์ เนื้อที่ 1 ไร่ 2 งาน
- นอกจากนี้ อำเภอพระประแดงยังถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่สีเขียวถึง 6 ตำบล ซึ่งสามารถนำมาทำเป็นสวนสาธารณะในลักษณะต่าง ๆ ได้ ดังนั้น อำเภอพระประแดงจึงมีพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจมากพอสมควรในปริมาณที่เพียงพอ

- อำเภอบางบ่อ มีสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ดังนี้

- 1) สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ บริเวณหน้าว่าการอำเภอบางบ่อ เนื้อที่ 5 ไร่
- 2) สนามกีฬาของเอกชนอยู่บริเวณโรงเรียนชุมชนบางบ่อ
- 3) สนามเด็กเล่น หน้าโรงเรียนตลาดคลองสวนอัสวาทิพย์บำรุง สุขานิบาล คลองสวน เนื้อที่ 200 ตร.วา
- 4) สนามเด็กเล่น ณ หมู่ที่ 2 ตำบลบางบ่อ เนื้อที่ 200 ตร.วา

หากพิจารณาเพียงขนาดเนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น อำเภอบางบ่อยังขาดแคลนพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หากพิจารณาร่วมกับลักษณะของพื้นที่ชนบท และสภาพภูมิประเทศที่มี ลำคลองแยกย่อยมาก ๆ นั้น จึงทำให้พื้นที่ประเภทดังกล่าวลดบทบาทความสำคัญลงเป็นอย่างมาก

สำหรับอำเภอบางพลี ไม่ปรากฏลักษณะของสวนพักผ่อนหย่อนใจ แต่ภายในอำเภอยังมีพื้นที่เกษตรอีกมาก รวมทั้งยังมีโครงการพื้นที่สีเขียวอยู่ในเขตอำเภอบางพลีด้วย จึงทำให้สวนสาธารณะลดความจำเป็นลงไป

4.8.8 ชุมชนแออัด

จังหวัดสมุทรปราการ มีชุมชนแออัดอยู่ในท้องที่ 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองฯ และอำเภอพระประแดง เพราะอำเภอทั้ง 2 แห่ง เป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมค่อนข้างหนาแน่น จึงมีผู้ใช้แรงงานบางส่วนที่มาจากต่างถิ่น อาศัยพื้นที่ว่างที่ยังไม่ได้พัฒนา มาปลูกสร้างที่อยู่อาศัยให้ใกล้กับแหล่งงานคน

- อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีชุมชนแออัดอยู่ 2 บริเวณ คือ

1) บริเวณหมู่ที่ 3 ตำบลสำโรงเหนือ ซอยวัดค่านสำโรง มีบ้านพักประมาณ 700 หลังคาเรือน ประชาชนส่วนใหญ่อพยพมาจากชุมชนแออัดคลองเตย กรุงเทพมหานคร และมาเช่าที่เพื่อสร้างที่พักอาศัย

2) บริเวณหมู่ที่ 2 ตำบลบางเมือง มีเนื้อที่ประมาณ 20 ไร่ มีจำนวนบ้านพักประมาณ 400 หลังคาเรือน

- อำเภอพระประแดง มีชุมชนแออัดอยู่บริเวณตำบลสำโรงใต้ เป็นชุมชนขนาดใหญ่กว่า 2 แห่งที่กล่าวข้างต้นมาก

จะเห็นได้ว่า ชุมชนแออัดทั้ง 3 แห่ง เกิดขึ้นในย่านที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่อย่างหนาแน่น ฉะนั้น ควรมีการวางแผนป้องกันในอนาคต

4.9 ชุมชนศูนย์กลาง

4.9.1 ชุมชนศูนย์กลาง

ชุมชนศูนย์กลางของจังหวัดสมุทรปราการมีอยู่ 9 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนเทศบาล 2 แห่ง (เทศบาลเมือง) และชุมชนสุขาภิบาล 7 แห่ง ในจำนวนชุมชนทั้ง 9 แห่ง มีเพียงชุมชนเดียวที่อยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา คือ ชุมชนเทศบาลเมืองพระประแดง

นอกนั้น อยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสิ้น ประชากรทั้ง 9 ชุมชน มีทั้งสิ้น 349,482 คน ในปี 2528 (52.74 % ของประชากรจังหวัด มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 73.20 ตร.กม. (0.12 % ของพื้นที่จังหวัด)

ชุมชนศูนย์กลางทั้ง 9 แห่ง สามารถจัดแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ (แผนที่ 4.19)

- ชุมชนศูนย์กลางระดับจังหวัด ชุมชนศูนย์กลางระดับจังหวัดมีเพียงแห่งเดียวคือ เทศบาลเมืองสมุทรปราการ เป็นศูนย์กลางของการปกครอง การบริการ และการพาณิชย์กรรมของจังหวัด
- ชุมชนศูนย์กลางระดับอำเภอและท้องถิ่น ชุมชนศูนย์กลางในระดับนี้มี 4 แห่ง คือ เทศบาลเมืองพระประแดง สุขาภิบาลสำโรงเหนือ สุขาภิบาลบางปู และสุขาภิบาลพระประแดง เป็นศูนย์กลางของการบริการการค้า การอุตสาหกรรม และการพักอาศัย
- ชุมชนศูนย์กลางชุมชน ชุมชนศูนย์กลางชุมชน มี 4 แห่ง คือ สุขาภิบาลบางพลี สุขาภิบาลบางบ่อ สุขาภิบาลคลองด่าน และสุขาภิบาลคลองสวน เป็นศูนย์กลางการค้าของชุมชนชุมชนที่อยู่รอบ ๆ เป็นแหล่งที่พักอาศัยของชุมชนชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนคลองด่าน และชุมชนคลองสวน จะเห็นได้เด่นชัดในสภาพชีวิตแบบคนชุมชน (ตารางที่ 4.28)

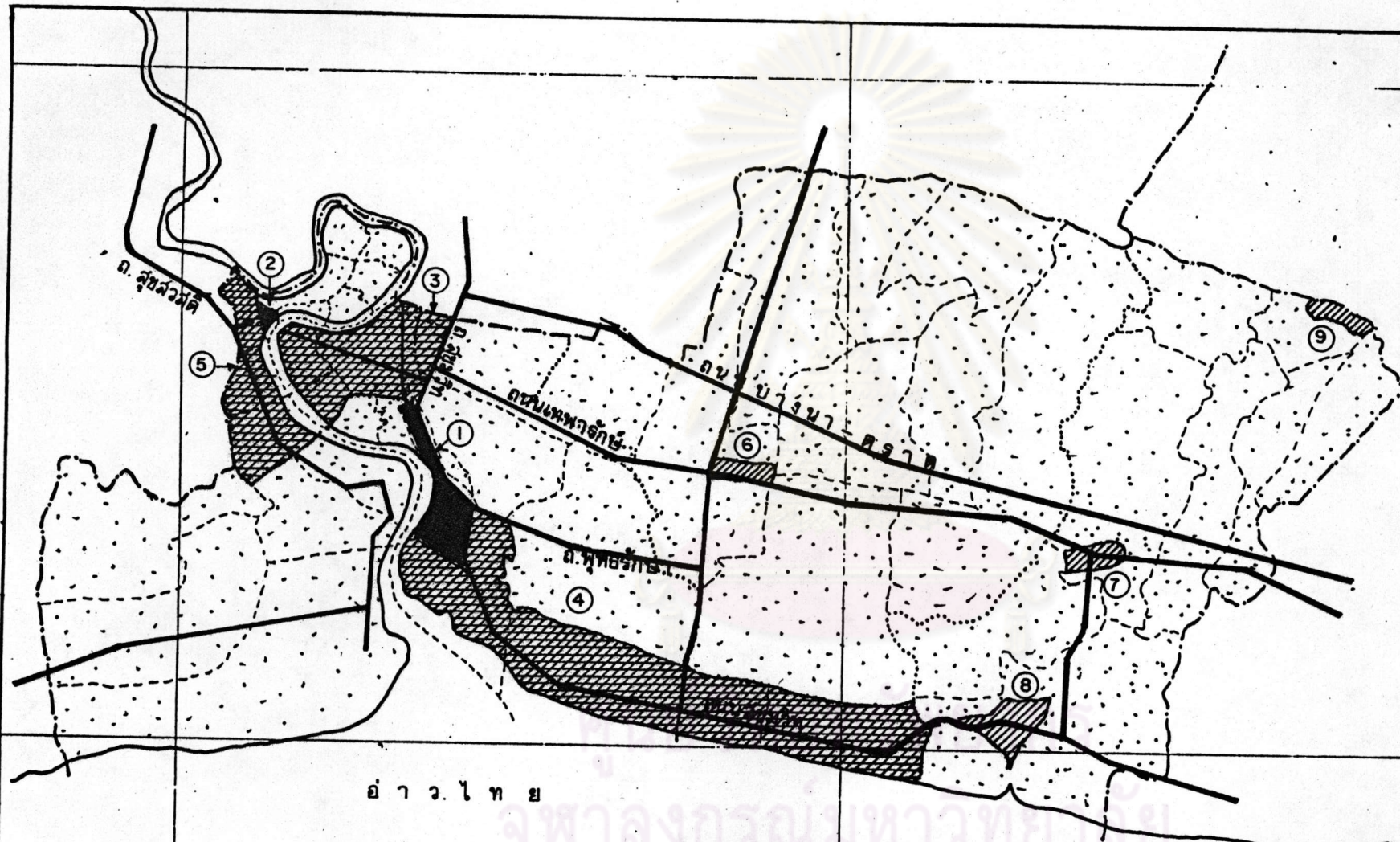
4.9.2 ความสัมพันธ์ของชุมชนศูนย์กลาง

ความสัมพันธ์ของชุมชนศูนย์กลางในจังหวัดสมุทรปราการนั้น หากพิจารณาความสัมพันธ์ของชุมชนด้านการคมนาคมขนส่ง การบริหาร การบริการสังคม สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- ความสัมพันธ์ของชุมชนศูนย์กลางชุมชน กับ ชุมชนศูนย์กลางจังหวัด เป็นความสัมพันธ์ที่ชุมชนศูนย์กลางจังหวัดทำหน้าที่ให้บริการแก่ชุมชนศูนย์กลางชุมชน และชุมชนศูนย์กลางชุมชน จะทำหน้าที่ให้บริการแก่ชุมชนโดยรอบอีกทีหนึ่ง เป็นตลาดกลางและสินค้าผลผลิต การเกษตรเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4.28 ชุมชนศูนย์กลาง ในจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2528

ระดับชุมชน	ชื่อเขต	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)	ขนาดประชากร (2528)	อัตราเติบโต ประชากร	บทบาทหน้าที่
1. ชุมชนระดับจังหวัด	ทม.สมุทรปราการ	7.33	68,057	5.02	- ศูนย์กลางการปกครอง, การบริการ - ศูนย์กลางการคมนาคม, การพาณิชย์
2. ชุมชนระดับอำเภอ และท้องถิ่น	ทม.พระประแดง	0.07	130,217	0.31	- ศูนย์กลางการบริการแก่เขต อุตสาหกรรมที่ใกล้เคียง
	ส.สำโรงเหนือ	5.00	52,122	มข.	- ศูนย์กลางการอุตสาหกรรม และการพักอาศัย
	ส.บางปู	6.30	50,321	4.49	- ศูนย์กลางการอุตสาหกรรม
	ส.พระประแดง	41.00	119,829	3.99	- ศูนย์กลางการอุตสาหกรรม และพักอาศัย
3. ชุมชนตำบล	ส.บางพลี	3.00	21,648	15.84	- ศูนย์กลางการค้าผลิตผลเกษตร และที่พักอาศัย
	ส.บางบ่อ	2.50	7,987	6.45	- ศูนย์กลางการค้าผลิตผลเกษตร
	ส.คลองค่าน	4.50	17,835	1.95	- ศูนย์กลางการค้าบริการในชุมชน และการพักอาศัย
	ส.คลองสวน	3.50	1,745	-0.11	- ศูนย์กลางการค้าบริการในชุมชน และการพักอาศัย
	รวม	73.20	349,482	-	

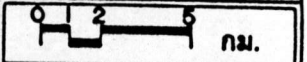
อ. ว. ไท ย

สัญลักษณ์

- ชุมชนศูนย์กลางระดับจังหวัด
- ชุมชนศูนย์กลางระดับอำเภอ
- ชุมชนชนบท - เกษตร
- พื้นที่ชนบท.

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง
ชุมชุนศูนย์กลาง

แผนที่
4. 19

① ทม. สมุทรปราการ	② ทม. พระประแดง
③ ส. สำโรงเหนือ	④ ส. บางปู
⑤ ส. พระประแดง	⑥ ส. บางพลี
⑦ ส. บางบ่อ	⑧ ส. คลองด่าน
⑨ ส. คลองสามวา	

- ความสัมพันธ์ของชุมชนศูนย์กลางจังหวัดและชุมชนระดับอำเภอ กับ กทม.
เป็นความสัมพันธ์ที่ กทม. เป็นชุมชนศูนย์กลางที่ใหญ่ที่สุดของภาค กทม.และปริมณฑล โดยมีเส้นทางการคมนาคมเชื่อมต่อระหว่างชุมชนศูนย์กลางกับ กทม.โดยสะดวกทั้งทางถนน ทางรถไฟ และทางน้ำ กทม. จะเป็นแหล่งให้บริการแก่ชุมชนศูนย์กลางจังหวัด ในด้านการปกครอง การค้า การบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นแหล่งงานขนาดใหญ่ และการศึกษา ตลอดจนการให้การรักษายาบาลของโรงพยาบาลเฉพาะโรค

จากรายละเอียดข้างต้น ทำให้ทราบถึง บทบาท หน้าที่ และความสำคัญของชุมชนศูนย์กลางทั้งหมด 9 แห่ง ที่มีต่อระดับต่าง ๆ ของพื้นที่ เพื่อที่จะสามารถมองเห็นแนวทางการขยายตัวของชุมชนได้เด่นชัดขึ้น

4.9.3 แนวทางขยายตัวของชุมชน

จากลักษณะทางประชากรศึกษาในด้านต่าง ๆ การสาธารณสุข โภค ลักษณะทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระจายตัวของโรงงานและแรงงานภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนชุมชนศูนย์กลางที่มีอยู่ ประกอบกับโครงการลงทุนขนาดใหญ่ที่มาจากส่วนกลาง ทำให้จังหวัดสมุทรปราการมีการขยายตัวไปทางด้านทิศตะวันออกของจังหวัดเป็นเกณฑ์ ส่วนพื้นที่ที่รับการพัฒนาแล้วและพื้นที่ใกล้เคียง จะมีการใช้ที่ดินที่จะรุนแรงขึ้น ตามสภาพของราคาที่ดิน และความเหมาะสมของที่ดินย่านนั้น ๆ

ในขณะเดียวกัน การจัดตั้งกิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ เมื่อปี 2527-2528 ตรงบริเวณตรงข้ามที่ตั้งศาลากลางจังหวัด ฯ ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา จะก่อให้เกิดระบบชุมชนเมืองในอนาคตอันใกล้ และเป็นแหล่งขยายตัวของประชากรอีกแห่งหนึ่ง

4.10 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ-ประชากร-พื้นที่

4.10.1 ระดับจังหวัด การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ ประชากร และพื้นที่ เพื่อจะศึกษาแนวโน้มของการเคลื่อนที่ ของสถานภาพจังหวัดสมุทรปราการว่ามีศักยภาพของการพัฒนาเท่าใด โดยใช้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ขนาดประชากร และพื้นที่จังหวัด เป็นตัวเปรียบเทียบความสัมพันธ์

จากตารางที่ 4.29 แสดงให้เห็นว่า จังหวัดสมุทรปราการมีสัดส่วนทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพิ่มขึ้น ในขณะที่สัดส่วนขนาดประชากรเพิ่มขึ้นเล็กน้อยหรือแทบจะคงที่ ย่อมแสดงให้เห็นถึงฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีของจังหวัดสมุทรปราการที่จะสามารถเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของตนเองได้

4.10.2 ระดับอำเภอ หลังจากทราบถึงฐานะทางเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรปราการแล้ว ควรจะศึกษาในระดับอำเภอ เพื่อให้สามารถแลเห็นถึงพื้นที่ที่เป็นตัวแทนของฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีของจังหวัด โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ ประชากร และพื้นที่จากการใช้การจัดเก็บภาษีอากรของอำเภอ ขนาดประชากรเมือง และพื้นที่ชุมชนเมือง ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นว่า (ตารางที่ 4.30) อำเภอเมืองสามารถมีสัดส่วนทางด้านเศรษฐกิจที่ดีสุดภายใต้สัดส่วนประชากรของทั้ง 4 อำเภอใกล้เคียงกัน และในขณะที่การเปลี่ยนแปลงของตำแหน่งของอำเภอเมือง ฯ อำเภอพระประแดง และอำเภอบางบ่อ ค่อนข้างคงที่ ในช่วงระยะเวลา 4 ปี (2525-2528) แต่อำเภอบางพลีมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนทางด้านเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น จนสามารถแลเห็นการเคลื่อนที่ของตำแหน่งของอำเภอได้เด่นชัด ย่อมแสดงให้เห็นว่า อำเภอเมือง ฯ มีศักยภาพในการพัฒนาสูงสุดในบรรดาทั้ง 4 อำเภอแล้ว อำเภอบางพลีกำลังเพิ่มบทบาทและเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองในทางที่ดีขึ้น ส่วนอำเภอบางบ่อเป็นอำเภอซึ่งยังคงมีศักยภาพของการพัฒนาให้เป็นชุมชนเมืองได้น้อยมาก

อนึ่ง หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ-ประชากร-พื้นที่ ซึ่งพิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์เป็นรายสาขาการผลิต ประชากรในแรงงาน ตามสาขาการผลิต และพื้นที่การใช้ที่ดิน ตามสาขาการผลิต จะพบว่า (ตารางที่ 4.31)

การใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมและโกดังคลังสินค้าเพียง 2.11 % ของพื้นที่รวม ก่อให้เกิดมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาขาถึง 68.46 % ของมูลค่ารวม โดยมีแรงงานการผลิตภาคอุตสาหกรรมสนับสนุน 51.02 % ของแรงงานรวม ส่วนการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประมาณ 51.05 % ของพื้นที่รวม ก่อให้เกิดมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาขาเพียง 5.26 % ของมูลค่ารวม โดยมีแรงงานการผลิตภาคเกษตรกรรมสนับสนุน 13.64 % ของแรงงานรวม และหากพิจารณาร่วมกับลักษณะทางกายภาพของจังหวัดสมุทรปราการที่มีพื้นที่อยู่เขตชลประทาน

ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเศรษฐกิจ-ประชากร-พื้นที่ จังหวัดสมุทรปราการ ปี 2522-2528

องค์ประกอบ	ปี 2522		ปี 2524		ปี 2526		ปี 2528		รวม
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	
เศรษฐกิจ ^{1/} (G.P.P.)	9,386.50 (19.17)	- 29.09	11,914.20 (24.33)	- 33.33	13,371.10 (27.30)	- 34.65	14,298.60 (29.20)	- 35.46	48,970.40 (100)
ประชากร ^{2/} (Population)	511,598 (21.72)	- 32.97	557,291 (23.66)	- 32.42	623,514 (26.48)	- 33.61	662,612 (28.14)	- 34.18	2,355,015 (100)
พื้นที่ ^{3/} (Area)	889.63 (25.00)	- 37.94	889.63 (25.00)	- 34.25	889.63 (25.00)	- 31.74	889.63 (25.00)	- 30.36	3,558.52 (100)
	65.89	100	72.99	100	78.78	100	82.34	100	-

ที่มา : 1/ กองบัญชาประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2/-3/ กองการทะเบียน กรมการปกครอง

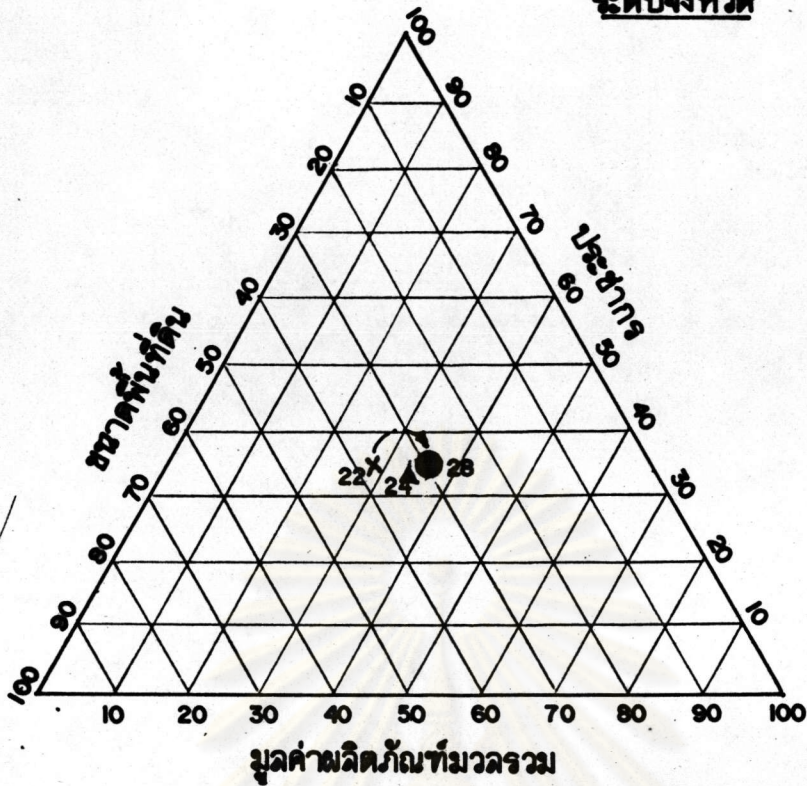
ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างการจดทะเบียนภาษี-ประชากรเมือง-พื้นที่เมือง รายอำเภอ จังหวัดสมุทรปราการ ปี 2525 และ ปี 2528

	ปี พ.ศ.	การจดทะเบียนภาษี		ประชากรเมือง		พื้นที่เมือง		รวม	
		จำนวน		จำนวน		จำนวน		จำนวน	
		ล้านบาท	สัดส่วน	คน	สัดส่วน	ตร.กม.	สัดส่วน	—	สัดส่วน
อำเภอเมือง ฯ และ กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์	2525	2,596.62	(67.05)	181,657	(52.43)	18.630	(25.45)	(144.93)	-
		-	42.26	-	36.18	-	17.56	-	100
	2528	3,056.01	(64.49)	170,500	(48.79)	18.630	(25.45)	(138.73)	-
	-	46.49	-	35.17	-	18.34	-	100	
อำเภอพระประแดง	2525	1,105.27	(28.54)	121,275	(35.01)	41.070	(56.11)	(119.66)	-
		-	23.85	-	29.26	-	46.89	-	100
	2528	1,397.12	(29.48)	130,217	(37.26)	41.070	(56.11)	(122.85)	-
	-	24.00	-	30.33	-	45.67	-	100	
อำเภอบางพลี	2525	162.07	(4.18)	18,310	(5.28)	3.000	(4.10)	(13.56)	-
		-	30.82	-	38.94	-	30.24	-	100
	2528	271.02	(5.72)	21,648	(6.19)	3.000	(4.10)	(16.01)	-
	-	35.73	-	38.66	-	25.61	-	100	
อำเภอบางบ่อ	2525	8.90	(0.23)	25,217	(7.28)	10.500	(14.34)	(21.85)	-
		-	1.05	-	33.32	-	65.63	-	100
	2528	14.33	(0.30)	27,117	(7.76)	10.500	(14.34)	(22.40)	-
	-	1.34	-	34.64	-	64.02	-	100	
รวม	2525	3,872.86	(100)	346,459	(100)	73.200	(100)		
	2528	4,738.48	(100)	349,482	(100)	73.200	(100)		

ที่มา : สำนักงานสรรพากรจังหวัดสมุทรปราการ, กองราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง

ระดับจังหวัด

213

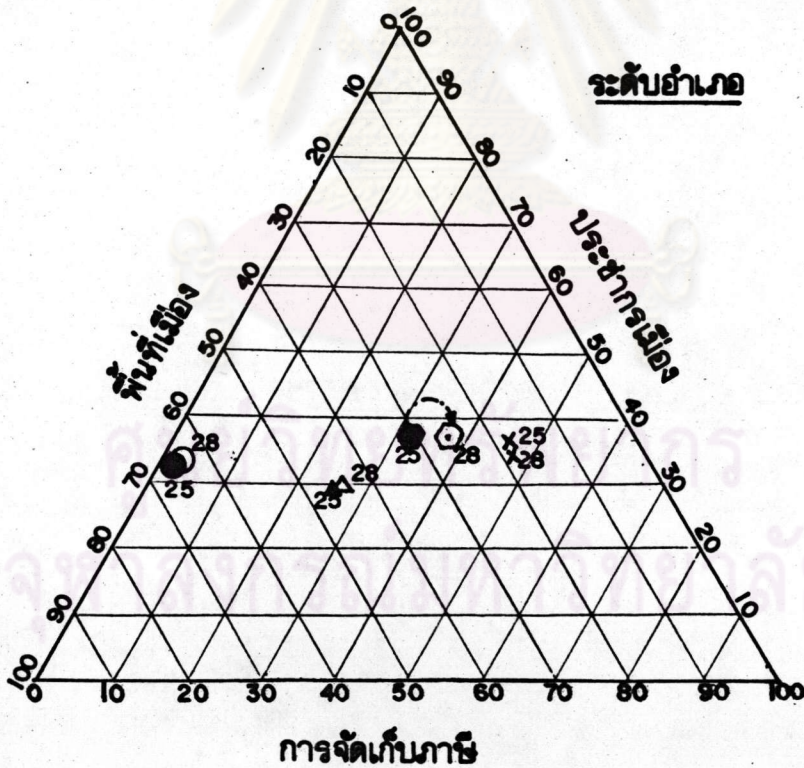

ที่มา : ตารางที่ 4.29

- x ปี 2522
- ▲ ปี 2524
- ปี 2526
- ปี 2528

หมายเหตุ ปี 2526 มีค่า
พิกัดใกล้เคียง
ปี 2528 จึงลง
ตำแหน่งไม่ได้

ระดับอำเภอ

ที่มา : ตารางที่ 4.30

- x อ.เมือง ฯ
- ▲ อ.พระประแดง
- อ.บางพลี
- อ.บางบ่อ

สัญลักษณ์

..... การเคลื่อนที่ของตำแหน่ง

แสดง

ความสัมพันธ์ระหว่าง
โครงสร้าง
เศรษฐกิจ - ประชากร - พื้นที่

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แผนภูมิที่

4.5

เกือบ 71.15 % (แผนที่ 4.7) ยิ่งทำให้และเห็นถึงสภาพการใช้ที่ดินของจังหวัดสมุทรปราการ
ที่มีให้อิงทรัพยากรน้ำที่ดียิ่งของจังหวัด

ตารางที่ 4.31 การเปรียบเทียบการใช้ที่ดิน, มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม และแรงงาน ปี 2528

ประเภท	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	การค้า และ การธนาคาร	อื่น ๆ	รวม
ขนาดแรงงาน ^{1/} (คน)	37,652 (13.64)	140,862 (51.02)	37,914 (13.73)	59,660 (21.61)	276,088 ^{4/} (100)
มูลค่าผลิตภัณฑ์ ^{2/} (ล้านบาท)	752.50 (5.26)	9,789.00 (68.46)	1,417.60 (9.92)	2,339.50 (16.36)	14,298.60 (100)
ขนาดพื้นที่ ^{3/}	454.16 (51.05)	18.77 (2.11)	50.80 (5.71)	365.87 (41.13)	889.60 (100)

- ที่มา :
- 1/ จากตารางที่ 4.7
 - 2/ จากตารางที่ 4.11
 - 3/ จากตารางที่ 4.25
 - 4/ คัดจากสัดส่วนอัตราการพึ่งพาของจังหวัด

4.11 โครงการพัฒนาที่มีผลกระทบต่อจังหวัดสมุทรปราการ

4.11.1 โครงการป้องกันน้ำท่วม (แผนที่ 4.20)

ก) รายละเอียด

- โครงการคันกันน้ำด้านตะวันออกตามพระราชดำริ

ลักษณะของโครงการเป็นการก่อสร้างคันกันน้ำสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 3.0 เมตร เป็นแนวยาวจากทิศเหนือจดทะเล เพื่อกันพื้นที่เมืองด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่ตามแนวสองข้างของคันกันน้ำถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่สีเขียว

- โครงการผันน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก

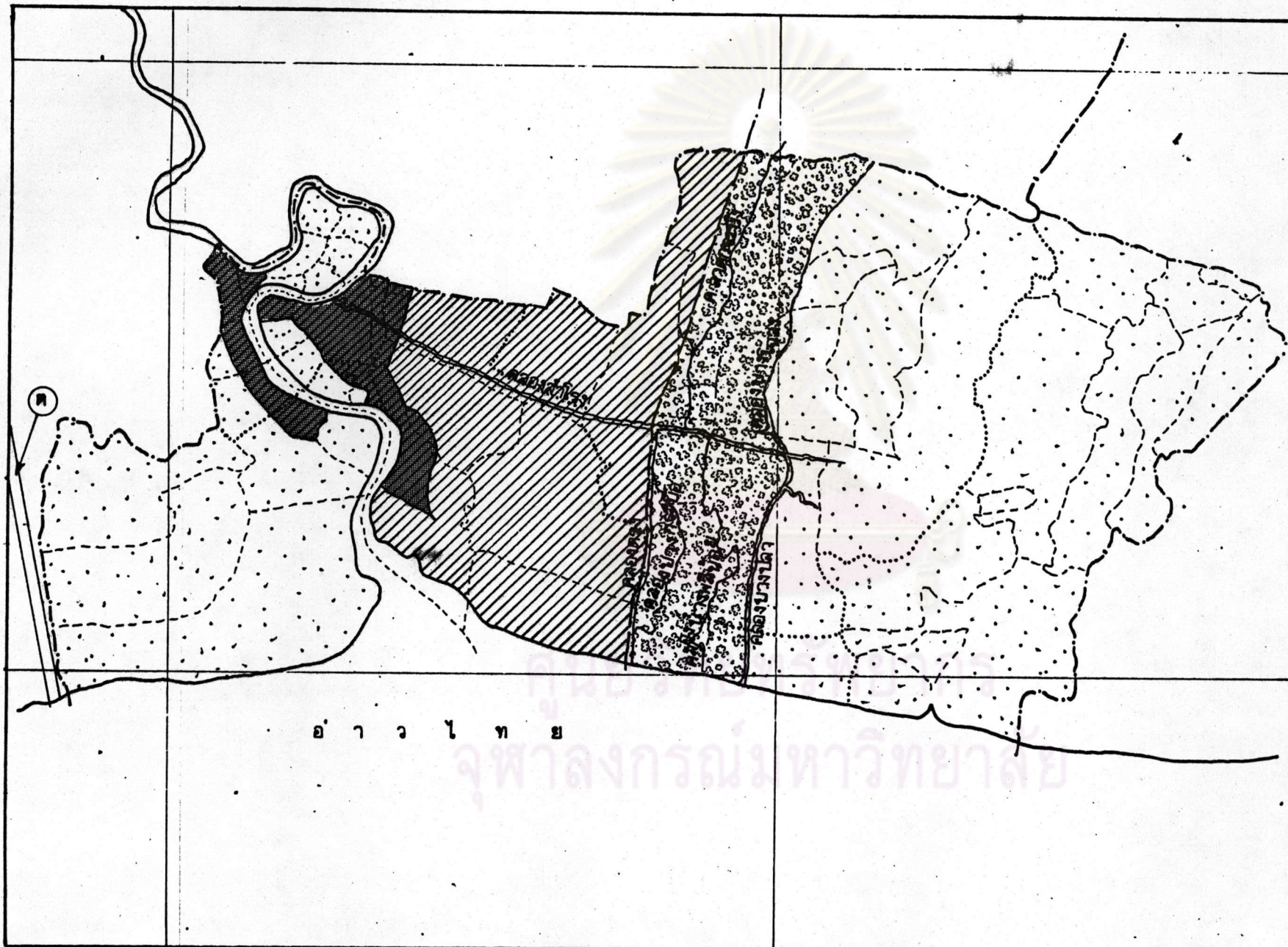
โครงการนี้ เป็นการขุดคลองขนาดใหญ่ ผันน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาใกล้บริเวณปากเกร็ดลงสู่ทะเลใกล้จังหวัดสมุทรปราการ (ผันน้ำได้ 500 ลบ.ม./วินาที) เป็นแนวความคิดที่ทางสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียเป็นผู้ทำการศึกษา โดยความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรเลีย โครงการจึงเป็นเพียงการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการเท่านั้น

- โครงการป้องกันน้ำท่วมจังหวัดสมุทรปราการ

โครงการนี้ ได้มีการศึกษาโดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย และกรมโยธาธิการจัดทำรายละเอียดระบบป้องกันน้ำท่วม สามารถป้องกันพื้นที่ประมาณ 260 ตร.กม. โดยมีแนวทาง ดังนี้

แนวทางแก้ไขระยะยาว สร้างเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็ก บริเวณปากคูคลอง มีระยะทางรวม 102.48 กม. โดยร่วมกับการระบายน้ำทางฝั่งตะวันออก (โครงการคันกันน้ำด้านตะวันออกตามพระราชดำริ) และขุดลอกคลอง ตลอดจนการขยายแนวคลองเดิมตามความเหมาะสมเป็นปี ๆ ไป

แนวทางแก้ไขระยะสั้น แก้ไขเฉพาะย่านชุมชนเมืองในเขตเทศบาลเมืองสมุทรปราการ ภายในพื้นที่ประมาณ 30 ตร.กม.

อ่าวไทย

สัญลักษณ์

 พื้นที่ป้องกันน้ำท่วม

 เขตปิดล้อมภายใน
195.70 ตร.กม.

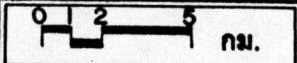
 เขตไม่ปิดล้อม
693.93 ตร.กม.

 โครงการคั่นกั้นน้ำด้าน
ตะวันออกตามพระราช
ดำริ

 โครงการผันน้ำจากแม่
น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง โครงการป้องกันน้ำท่วม
จ. สมุทรปราการ

แผ่นที่
4.20

ข) ผลจากโครงการป้องกันน้ำท่วม

1. พื้นที่รอบนอกโครงการจะถูกน้ำท่วมจนกว่าจะได้มีการลงทุนปรับปรุงระบบระบายน้ำเหมือนพื้นที่ที่ได้รับการป้องกัน
2. พื้นที่รอบนอกถูกกำหนดให้มีแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยทางอ้อม
3. ก่อให้เกิดราคาที่ดินตกต่ำ
4. เป็นเขตของการกำหนดการพัฒนาอย่างหยาม ๆ

4.11.2 โครงการก่อสร้างสนามบินหนองงูเห่า (แผนที่ 4.21)

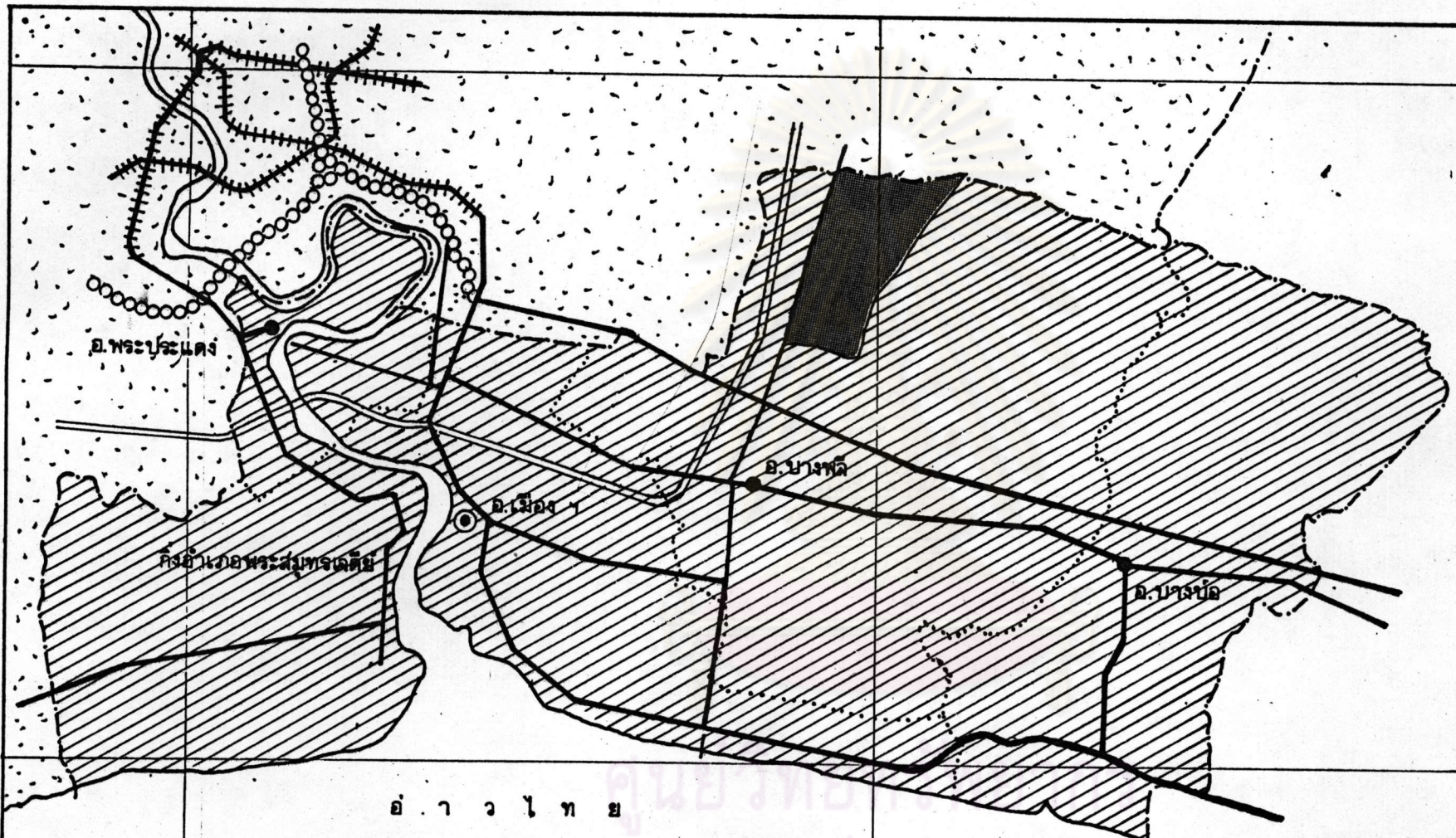
ก) รายละเอียด

เมื่อปี 2523 บริษัท ลิซฟิลด์ ได้เสนอรายงานว่า กรุงเทพมหานคร ควรจะมีสนามบินพาณิชย์อีกแห่งหนึ่ง เพื่อเป็นการแยกสนามบินพลเรือนออกจากสนามบินกองทัพ - อากาศ และเพื่อให้ออกค้ำกับการขยายตัวของความเจริญของกรุงเทพมหานคร และได้กำหนดสถานที่ตั้งว่าควรอยู่ห่างจากศูนย์กลางพาณิชย์ของกรุงเทพมหานครทางทิศตะวันออก ในระยะทางประมาณ 17 กม.

ปี 2527 รัฐบาลไทยขอให้ USOM ส่งคณะผู้เชี่ยวชาญมาสำรวจสนามบินพาณิชย์แห่งใหม่อีกครั้ง โดยศึกษาถึงความคับคั่งของการจราจรทางอากาศที่สนามบินพาณิชย์ (ดอนเมือง) และความจำเป็นที่จะต้องสร้างสนามบินพาณิชย์แห่งใหม่ จนกระทั่งบริเวณหนองงูเห่า ถูกเสนอให้เป็นสถานที่ตั้ง 1 ใน 6 แห่ง โดยมีความเห็นว่า บริเวณหนองงูเห่ามีความเหมาะสมที่สุด และได้จัดซื้อไว้ในเวลาต่อมา ประมาณ 19,000 ไร่ ปัจจุบันความคืบหน้าของโครงการ ๆ ยังไม่มีผลการดำเนินการอย่างจริงจัง

ข) ผลจากโครงการก่อสร้างสนามบินหนองงูเห่า

1. ก่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่อีกแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ

อ. ว. ไท ย

สัญลักษณ์

- ทางด่วน ชั้นที่ 1
- ระบบขนส่งมวลชน (รถไฟฟ้า)
- โครงการทางหลวงวงแหวนรอบนอก
- ส่วนมบีนของกรุงเทพฯ
- จ.สมุทรปราการ
- กรุงเทพมหานคร

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง
โครงการคมนาคมขนส่ง

แผ่นที่
4.21

2. ส่งผลของการพัฒนาพื้นที่ไปยังบริเวณใกล้เคียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่บริเวณรอบ ๆ และพื้นที่บริเวณใกล้กับสุขาภิบาลบางพลีย่อมมีการเปลี่ยนแปลง

3. เกิดแหล่งงานแห่งใหม่ภายในจังหวัด และเกิดศูนย์กลางการพาณิชย์

นาวี

4.11.3 โครงการเคหะชุมชน (แผนที่ 4.22)

ก) รายละเอียด

- โครงการเมืองใหม่ : บางพลี

โครงการเมืองใหม่ : บางพลี เป็นโครงการที่จะสนองวัตถุประสงค์ของการกระจายประชากรออกจากกรุงเทพมหานคร โดยมีแหล่งงานใหม่ภายในชุมชน เพื่อสามารถพึ่งตนเองได้ ในระดับหนึ่ง มีพื้นที่ประมาณ 4,469 ไร่ ตั้งอยู่บริเวณ กม.ที่ 33 ถนนบางนา-ตราด หรือ กม.ที่ 22-23 ถนนเทพารักษ์ ต.บางเสาธง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ ดำเนินการโดยการเคหะแห่งชาติ

การเคหะแห่งชาติ ได้ตั้งเป้าหมายทางประชากรของชุมชนนี้ ไว้ 130,000 คน โดยแบ่งระยะดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ก่อสร้างในบริเวณพื้นที่ 1,665 ไร่ ซึ่งประกอบด้วย

- ที่อยู่อาศัย 5,200 หน่วย ประชากร 31,200 คน

(1 หน่วย : 6 คน)

- นิคมอุตสาหกรรม 455 ไร่

- ย่านธุรกิจการค้า 207 ไร่

- สถานสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ 253 ไร่

ระยะที่ 2 ก่อสร้างในบริเวณพื้นที่ 1,495 ไร่ จำนวนที่อยู่อาศัย

5,000 หน่วย คาดว่าจะแล้วเสร็จ ในปี 2530

ระยะที่ 3 ก่อสร้างในบริเวณพื้นที่ 1,309 ไร่ จำนวนที่อยู่อาศัย

11,500 หน่วย คาดว่าจะแล้วเสร็จ ในปี 2533

- โครงการเคหะนครหลวง จังหวัดสมุทรปราการ

โครงการเคหะนครหลวง จังหวัดสมุทรปราการ เป็น 1 ใน 10 โครงการที่อยู่อาศัยตามแผนงานพัฒนาที่อยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ เพื่อกระจายชุมชนออกสู่อรอบนอกของกรุงเทพมหานคร โดยโครงการเคหะนครหลวง จังหวัดสมุทรปราการนี้ เป็นโครงการสำหรับผู้มีรายได้น้อย สามารถเข้าซื้อได้จำนวน 1,500 หน่วย ในบริเวณที่ดิน 135.5 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตตำบลท้ายบ้าน อ.เมืองสมุทรปราการ ห่างจากแยกทางเข้าตัวเทศบาลไปตามถนนสุขุมวิท เป็นระยะทางประมาณ 5 กม. (กม.ที่ 30 ถนนสุขุมวิท) แปลงที่ดินติดคลองชลประทานที่ขนานกับถนนสุขุมวิท สภาพของที่ดินเป็นม้อเลี้ยงปลาสด และสวนมะพร้าว

โครงการนี้ มีขนาดเทียบเท่ากับตำบล ประชากรที่คาดไว้ 7,000 คน มีความสมบูรณ์ในตัวเอง และสามารถให้บริการ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการของอำเภอเมืองสมุทรปราการได้อย่างสะดวก

การใช้ที่ดินของโครงการเคหะนครหลวง จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่

- บริเวณที่พักอาศัย	จำนวน 1,500 หน่วย	สัดส่วนพื้นที่	63.36 %
- บริเวณอาคารพาณิชย์	จำนวน 50 หน่วย	สัดส่วนพื้นที่	1.48 %
- บริเวณตลาดสด แผงลอย		สัดส่วนพื้นที่	1.48 %
- โรงเรียนอนุบาล	จำนวน 4 แห่ง	สัดส่วนพื้นที่	2.20 %
- สำนักงานดูแลชุมชน		สัดส่วนพื้นที่	1.48 %
- ถนน, ทางเท้า และที่จอดรถ		สัดส่วนพื้นที่	24.00 %
- ที่โล่งเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ		สัดส่วนพื้นที่	6.00 %

ข) ผลจากโครงการเคหะชุมชน

1. เกิดการกระจุกตัวของขนาดประชากรตามโครงการเคหะชุมชน
2. ช่วยลดปริมาณ/แหล่งชุมชนแออัด ตามพื้นที่ต่าง ๆ ภายในจังหวัดได้
3. ก่อให้เกิดโครงการต่อเนื่องในบริเวณรอบ ๆ ที่ดินของโครงการ

เคหะชุมชน

4. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินรอบ ๆ โครงการ
5. ก่อให้เกิดแนวถนนขึ้นนำการพัฒนาในบริเวณที่เกี่ยวข้อง

4.11.4 โครงการนิคมอุตสาหกรรมบางปู (แผนที่ 4.22)

ก) รายละเอียด

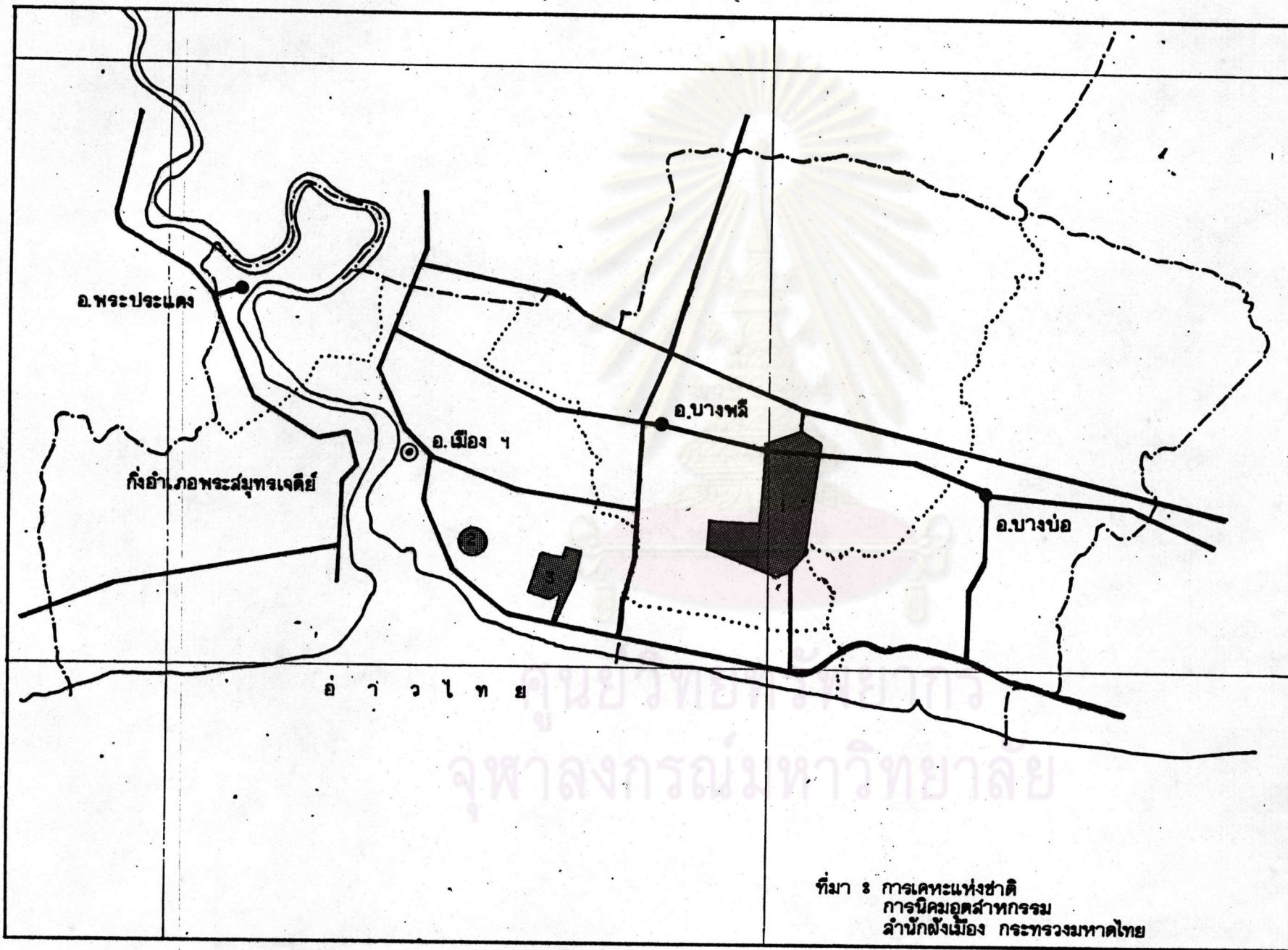
นิคมอุตสาหกรรมบางปู เป็นนิคมอุตสาหกรรมแห่งแรกในประเทศไทยที่เป็นการร่วมดำเนินงานระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชน คือ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กับ บริษัทพัฒนาที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ประเทศไทย จำกัด มีเนื้อที่ 8,000 ไร่ ตั้งอยู่บริเวณ กม.ที่ 34 ถนนสุขุมวิท ต.บางปูใหม่ และ ต.แพรงษา อ.เมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ทิศเหนือจรดคลอง 6 ทิศตะวันออกจรดคลองบางตำหรุ ทิศตะวันตกจรดสถานที่ท่องเที่ยวเมืองโบราณ ทิศใต้อยู่ห่างจากสุขุมวิท 1,700 เมตร และอยู่ตรงข้ามกับสถานตากอากาศบางปู

การใช้ที่ดินของนิคมอุตสาหกรรมบางปู ปัจจุบันกำหนดให้เป็นโครงการอุตสาหกรรมทั่วไป จำนวน 3,733 ไร่ (เหลือ 4,267 ไร่) ซึ่งประกอบด้วย

- อาคารโรงงานอุตสาหกรรม	2,971 ไร่
- พื้นที่สำหรับเขตการค้า	269 ไร่
- พื้นที่พักอาศัยคนงาน	60 ไร่
- พื้นที่สำหรับสำนักงานของนิคมอุตสาหกรรม	30 ไร่

ข) ผลจากโครงการนิคมอุตสาหกรรม

1. สามารถควบคุมมลภาวะให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน ง่ายต่อการบรรเทามลภาวะและกำจัดสภาพมลภาวะ โดยใช้ต้นทุนในราคาที่ต่ำได้
2. ก่อให้เกิดแหล่งงานในบริเวณที่ใกล้ชุมชนอยู่อาศัย
3. เป็นการเปิด-ขยายเส้นทางคมนาคมขนส่งให้กว้างไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถนนสายพุทธรักษา ถนนบางพลี และถนนสุขุมวิท ที่เป็นเส้นทางล่อเลี้ยงนิคม

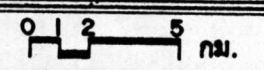

สัญลักษณ์

- 1 โครงการเมืองใหม่ :
บางพลี (ต.บางเสาธง)
ประชากร 130,000 คน
- 2 โครงการเคหะชุมชน
จ.สมุทรปราการ
(ต.ท้ายบ้าน)
ประชากร 7,000 คน
- 3 โครงการนิคมอุตสาหกรรมบางปู
(ต.บางปูใหม่)
ประชากร 16,800 คน

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดงโครงการเคหะชุมชน
จ.สมุทรปราการ

แผนที่
4.22

ที่มา : การเคหะแห่งชาติ
การนิคมอุตสาหกรรม
สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

4.11.5 โครงการจัดสรรน้ำประปา เพื่อการอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ
(แผนที่ 4.23)

ก) รายละเอียด

โครงการจัดสรรน้ำประปาเพื่อการอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ เป็นโครงการเร่งด่วนของการประปานครหลวง เพื่อชดเชยและลดปริมาณการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในการประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัด และเป็นสาเหตุหนึ่งของแผ่นดินทรุด จึงจำเป็นต้องนำน้ำประปาเข้าไปทดแทน โดยมุ่งจะใช้ระบบการผลิตหลักที่มีอยู่ในการบริการแก่แหล่งอุตสาหกรรม ถนนปู่เจ้าสมิงพราย และถนนสุขสวัสดิ์

ข) ผลของโครงการจัดสรรน้ำประปาเพื่อการอุตสาหกรรม

1. สามารถลดปัญหาการทรุดตัวของแผ่นดิน
2. เป็นการขยายขอบข่ายการบริการประปาแก่ประชากรในจังหวัดสมุทรปราการซึ่งเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งของการพัฒนาพื้นที่

4.11.6 โครงการทางหลวงวงแหวนรอบนอก (แผนที่ 4.21)

ก) รายละเอียด

แนวทางหลวงวงแหวนรอบนอกนี้ จะเป็นแนวทางหลวงที่เชื่อมโยงชุมชนต่าง ๆ รอบ ๆ เขตปริมณฑล ให้สามารถติดต่อกันได้สะดวก โดยมีจำเป็นต้องผ่านกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มุ่งหมายให้เป็นเส้นทางจราจรและการขนส่งสินค้าจากแหล่งอุตสาหกรรมต่าง ๆ ให้กระจายตัวออกสู่ภูมิภาคอื่น ๆ ได้ โดยแบ่งเป็น 4 โครงการย่อย คือ

1. โครงการที่หนึ่ง ทางหลวงพิเศษหมายเลข 32 ทอนบางพลี-มีนบุรี ระยะทางประมาณ 22 กม. เริ่มต้นจากจุดตัดทางหลวงหมายเลข 34 สายบางนา-ตราด ประมาณ กม.11 ผ่านด้านตะวันตกของเขตลาดกระบัง เขตมีนบุรี กทม. มีลักษณะเป็นทางหลวงพิเศษแบบคู่ขนาน 4 ช่องจราจร

2. โครงการที่สอง ทางหลวงพิเศษหมายเลข 32 ตอนมีนบุรี-ธัญบุรี-บางปะอิน ระยะทางประมาณ 42 กม. เริ่มต้นจากจุดเชื่อมทางแยกถนนรามอินทราผ่านด้านตะวันตกของอำเภอลำลูกกา อำเภोधัญบุรี ด้านตะวันออกของอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี บรรจบทางหลวงหมายเลข 32 สายบางปะอิน-นครสวรรค์ บริเวณจุดตัดทางหลวงหมายเลข 1 สายพหลโยธิน ที่บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

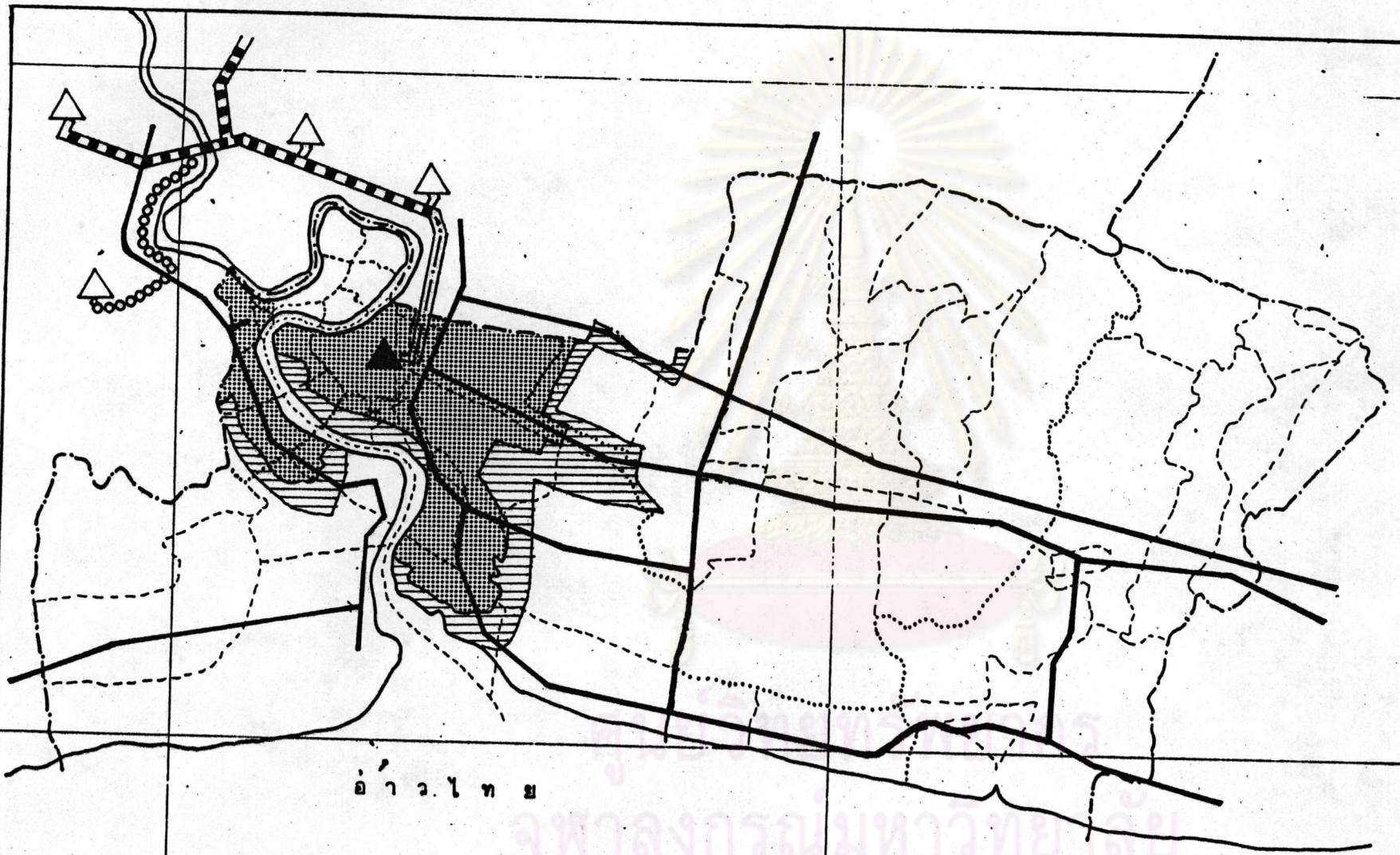
3. โครงการที่สาม ทางหลวงวงแหวนรอบนอก ตอนบางปะอิน-บางบัวทอง ระยะทางประมาณ 36 กม. เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงทางหลวงวงแหวนรอบนอก (ด้านตะวันออก) กับทางหลวงวงแหวนรอบนอก (ด้านตะวันตก) ทางด้านเหนือ โดยเริ่มจากจุดตัดบริเวณบางปะอิน ผ่านด้านเหนือของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ผ่านด้านเหนือ อำเภอเมือง ฯ จ.ปทุมธานี ไปบรรจบทางหลวงวงแหวนรอบนอก (ด้านตะวันตก) หมายเลข 340 ที่บางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีลักษณะเป็นทางหลวงแผ่นดินแบบ 2 ช่องจราจร

4. โครงการที่สี่ ทางหลวงพิเศษหมายเลข 340 ตอนบางขุนเทียน-พระประแดง-บางพลี ระยะทางประมาณ 3.6 กม. เริ่มต้นจากทางหลวงวงแหวนรอบนอก (ด้านตะวันตก) ตอนบางบัวทอง-ตลิ่งชัน-บางขุนเทียน ที่จุดตัดทางหลวงหมายเลข 35 สายธัญบุรี-ปากท่อ กม.ที่ 9 ผ่านด้านใต้ของอำเภอพระประแดง ด้านเหนือของจังหวัดสมุทรปราการไปบรรจบทางหลวงหมายเลข 34 สายบางนา-ตราด กม.ที่ 11 มีลักษณะเป็นทางหลวงพิเศษแบบคู่ขนาน 4 ช่องจราจร ในช่วงนี้มีอุโมงค์ลอดแม่น้ำเจ้าพระยาด้วย

ข) ผลจากโครงการทางหลวง วงแหวนรอบนอก

1. เป็นเส้นทางเชื่อมโยง ชุมชนศูนย์กลางของจังหวัดต่าง ๆ ให้สามารถติดต่อกันโดยตรง ไม่ต้องผ่านกรุงเทพมหานคร บริเวณพื้นที่ชั้นใน และพื้นที่ชั้นกลาง

2. ช่วยลดปัญหาการจราจรของถนนสายต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ชั้นในและเขตชั้นกลางของกรุงเทพมหานคร เพราะปริมาณยานพาหนะบางส่วนได้เปลี่ยนทิศทางการเดินทาง นอกจากนี้ ยังช่วยลดปัญหาการจราจรของถนนสายต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อ-ต่อเนื่อง จากเขตชั้นกลางของกรุงเทพมหานคร ในจังหวัดสมุทรปราการด้วย

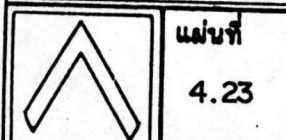
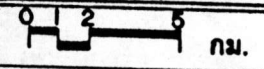

อ่าวไทย

- สัญลักษณ์**
- พื้นที่จะได้รับบริการ
น้ำประปา ปี 2534.
 - อุโมงค์ส่งน้ำ ชั้นที่ 1
 - ท่อส่งน้ำ ชั้น 2 ระยะ ก
 - ท่อส่งน้ำ ชั้น 2 ระยะ ข
 - สถานีสูบน้ำ ชั้นที่ 1
 - สถานีสูบน้ำ ชั้นที่ 2
 - พื้นที่จะสามารถขยาย
บริการได้ ปี 2544

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดงโครงการจัดสรรน้ำ
ประปาเพื่ออุตสาหกรรม

แผ่นที่
4.23

ที่มา : การประปานครหลวง

3. เป็นโครงการเอนกประสงค์ที่จะใช้แนวถนนสายนี้ เป็นแนวคันกันน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วมได้

4.12 ความเป็นจังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดชายทะเล ตั้งอยู่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ครอบคลุมบริเวณ 2 ฟองปากแม่น้ำเจ้าพระยา ประมาณ 889.63 ตร.กม. มีความยาวชายฝั่งทะเล 51 กม. เป็นจังหวัดหน้าด่านทางทะเลของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่สำคัญ เพราะเป็นจังหวัดที่ควบคุมเส้นทางพาณิชย์นาวีระหว่างประเทศ ที่ท่าเรือกรุงเทพฯ (คลองเตย) แต่ไม่มีท่าเรือพาณิชย์เป็นของตนเอง มีลำคลองจำนวนมากมาที่เกิดจากการแตกลุ่มของแม่น้ำเจ้าพระยา และไหลสู่อ่าวไทย เป็นจังหวัดที่ประสบปัญหาน้ำท่วมอยู่เกือบทุกเดือน (หัวข้อ 4.1 - 4.3)

จังหวัดสมุทรปราการ มีอัตราการเติบโตประชากรเฉลี่ย 4.46 % ต่อปี ส่วนใหญ่เกิดจากการอพยพเข้าจังหวัดของบุคคลภายนอก โดยมีสัดส่วน 1 : 6 (ตารางที่ 4.4) ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงานมากถึง 77.45 % (ตารางที่ 4.8) แต่มีประชากรที่มีงานทำเพียง 42.39 % มีแรงงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรม 43.65 % (ตารางที่ 4.7 ก) ประชากรส่วนใหญ่ได้รับการบริการทางด้านสาธารณสุขไม่เพียงพอ ยกเว้น การบริการด้านน้ำประปา (หัวข้อ 4.7) สำหรับทางด้านสาธารณสุขการอยู่ในระดับมาตรฐานเป็นส่วนใหญ่ (หัวข้อ 4.8)

จังหวัดสมุทรปราการ มีสภาพเศรษฐกิจอิงภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาขาการผลิตอุตสาหกรรมถึง 68.46 % ซึ่งมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 6.75 % ต่อปี ในขณะที่มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาขาการผลิตการเกษตรกรรมมีเพียง 5.26 % และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยลดลง 3.04 % ต่อปี โดยมีอัตราการเติบโตรวมเฉลี่ย 6.42 % ต่อปี (ตารางที่ 4.11) ฐานะทางเศรษฐกิจเมื่อเทียบกับจังหวัดปริมณฑล นับว่าดีที่สุดใน โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเป็น 2 เท่าของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอันดับ 2 (ตารางที่ 3.8) สำหรับฐานะการออมของประชากรจังหวัดอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก มีระดับการออมเป็น 1.57 เท่าของจังหวัดในอันดับ 2 (ตารางที่ 3.11)

จังหวัดสมุทรปราการ มีสภาพการใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมเพียง 2.11 % ของพื้นที่จังหวัด แต่สามารถก่อให้เกิดมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาขาการผลิตอุตสาหกรรมถึง 68.46 %

(ตารางที่ 4.31) และมีการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประมาณ 51.05 % ของพื้นที่จังหวัด ซึ่งมีพื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทานถึง 71.15 % ของพื้นที่จังหวัด (แผนที่ 4.7) และมีระบบชายฝั่งที่ดี อยู่ในด้านตะวันตก แต่สามารถก่อให้เกิดมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาขาการผลิตเกษตรกรรม เพียง 5.26 % เท่านั้น โดยมีการใช้ที่ดินเพื่อการพักอาศัยสูงถึง 63.24 % ของพื้นที่พัฒนา

4.12.1 ศักยภาพของทรัพยากร (Potential resources) จังหวัดสมุทรปราการ

4.12.1.1 ศักยภาพทางด้านกายภาพ (Physical Potential)

1) ศักยภาพของแหล่งน้ำผิวดิน จังหวัดสมุทรปราการมีพื้นที่อยู่ติดต่อกับทะเล เป็นพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนลุ่มแม่น้ำ และเป็นพื้นที่ไหลออกสู่ทะเลของแม่น้ำสายสำคัญของประเทศไทย ทำให้พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการจึงเต็มไปด้วยลำคลองน้อยใหญ่จำนวนมาก ทำให้มีแหล่งน้ำผิวดินมากมายเหมาะแก่การเกษตร และมีพื้นที่ที่อยู่ในระบบชลประทานถึง 633 ตร.กม. (71.15 %) นอกจากนี้ ยังสามารถเป็นแหล่งน้ำดิบในการพิจารณาใช้เป็นแหล่งน้ำผิวดินเพื่อการอุปโภค-บริโภคได้ด้วย

2) ศักยภาพของระบบนิเวศน์ชายฝั่ง จากการที่จังหวัดสมุทรปราการมีความยาวชายฝั่งทะเลถึง 51 กม. และการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมยังมิได้กระจายไปทั่วทั้งจังหวัด จึงทำให้คุณภาพน้ำผิวดินในรอบนอก ๆ ยังมีคุณภาพดี ตลอดจนบริเวณชายฝั่งทางด้านตะวันตกของจังหวัดมีปริมาณสัตว์น้ำผิวดินสูง จึงเหมาะแก่การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามแนวชายฝั่ง

3) ศักยภาพของพื้นที่ที่เกิดจากการพัฒนา จากการศึกษาในบทที่ 5 สามารถบ่งชี้ถึงระดับศักยภาพของพื้นที่ในการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ได้ (แผนที่ 5.12) และยังสามารถบ่งชี้ได้ถึงประเภทกิจกรรมหลักที่เหมาะสมได้ด้วย (แผนที่ 5.16-5.18) ซึ่งเป็นการชี้ถึงความพร้อมในการรองรับการพัฒนาได้

4.12.1.2 ศักยภาพทางด้านประชากร (Population Potential)

1) ศักยภาพของแรงงาน จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรที่

อยู่ในวัยแรงงานถึง 77.45 % ซึ่งแสดงถึงผลดี-ผลเสียของแรงงานในด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ มีสัดส่วนของอัตราการพึ่งพาของประชากร เพียง 1 : 1.4

2) ศักยภาพของคุณภาพประชากร ระดับการให้บริการทาง ด้านการศึกษาและการสาธารณสุขของจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในเกณฑ์ที่ได้มาตรฐาน (ตาราง ที่ 4.26 - 4.27) ย่อมแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของประชากรของจังหวัด ที่สามารถรับรู้ และ เป็นประโยชน์ในด้านการพัฒนาต่าง ๆ ตลอดจนเป็นผลดีต่อภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดด้วย

4.12.1.3 ศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Potential)

1) ศักยภาพของฐานะทางเศรษฐกิจ จังหวัดสมุทรปราการมี มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดปริมณฑล และมีมูลค่าเป็น 2 เท่าของจังหวัด ปทุมธานี อันเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในอันดับ 2

2) ศักยภาพของอุตสาหกรรม จากการศึกษา Shift-Share Analysis จังหวัดสมุทรปราการมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาสาขาการผลิตอุตสาหกรรม (ตาราง ที่ 3.9) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่า การที่จังหวัดใดมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาอุตสาหกรรม ย่อม ก่อให้เกิดรายได้ที่ต่ำกว่าโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาการเกษตรกรรม

3) ศักยภาพของการสะสมทุน จากการศึกษาฐานะการออมของ จังหวัดสมุทรปราการ (ตารางที่ 3.11) แสดงให้เห็นถึงระดับการออมทรัพย์ของประชากรจังหวัด ที่สูงถึง 1.57 เท่าของจังหวัดนครปฐมซึ่งเป็นจังหวัดที่มีระดับการออมทรัพย์เป็นที่ 2 ของจังหวัด ปริมณฑล

4.12.2 ปัญหาและข้อจำกัด (Problems and Constraints) จังหวัดสมุทรปราการ

4.12.2.1 ปัญหาทางด้านกายภาพ

จากการศึกษาลักษณะทางด้านกายภาพ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และลักษณะทางสมุทรศาสตร์ ที่เป็นระบบนิเวศน์ชายฝั่งของจังหวัดสมุทรปราการ (หัวข้อ 4.3.1-

4.3.4) ย่อมทำให้จังหวัดสมุทรปราการต้องประสบกับปัญหาที่สืบเนื่องจากแหล่งที่ตั้ง อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น คือ

1) ปัญหาน้ำท่วมและแผ่นดินทรุด จังหวัดสมุทรปราการประสบภาวะน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี ยิ่งความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดประมาณ 75.5 ล้านบาท/ปี (สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2527) ซึ่งเกิดจากสาเหตุดังนี้

- น้ำทะเลหนุน และอิทธิพลการขึ้นลงของน้ำทะเลในแต่ละวัน
- น้ำท่าที่ระบายจากท้ายเขื่อนเจ้าพระยา และปริมาณน้ำฝนที่ไหลระบายจากจังหวัดอื่นที่อยู่ด้านเหนือของจังหวัด
- การระบายน้ำจากลำคลองต่าง ๆ ที่ถูกปิดกั้นมิให้ไหลเข้ากรุงเทพมหานคร
- พื้นที่รองรับน้ำไม่เพียงพอ เนื่องจากการตื้นเขินของลำคลอง การก่อสร้างอาคารและแนวถนนปิดกั้นทางเดินของน้ำ
- ลักษณะของดินที่อุ้มน้ำได้ดี ทำให้สภาพน้ำท่วมขังอยู่นาน
- การทรุดตัวของพื้นดิน ประมาณ 5-10 ซม./ปี เนื่องจากการสูบน้ำบาดาล

2) ปัญหาน้ำเค็มและน้ำเสียในพื้นที่เกษตรกรรม เนื่องจากสภาพพื้นที่จังหวัดเป็นที่ราบลุ่มและคิซายฝั่งทะเล น้ำเค็มท่วมถึงทำความเสียหายให้แก่พื้นที่การเกษตร นอกจากนี้ ยังมีน้ำเสียที่ไหลหลักเข้าพื้นที่เกษตรกรรมในภาวะของน้ำท่วมด้วย ทั้งนี้ เพราะ

- สาเหตุทางธรรมชาติ น้ำทะเลหนุนสูงกว่าปกติจนล้นเอ่อท่วมกันน้ำ
- ถนนสุขุมวิท (สายเก่า) ซึ่งเป็นแนวกันน้ำเค็มเดิมทรุดต่ำลงและชำรุด

3) ปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะ ความเจริญเติบโตของสังคม ความหนาแน่นประชากร ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัด เป็นการ

อุตสาหกรรม แม้จะก่อให้เกิดรายได้ทางเศรษฐกิจที่คึกคักมาก แต่ได้ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะ เนื่องจาก

- อุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดระบบการกำจัดของเสียจากขบวนการผลิตก่อนปล่อยออกสู่สาธารณะ
- การเจริญเติบโตของสังคมและการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยไม่มีระบบโครงสร้างพื้นฐานของเมืองที่เพียงพอรองรับ
- ความหนาแน่นของประชากรที่ก่อให้เกิดของเสีย

4) ปัญหาการใช้ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินจากเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรมที่มีมลภาวะ หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินจากพักอาศัยมาเป็นอุตสาหกรรมก็ตาม ได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งการใช้ที่ดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความขัดแย้งการใช้ที่ดินระหว่างอุตสาหกรรม กับ เกษตรกรรม ทั้งนี้เพราะ

- การขาดระบบโครงสร้างพื้นฐานของเมืองรองรับการเติบโต
- ขาดการกำหนดนโยบายการใช้ที่ดินให้เป็นสัดส่วน
- สภาพน้ำท่วมที่มีอยู่ในจังหวัด

4.12.2.2 ปัญหาทางด้านประชากร

จังหวัดสมุทรปราการ มีอัตราการเติบโตประชากรสูงถึง 4.46 % ต่อปี ในจำนวนนี้เป็น การเพิ่มโดยธรรมชาติเพียง 14.44 % ต่อปีเท่านั้น ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการเป็นแหล่งงานของจังหวัด ทำให้แรงงานจากภาคอื่น ๆ เข้ามาสู่จังหวัดสมุทรปราการเพื่อหางาน และก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านที่อยู่อาศัย และปัญหาอาชญากรรมทางสังคมด้วย

4.12.2.3 ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรปราการ (หัวข้อ 4.5.1 - 4.5.2) สามารถแสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของจังหวัดได้เป็นอย่างดี เป็นจังหวัดที่มีรายได้สูงที่สุดของประเทศ (รองจากกรุงเทพมหานคร) และมีฐานเศรษฐกิจ

ของจังหวัดที่แตกต่างกับจังหวัดอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง แต่ถึงอย่างไร การเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดได้ก่อให้เกิดปัญหาในตัวของมันเอง คือ

1) ปัญหาการว่างงานและค่าครองชีพสูง จังหวัดสมุทรปราการ มีสภาพการว่างงานของแรงงานอยู่ถึง 10.73 % ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน (ตารางที่ 4.8) นับเป็นสภาพการว่างงานที่ค่อนข้างสูง และในภาวะค่าครองชีพสูงนี้ คงส่งผลกระทบต่อทางด้านสังคมในจังหวัดได้ สาเหตุของปัญหาการว่างงานนี้ เกิดจาก

- การอพยพเข้าของแรงงานจากต่างถิ่นเพื่อหวังการจ้างงาน
- ความไม่เข้าใจในกฎหมายแรงงานที่ก่อให้เกิดข้อพิพาทแรงงาน จนต้องตกในสภาพการว่างงาน
- ความอึดตัวของการใช้แรงงาน (Labor Intensive)

2) ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประชากรเมืองกับประชากรชนบทในจังหวัด ภายใต้อัตราครองชีพในระดับเดียวกันของจังหวัดสมุทรปราการ แต่ระดับรายได้ของประชากรไม่เท่ากัน นอกจากนี้ ลักษณะเศรษฐกิจการเกษตรของประชากรชนบทอยู่ในสภาพที่ล้าหลัง และมีแนวโน้มลดลง ซึ่งตรงกันข้ามกับภาคอุตสาหกรรม ที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ๆ จะยิ่งทำให้ระดับรายได้ประชากรในเขตชนบทห่างจากประชากรเมืองขึ้นทุกที ๆ ทั้งนี้ เนื่องจาก

- พื้นที่ทำการเกษตรลดน้อยลง และบางส่วนแปรเปลี่ยนการใช้ที่ดินเป็นโรงงานอุตสาหกรรม
- สภาพแวดล้อมทางการเกษตรในเขตชนบทถูกคุกคามด้วยมลภาวะจากโรงงานอุตสาหกรรม
- การส่งเสริมวิทยาการทางการเกษตรยังไม่เหมาะสมและจริงจัง
- การพัฒนาพื้นฐานในเขตชนบทยังไม่ดีพอ ไม่สามารถนำเอาวิทยาการที่สูงมาใช้ในขบวนการผลิตได้อย่างสมบูรณ์
- การผลิตภาคอุตสาหกรรมไม่ได้เหนี่ยวนำการผลิตภาคเกษตรกรรม

4.12.2.4 ปัญหาทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

จากการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการให้เป็นจังหวัดอุตสาหกรรม ตามยุทธศาสตร์ ขาดการวางแผน - การวางระบบโครงสร้างพื้นฐานของเมืองรองรับ ทำให้การพัฒนาเกิดปัญหาและอุปสรรค ทั้งนี้ เนื่องจากการอึดตัวของบริการทางด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ เช่น

1) ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา-น้ำสะอาดเพื่ออุปโภค-บริโภค เนื่องจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ ไม่อยู่ในสภาพที่จะนำมาเพื่ออุปโภค-บริโภค ได้โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองสำคัญ ๆ เช่น คลองสำโรง คลองสรรพสามิต เป็นต้น มีรสกร่อยและสกปรก ก่อให้เกิดการบริการน้ำประปาของการประปานครหลวงไม่ทั่วถึง จนทำให้ราษฎรต้องหันมาพึ่งน้ำบาดาล จนเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาแผ่นดินทรุด ทั้งนี้ เนื่องจาก

- แหล่งน้ำผิวดิน ถูกทำลายโดยสภาพแวดล้อมของโรงงาน
- ส่วนแบ่งการใช้น้ำถูกกิจการอุตสาหกรรมครอบครองสูง
- ระบบการประปานครหลวงไม่สามารถกระจายได้ทั่วพื้นที่ของจังหวัด และการขาดแหล่งน้ำดิบในการเป็นวัตถุดิบของการประปา

2) ปัญหาเส้นทางคมนาคมเป็นลักษณะ Super-block เส้นทางคมนาคมหลักทุกสายของจังหวัดสมุทรปราการมักเป็นถนนชั้นนำการพัฒนาทั้งสิ้น ทำให้ขนาด สภาพถนน และระดับมาตรฐาน ไม่เพียงพอกับความเจริญเติบโตในทุกด้านที่ไหลล้นไปตามถนนสายนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถนนเทพารักษ์ ถนนบางนา-ตราด และถนนสุขุมวิท มีปริมาณการจราจรผ่านเมืองด้วย นอกจากนี้ ลักษณะของเส้นทางคมนาคมของจังหวัดยังเป็นลักษณะ Super-block ไม่มีระบบการเชื่อมต่อระหว่างถนน ยิ่งทำให้การกระจายตัวของปริมาณการจราจรไม่มี คั่งแค้นไปตามเส้นทางเดิมตลอด ยิ่งผลให้การกระจายตัวของถนนในพื้นที่อื่น ๆ ไม่มี และยังทำให้เกิดปัญหาการใช้บริการทางด้านสาธารณูปการต่าง ๆ ไม่สะดวก

3) ปัญหาการบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมถึง 2,480 โรง (ตารางที่ 4.14) แต่มียานดับเพลิงเพียง 12 คัน (รวมเรือดับเพลิง) ซึ่งมีอัตราส่วน ยานดับเพลิง : โรงงานอุตสาหกรรม = 1 : 207 ทั้งนี้ ยังไม่รวมประชากรในเขตชุมชนที่ยานดับเพลิงต้องให้บริการด้วย จึงเป็นภาวะการณที่ล่อแหลมต่ออุบัติเหตุทางอัคคีภัยเป็นอย่างยิ่ง (ตารางที่ 4.12)

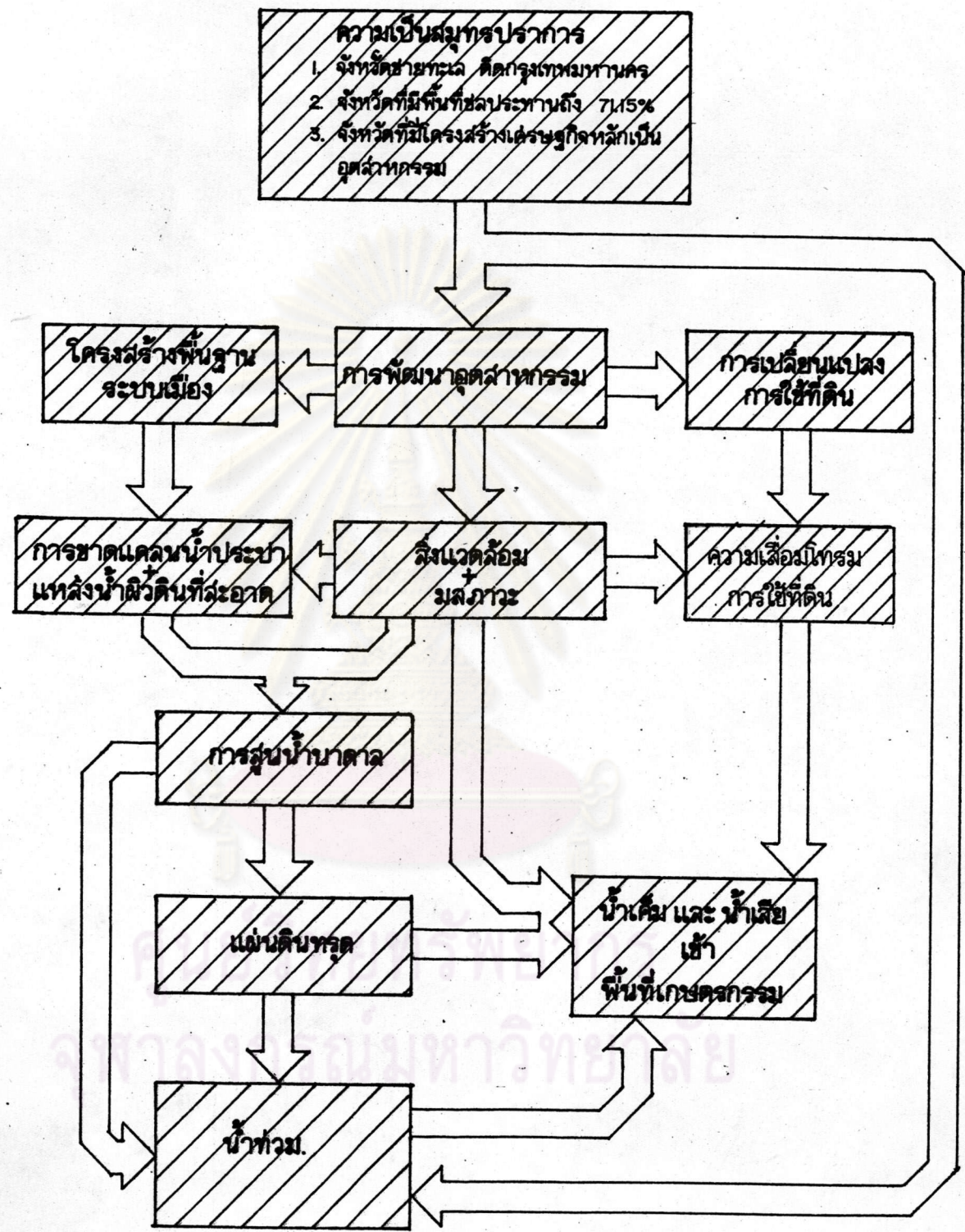
4) ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย จังหวัดสมุทรปราการมีรถขนถ่ายขยะจากชุมชนต่าง ๆ ไปเทศบาล รอวิธีการกำจัดโดยการเผาทิ้ง เพียง 13 คันเท่านั้น จึงมีขยะที่ตกค้างในทุกชุมชน และในที่สาธารณะชนต่าง ๆ จนทำให้ปริมาณขยะบางส่วนถูกกำจัดโดยการทิ้งล้าลงสาธารณะ อันเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะ ตลอดจนทำให้แหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพไม่ดีพอที่จะนำมาใช้อุปโภค-บริโภคโดยตรงได้

4.12.2.5 ปัญหาทางด้านรูปแบบการปกครอง

จังหวัดสมุทรปราการในปัจจุบันเป็นชุมชนหนาแน่น มีลักษณะทางโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมคล้ายคลึงกับกรุงเทพมหานคร มีสภาพพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร จนเกือบกลายเป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ทำให้รูปแบบการปกครองราชการบริหารส่วนภูมิภาคที่ใช้อยู่ในปัจจุบันอาจไม่เหมาะสม และอาจเป็นอุปสรรคในการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นได้ ดังนั้น จึงควรพิจารณาปรับปรุงกำหนดรูปแบบของการปกครองให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพของความเป็นเมืองในปัจจุบัน

พอจะสรุปได้ว่า ปัญหาของจังหวัดสมุทรปราการที่กล่าวมาทั้งหมด เกิดจากปัญหาทางกายภาพเป็นปัญหาหลัก โดยมีสภาพของแหล่งที่ตั้งเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดปัญหา แล้วปัญหาทางกายภาพก็ได้ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาเป็นลูกโซ่ จนในที่สุดกลายเป็นวัฏจักรของปัญหาไป (แผนภูมิที่ 4.6)

วิจัยกรปัญหาด้านกายภาพ จังหวัดสมุทรปราการ

<p>สัญลักษณ์ ⇒ ความสัมพันธ์</p>	<p>แสดง วิจัยกรปัญหาด้านกายภาพ จังหวัดสมุทรปราการ</p>	
<p>การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดิน จังหวัดสมุทรปราการ</p>		<p>แบบภูมิที่ 4.6</p>